

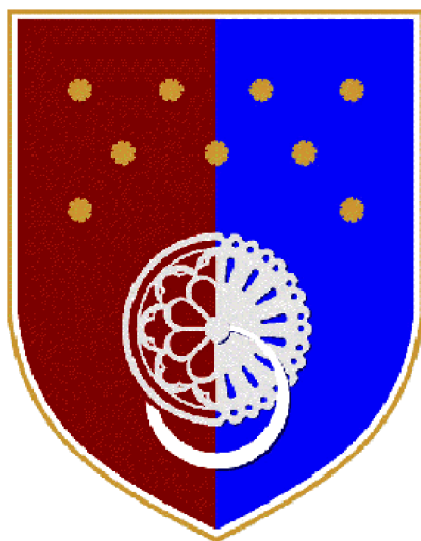
BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SARAJEVO
ZAVOD ZA INFORMATIKU I STATISTIKU

Prilikom korištenja
podataka navesti izvor

STATISTIČKI GODIŠNJAK

KANTONA SARAJEVO

2011 GODINA

Godina XIII

Sarajevo, 2012.

Predgovor

Zavod za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo radi mjesečnu i godišnju publikaciju "Statistički bilten" Kantona Sarajevo, sa namjerom da upozna nadležne organe i institucije Kantona Sarajevo, kao i druge korisnike sa osnovnim statističkim podacima i pokazateljima iz oblasti ekonomskih i drugih kretanja na području Kantona Sarajevo.

Statistički bilten Zavoda za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo dostupan je na internet stranici **<http://zis.ks.gov.ba>**

Ova publikacija sadrži podatke koje prikuplja i obrađuje Zavod za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo, koje dostavljaju izvještajne jedinice prema Programu statističkih istraživanja i njihovoj periodičnosti, a na osnovu Sporazuma sa Federalnim zavodom za statistiku broj: 01-05-1-1429/11 i 26-32-240-2/11 od 12.01.2012. godine, o provođenju statističkih istraživanja na području Kantona Sarajevo, kao i dio podataka koje prikuplja i obrađuje Federalni zavod za statistiku od interesa za FBiH i Kantone. Federalni zavod za statistiku podatke mjesečno objavljuje u Biltenu pod nazivom: "Mjesečni statistički pregled Federacije Bosne i Hercegovine po kantonima".

Za informacije o drugim kantonima, Statistički bilten Federalnog zavoda za statistiku dostupan je na internet stranici **<http://www.fzs.ba>**

Prezentirani su podaci za 2011. godinu iz oblasti: geografski i meteorološki podaci, registar poslovnih subjekata, stanovništvo, investicije, industrija, poljoprivreda, šumarstvo, okoliš, građevinarstvo, unutrašnja trgovina, vanjska trgovina, ugostiteljstvo, turizam, zaposleni, nezaposleni i plaće, obrazovanje, kultura, umjetnost i sport, socijalna zaštita, zdravstvena zaštita, pravosuđe.

Detaljnije informacije o pojedinim statističkim istraživanjima dostupne su na sljedećim internet stranicama:

Statistička istraživanja za zaposlene i nezaposlene dostupna su na internet stranici

<http://www.juszzks.com.ba>

Statistička istraživanja turizma dostupna su na internet stranici

<http://www.sarajevo-tourism.com>

Zavod za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo u cilju poboljšanja kvaliteta ovog biltena sa zahvalnošću će primati eventualne primjedbe, prijedloge i sugestije.

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka navedu izvor.

Sadržaj

	Str.
PREGOVOR	2
I GEOGRAFSKI I METEOROLOŠKI PODACI	
- Geografski podaci	5
- Nadmorska visina i površina općina	6
- Planine i planinski virhovi veći od 1500 metara nadmorske visine	6
- Godišnje vrijednosti važnijih meteoroloških pojava	7
II REGISTAR POSLOVNIH SUBJEKATA	
- Izvori i metode prikupljanja	8
- Registrirani poslovni subjekti prema djelatnosti, 31.12.2011	10
- Registrirani poslovni subjekti po djelatnostima i općinama, 31.12.2011	11
III STANOVNIŠTVO	
- Metodološka objašnjenja	12
- Starosna struktura stanovništva	14
- Prirodno kretanje stanovništva	15
IV INVESTICIJE	
- Metodološka objašnjenja	17
- Isplata za investicije po osnovnim izvorima finansiranja- organizacioni princip za 2011.	18
- Isplata za investicije po osnovnim izvorima finansiranja- organizacioni princip u 2010.	19
- Ostvarene investicije: u nova stalna sredstva po namjeni ulaganja i tehničkoj strukturi u 2010.	20
V INDUSTRIJA	
- Metodološka objašnjenja	21
- Indexi industrijske proizvodnje u Kantonu Sarajevo za 2011.	22
VI POLJOPRIVREDA	
- Metodološka objašnjenja	23
- Prinosi usjeva i voća u 2011.	26
- Oranična površina po načinu korištenja	27
- Brojno stanje stoke i stočna proizvodnja	28
- Proizvodnja, prodaja i zalihe šumskih sortimenata u Kantonu Sarajevo u 2011.	29
VIII OKOLIŠ	
- Metodološka objašnjenja	30
- Snabdijevanje vodom u industriji prema KD u 2011.	32
- Korišćenje vode u industriji prema namjeni po KD u 2011.	33
- Ispuštanje upotrijebljene vode iz industrije prema KD u 2011.	34
- Neopasni i opasni otpad nastao u proizvodnim aktivnostima u 2011.	35
- Neopasni i opasni otpad nastao u proizvodnim aktivnostima po listi otpada u 2011	36
IX GRAĐEVINARSTVO	
- Metodološka objašnjenja	37
- Prosječna cijena završenih stanova u 2011.	39
X SAOBRAĆAJ	
- Metodološka objašnjenja	40
- Prijevoz putnika i robe u 2011.	43
XI UNUTRAŠNJA TRGOVINA	
- Metodološka objašnjenja	44
- Promet u trgovini na malo prema trgovačkim strukama	46
- Prodavnice, zaposleni, promet i zalihe u distributivnoj trgovini prema pretežnoj djelatnosti u 2011.	47
- Domaći sajmovi u 2011	48
- Prodaja i otkup poljoprivrednih proizvoda u Kantonu Sarajevo za 2011.	49
- Prodaja poljoprivrednih proizvoda na pijacama/tržnicama u Kantonu Sarajevo 2007-2011.	50
XII VANJSKA TRGOVINA	
- Metodološka objašnjenja	53
- Izvoz uvoz po SMTK u Kantonu Sarajevo za 2011.	55
- Izvoz uvoz po zemljama u koje se najviše izvezilo i uvezilo u Kantonu Sarajevo za 2011.	56

- Pokrivenost uvoza izvozom u procentima	57
XIII CIJENE	
- Metodološka objavašnjenja	58
- Pregled kretanja cijena izabranih proizvoda u Kantonu Sarajevo za 2011.	60
XIV UGOSTITELJSTVO	
- Metodološka objavašnjenja	61
- Promet u ugostiteljstvu u 2011.	62
XV TURIZAM	
- Metodološka objavašnjenja	63
- Dolasci i noćenja turista prema vrstama objekata u 2011.	64
- Dolasci i noćenja turista prema zemljama prebivališta u 2011.	65
XVI ZAPOSLENI, NEZAPOSLENI I PLAĆE	
- Metodološka objavašnjenja	66
- Zaposleni po KD u 2011.	67
- Zaposlene, nezaposlene osobe i neto plaće po općinama - godišnji prosjek za 2011.	68
XVII OBRAZOVANJE	
- Metodološka objavašnjenja	69
- Redovno osnovno i srednje obrazovanje kraj školske godine 2010-2011.	71
- Visoko obrazovanje	72
XVIII KULTURA; UMJETNOST I SPORT	
- Metodološka objavašnjenja	76
- Emitirani program radio stanica/postaja i tv stanica u 2011.	77
XIX SOCIJALNA ZAŠTITA	
- Metodološka objavašnjenja	78
- Socijalna zaštita u 2011.	79
XX ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	
- Metodološka objavašnjenja	80
- Djelatnost opće medicine u 2011.	81
- Djelatnost zaštite školske djece u 2011.	82
- Radnici zaposleni u zdravstvenim ustanovama u 2011.	83
XXI PRAVOSUDE	
- Metodološka objavašnjenja	84
- Optužene i osuđene punoljetne i maloljetne osobe prema kaznenom djelu	85

GEOGRAFSKI PODACI

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o geografskim koordinatama, dužini granica i površinama preuzeti su od Uprave za geodetske i imovinskopravne poslove Bosne i Hercegovine, a podaci o jezerima i nadmorskim visinama planinskih vrhova su iz topografskih karata razmjere/mjerila 1 : 25.000.

Ostali geografski podaci preuzeti su od Federalnog ministarstva okoliša i turizma.

Podaci o dužini rijeka i meteorološki podaci preuzeti su od Federalnog hidrometeorološkog zavoda, podaci o potresima od Sektora za seizmologiju Federalnog hidrometeorološkog zavoda.

Definicije

Pod pojmom **planine** najčešće se podrazumijevaju uzvišenja iznad 500 m nadmorske visine, dok se uzvišenja ispod 500 m nazivaju brijegom, iako su te granice proizvoljne i variraju. Planine preko 1500 m nadmorske visine su poredane prema visini vrha.

Jačine potresa određene su prema međunarodnoj Merchalli-Cancani-Siebergovoj (MCS) ljestvici koja ima 12 stupnjeva. Stupnjevi su određeni prema ocjeni učinka potresa na ljude, građevine i prirodu.

Podaci o **vodostaju rijeka** odnose se na najvažnije rijeke u Federaciji Bosne i Hercegovine i vodomjerne stanice za koje postoje potpuni podaci.

METEOROLOSKI PODACI

Klima

Prema svom geografskom položaju Federacija BiH se nalazi na granici dva velika klimatska pojasa. Sa sjevera imamo utjecaj umjereno kontinentalne klime iz Panonske nizije, a sa jugozapada utjecaj mediteranske klime sa Jadranskog mora. Stoga razlikujemo tri osnovne klimatske oblasti: Oblast umjereno kontinentalne klime na sjeveru (Umjereni klimatski pojas), koji dolinama većih rijeka prodire duboko prema središnjem dijelu; Oblast planinske klime u središnjem planinskom dijelu (Planinski pojas), te Oblast mediteranske klime na jugozapadu (Maritimni pojas). Zavisno od nadmorske visine razlikujemo i nekoliko prijelaznih oblasti između ovih glavnih, a na najvećim nadmorskim visinama u centralnom planinskom pojasu govorimo i o oblastima alpske klime.

Umjereni klimatski pojas ima umjereno kontinentalnu klimu sa dosta ostrim zimama i toplim ljetima. Srednje temperature u mjesecu januaru/siječnju su ispod 0.0 °C, dok su u julu/srpnju srednje temperature 18.7 do 22.6 °C. Apsolutne minimalne temperature u zimskom periodu kreću se i do -27.0 °C, dok apsolutne maksimalne u ljetnjem periodu dostižu i 40.0 °C. Srednje godišnje temperature (višegodišnji prosjek) se kreću od 9.5 do 10.2 °C, dok za pojedine godine variraju od 9.0 do 11.6 °C. Prosječne godišnje sume padavina/oborina se kreću od preko 1300 l/m² na zapadu, a prema istoku opadaju do 700 l/m². Sa porastom nadmorske visine prema jugu srednje temperature opadaju, a suma padavina/oborina raste. Dolinama velikih rijeka utjecaj ovog klimatskog pojasa dopire duboko na jug zemlje.

Planinski pojas (sa nadmorskom visinom od 500 do 2000 m i preko), odlikuje se kontinentalno-planinskom klimom, koja na visinama preko 1700 m ima i sve odlike alpske klime, kakve se sreću u alpskom planinskom sistemu. Osnovna karakteristika ove klime je oštra zima (temperature se u pravilu kreću u rasponu od -24.0 do -34.0 °C) i kratka, blaga ljeta. Srednja temperatura na 500 m je oko 9.5 °C i opada sa povećanjem nadmorske visine od 0,6 °C do 1.0 °C na svakih sto metara zavisno od intenziteta temperature inverzije.

Mediteranski pojas (dolina rijeke Neretve i njenih pritoka, kao i obližnja kraška polja) zbog blizine Jadranskog mora ima mediteransku klimu. Osnovna karakteristika ove klime su blage zime i žarka ljeta. Srednje temperature u januaru/siječnju su od 3.0 do 5.0 °C, dok su u julu/srpnju i preko 24.0 °C, ali je amplituda manja nego u sjevernim i centralnim dijelovima zemlje. Apsolutne maksimalne temperature se kreću i do 45.0 °C.

Sume padavina/oborina su veoma visoke (od 1000 do 1800 l/m²). Najveće količine padavina/oborina su u hladnijem dijelu godine, dok su u ljetnim mjesecima relativno male, pa su u tom dijelu godine mogući i sušni periodi.

Definicija meteoroloških obilježja

Podaci se odnose na srednje mjesečne vrijednosti i srednje godišnje vrijednosti. Barometarski pritisak/tlak izražen je u hektopaskalima (ha Pa) ili milibarima (mb). Relativna vlažnost zraka izražena je u procentima (%). Srednje vrijednosti temperature su date u °C i izračunate na osnovu srednjih dnevnih vrijednosti, koje se računaju na osnovu mjerenja svakog dana u 7, 14 i 21 sat po lokalnom vremenu prema formuli: $(t_7+t_{14}+2t_{21}):4$.

Podaci o padavinama/oborinama odnose se na godišnju i mjesečnu sumu padavina/oborina i izraženi su u l/m². Broj dana sa kišom i snježnim pokrivačem predstavlja dane u kojima su naznačene pojave iznosile najmanje 0.1 l/m², odnosno 1 cm snježnog pokrivača, mjenjenog u 7 sati ujutro.

Padavina se smatra kiselom ako je pH < 5,6.

GEOGRAFSKI I METEOROLOŠKI PODACI

UKUPNA POVRŠINA cca km²

Bosna i Hercegovina	51.209,2
Federacija Bosne i Hercegovine	26.110,0
Kanton Sarajevo	1.276,9

NADMORSKA VISINA I POVRŠINE OPĆINA

	Šifra općine	Nadmorska visina, m	Površina cca km²
1. Centar Sarajevo	10839	532	33,0
2. Hadžići	10847	546	273,3
3. Ilidža	11550	503	143,4
4. Ilijaš	10863	450	308,6
5. Novi grad Sarajevo	10871	507	47,2
6. Novo Sarajevo	11568	519	9,9
7. Stari grad Sarajevo	11584	541	51,4
8. Trnovo	11592	816	338,4
9. Vogošća	10928	500	71,7

PLANINE I PLANINSKI VRHOVI VEĆI OD 1500 METARA NADMORSKE VISINE

	Nadmorska visina	Vrh se nalazi na teritoriji općine
Treskavica	2088	Trnovo
Bjelašnica	2067	Trnovo
Trebević	1629	Sarajevo
Ozren	1534	Sarajevo
Igman	1647	Hadžići, Ilidža
Ivan Planina	1534	Hadžići, Konjic, Kreševo

GODIŠNJE VRIJEDNOSTI VAŽNIJIH METEOROLOŠKIH POJAVA ¹⁾

	2007	2008	2009	2010	2011
--	------	------	------	------	------

SREDNJE GODIŠNJE VRIJEDNOSTI

Pritisak/tlak zraka, mb	942,7	943,4	942,1	940,5	944,9
Temperatura zraka, °C	11,0	11,2	10,8	10,6	10,5
Relativna vlažnost zraka, %	75	75	75	70	67
Oblačnost (osmina)	5,7 ²⁾	5,7 ²⁾	5	5	4

²⁾ desetine

GODIŠNJE VRIJEDNOSTI

Apsolutna max. temperatura zraka, °C	38,8	36,6	36,1	36,8	37,9
Apsolutna min. temperatura zraka, °C	-9,8	-12,8	-16,0	-13,5	-10,3
Količina padavina, l/m ²	996	835	1058,0	1187,1	692,0
Broj dana sa padavinama, ≥ 0,1 mm	164	151	182	187	144
Broj dana sa snježnim pokrivačem, ≥ 1 cm	51	30	63	59	63
Maksimalna visina snježnog pokrivača, cm	40	35	37	26	28
Trajanje sijanja sunca (sati)	1916	2066	1891,6	1669,6	2055,4

1) Podaci se odnose na meteorološku stanicu Sarajevo

VAŽNIJE METEOROLOŠKE POJAVE ZABILJEŽENE U PERIODU 1951.-2011.

	Srednje vrijednosti				Apsolutne vrijednosti			
	Godiš. Temp. zraka (oC)	Zimska temp. zraka (oC)	Ljetna temp. zraka (oC)	Godiš. sume oborina (l/m ²)	Max. Temp. zraka (oC)	Datum	Minimalna temp. zraka (oC)	Datum
Bjelašnica	1,4	-5,9	9,4	1131	24,3	24.08.2007	-29,2	22.1.1963.
Ivan Sedlo	7,5	-1,3	16,1	1464	35,5	24.08.2007	-26,2	12.1.1985.
Sarajevo	9,8	0,6	18,7	938	38,8	23.08.2007	-22,0	26.1.1954.

REGISTAR POSLOVNIH SUBJEKATA

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Na osnovu Zakona o Klasifikaciji djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine (Sl. novine FBiH, br. 64/07), Odluke o Klasifikaciji djelatnosti Bosne i Hercegovine (Sl. glasnik BiH, br. 84/06), Pravilnika o razvrstavanju subjekata prema klasifikaciji djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine (Sl. Novine FBiH, br. 08/08).

Federalni zavod za statistiku vodi Registar poslovnih subjekata koji obuhvata poslovne subjekte i njihove dijelove, razvrstane prema pretežnoj djelatnosti koju obavljaju uz primjenu Klasifikacije djelatnosti (KD).

Klasifikacija djelatnosti (KD) utemeljena je na Statističkoj klasifikaciji ekonomskih djelatnosti NACE, Rev.1.1 – koja je obavezna/obvezna za države članice Evropske/Europske unije. Poslovni subjekti upisani u Registar razvrstavaju se prema NACE Rev.1.1 i to prema djelatnosti koju pretežno obavljaju, na način da se prema klasifikaciji djelatnosti utvrđuje šifra i naziv podrazreda pretežne djelatnosti, a preko nje se određuje grana, oblast, područje i područje djelatnosti.

Kada je za poslovni subjekat rješenjem o upisu u registar kod nadležnog organa, odnosno aktom o njegovom osnivanju utvrđeno obavljanje više djelatnosti, prvo razvrstavanje poslovnog subjekta prema KD-u provodi se po prijedlogu poslovnog subjekta. Svako sljedeće razvrstavanje poslovnog subjekta kojim se mijenja pretežna djelatnost provodi se:

1. na zahtjev poslovnog subjekta, uz prikazivanje finansijskih/financijskih pokazatelja o poslovanju, i
2. po službenoj dužnosti na temelju promjene rješenja o upisu u registar kod nadležnog organa ili promjene propisa, odnosno na temelju podataka iz statističkih istraživanja.

Djelatnost dijelova poslovnog subjekta utvrđuje se prema rješenju o upisu u registar kod nadležnog organa ili prema aktu o osnivanju ili osnovnoj namjeni osnivanja polazeći od interne odluke poslovnog subjekta u čijem je sastavu pod uslovom da tu djelatnost sadrži akt o osnivanju osnovnog poslovnog subjekta.

Zavod izdaje poslovnim subjektima i njihovim dijelovima obavještenje o razvrstavanju prema Klasifikaciji djelatnosti.

Upis prijava, promjena i odjava poslovnih subjekata prati se dnevnom ažurnošću Registra poslovnih subjekata u kantonalnim uredima i službama za statistiku. Izvori za Registar poslovnih subjekata su registarski organi. Registarski organi su sudovi, ministarstva, općinski odnosno gradski organi uprave i drugi organi u čije registre se upisuju poslovni subjekti, odnosno zakonski propisi kojima se oni osnivaju.

Obuhvat i uporedivost

Registar poslovnih subjekata obuhvaća: pravne osobe, fizičke osobe – obrtnike, te njihove dijelove.

U Registar poslovnih subjekata se uvode poslovni subjekti koji imaju sjedište na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine, bez obzira na porijeklo/podrijetlo kapitala. Poslovni subjekti sa sjedištem na teritoriji Federacije BiH mogu da imaju svoje organizacione dijelove na području cijele BiH, kao i u inozemstvu i tada se navedeni dijelovi poslovnog subjekta također upisuju u Registar.

Registar poslovnih subjekata postavljen je kao baza podataka koja služi prvenstveno za statističke svrhe tj. za provođenje statističkih istraživanja.

Klasifikacija djelatnosti do nivoa/razine razreda osigurava usporedivost i razmjenu podataka za iste takve subjekte u zemljama članicama Evropske/Europske unije i ostalim zemljama koje primjenjuju NACE, Rev. 1.1., a do nivoa/razine grane djelatnosti KD osigurava kompatibilnost sa Međunarodnom standardnom industrijskom klasifikacijom svih ekonomskih djelatnosti Ujedinjenih naroda – ISIC, Rev. 3.1. *International Standard Industrial Classification of All Economic Activities*.

Definicije

Djelatnost je kombinacija resursa kao što su oprema, rad, tehnika proizvodnje, informativne mreže ili proizvodi čiji je rezultat određena roba ili usluga. Određena je inputom proizvoda (roba ili usluga), proizvodnim procesom i outputom proizvoda.

Poslovni subjekti mogu obavljati više odobrenih djelatnosti, ali se u Registar poslovnih subjekata kao pretežna (glavna) djelatnost upisuje samo jedna djelatnost. Postoje tri kategorije: pretežna (glavna), sporedna i pomoćna djelatnost.

Glavna (pretežna) djelatnost poslovnih subjekata koji ostvaruju dobit proizvodnjom, prometom robe ili pružanjem usluga na tržištu, je djelatnost koja učestvuje odnosno doprinosi najvećim udjelom u formiranju ukupne dodane vrijednosti ekonomske cjeline koja se posmatra. Za poslovne subjekte koji ne ostvaruju dobit proizvodnjom, prometom robe ili pružanjem usluga na tržištu, glavna djelatnost se određuje prema najvećem udjelu broja zaposlenih, odnosno plaćama po pojedinim djelatnostima.

Sporedne djelatnosti je bilo koja druga djelatnost poslovnog subjekta, čiji rezultat (output) su dobra i/ili usluge koje se isporučuju trećim licima. Dodana vrijednost sporedne djelatnosti mora biti manja nego ona pretežne (glavne) djelatnosti.

Pomoćna djelatnost je ona koja postoji isključivo da bi se pružila podrška glavnoj ili sporednim djelatnostima poslovnog subjekta

Poslovni subjekti su pravne osobe i fizičke osobe, uključujući organe državne vlasti, organe državne uprave i organe lokalne i mjesne samouprave, koja obavljaju djelatnost u skladu sa pravnim propisima.

Pravne osobe su subjekti odnosno pravne tvorevine koje imaju zakonska prava i obaveze a svojstvo pravne osobe stiču upisom u neki od posebnih registara ili na osnovu zakonskih propisa.

Dijelovi poslovnog subjekta su organizacione jedinice u sastavu poslovnog subjekta (radionice, skladišta, uredi, stovarišta...) smještene na geografski određenom mjestu. Na svakom od tih mjesta obavlja se neka djelatnost u kojoj je zaposlena jedna ili više osoba. Dijelovi poslovnog subjekta mogu imati sjedište na istoj ili različitoj adresi i obavljati istu ili različitu djelatnost u odnosu na subjekt u čijem su sastavu.

Fizičke osobe - obrtnici i osobe koje obavljaju srodnu i ostale djelatnost su osobe koje samostalno i trajno obavljaju registriranu djelatnost u svoje ime i za svoj račun, a pritom se mogu koristiti i radom drugih osoba.

REGISTAR

Obrt je samostalno i trajno obavljanje dopuštenih i registriranih privrednih/gospodarskih djelatnosti u osnovnom, dopunskom ili dodatnom zanimanju od strane fizičkih osoba sa ciljem postizanja dobiti koja se ostvaruje proizvodnjom, prometom ili pružanjem usluga na tržištu.

Srodne djelatnosti su sve registrirane privredne i druge djelatnosti koje obavljaju fizičke osobe prema pravilima obavljanja obrta, a koja se ne smatraju obrtom.

REGISTAR TERITORIJALNIH JEDINICA

Registar teritorijalnih jedinica (registar) vodi evidenciju teritorijalnih jedinica za područje Federacije Bosne i Hercegovine.

U Registru se vode alfanumerički podaci o prostornim jedinicama. Federalni zavod za statistiku na temelju podataka koje mu dostavljaju nadležna tijela, ažurira podatke o prostornim jedinicama.

Podaci koji se vode u registru za prostorne jedinice su:

1. vrsta i naziv
2. jedinstveni identifikator (šifra, matični broj)
3. prikaz i opis granica i izvor podataka o granicama
4. podaci o prostornim jedinicama s kojima se povezuje
5. posebni podaci (status, sjedište, itd.)
6. vrsta promjene, izvor i datum promjene.

Definicije

Statistički krug je statistička prostorna jedinica. Statistički krugovi su nastali 1959. godine, a revidirani su pri svakom dosadašnjem popisu stanovništva. Predstavljaju stalnu mrežu prostornih jedinica, koja pokriva cjelokupno područje Federacije Bosne i Hercegovine.

Područje statističkog kruga sastoji se od jednog ili više pripadajućih popisnih krugova.

Statistički krug može pripadati samo jednom naseljenom mjestu i samo jednoj katastarskoj općini. Ukoliko statistički krug ne pripada samo jednoj katastarskoj općini, potrebno je statistički krug dijeliti tako da se ostvari navedeno načelo. To načelo može se uspostaviti i korekcijom granica statističkog kruga ukoliko se radi o nenaseljenom području. Promjena područja i granica statističkog kruga moguća je, osim u navedenim slučajevima, i pri promjeni područja i granica viših prostornih jedinica. Pri formiranju mreže statističkih krugova korišteni su kriterijumi kao što su, za gradove broj stanovnika, a za teritoriju van gradova broj domaćinstava i površina zemljišta. U registru se vode podaci o matičnom broju i granicama statističkog kruga.

Popisni krug je najmanja statistička prostorna jedinica koju ne sijeku granice viših prostornih jedinica. Područja i granice popisnih krugova određuju se za popise stanovništva, domaćinstava/kućanstava, popis poljoprivrede kao i za druga statistička istraživanja. Popisni krug može pripadati samo jednom statističkom krugu. Područja i granice popisnih krugova mogu se mijenjati dijeljenjem i korekcijom granica pod sljedećim uslovima:

Dijeljenje popisnih krugova moguće je:

- zbog promjene granica viših prostornih jedinica

- zbog dijeljenja popisnih krugova po kriteriju broja pripadajućih domaćinstava / kućanstava (broj domaćinstava/kućanstava u popisnom krugu može biti do 100).

Dijeljenje popisnih krugova treba provoditi tako da nova granica koja dijeli popisni krug, bude definirana u skladu s ovom metodologijom tako da novi popisni krug ne prelazi granice kruga od kojeg je nastao.

Korekcija granica popisnih krugova moguća je u slučaju korekcije granica viših prostornih jedinica (moguće samo kada se radi o nenaseljenom području); ukoliko se na postojećoj granici popisnog kruga izgradi zgrada kojoj se određuje broj zgrade (kućni broj). To posljednje praviloprismjenjuje se na odgovarajući način i za korekciju granica statističkih krugova. Objekat se pripaja onom popisnom krugu kojem pripada veći dio objekta.

U registru se vode podaci o rednom broju popisnog kruga u okviru statističkog kruga i rednom broju (šifri) PK u okviru općine, o granicama popisnog kruga.

REGISTRIRANI POSLOVNI SUBJEKTI PREMA DJELATNOSTI, stanje 31.12.2011.

	2010			2011		
	Pravne osobe	Jedinice u sastavu	Obrt	Pravne osobe	Jedinice u sastavu	Obrt
UKUPNO	12.459	5.777	12.839	13.225	6.241	12.746
A Poljoprivreda, lov i šumarstvo	77	19	362	84	19	520
B Ribarstvo	-	1	2	-	1	4
C Vađenje ruda i kamena	11	2	3	11	3	2
D Prerađivačka industrija	1.097	241	1.734	1.124	268	1.839
E Proiz.snabdijevanje/opskrba elekt. energijom, plinom/gasom i vodom	35	28	-	37	28	-
F Građevinarstvo	636	55	583	646	58	568
G Trgovina:popravak motornih vozila, motocikla,te predmeta za vlastitu upotrebu/uporabu i dom./kuć.	3.686	3.052	3.425	3.855	3.267	3.192
H Ugostiteljstvo	294	417	2.205	316	499	2.072
I Prijevoz, skladištenje i veze	482	222	1.847	490	279	1.816
J Finansijsko/Financijsko posredovanje	166	250	1	167	250	2
K Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne djelatnosti	2.158	201	1.419	2.307	226	1.446
L Državna uprava i odbrana/obrana; obavezno/obvezno socijalno osig.	312	140	-	315	130	-
M Obrazovanje	221	82	54	233	86	52
N Zdravstveni i socijalni rad	244	115	289	251	115	286
O Ostalne javne, komunalne, društvene i vlastite uslužne djelatnosti	3.008	952	914	3.357	1.012	946
P Privatna domaćinstva/kućanstva sa zaposlenim osobljem	-	-	1	-	-	1
Q Eksteritorijalne organizacije i tijela	32	-	-	32	-	-

REGISTRIRANI POSLOVNI SUBJEKTI PO DJELATNOSTIMA I OPĆINAMA, stanje 31.12.2011.

Općina	Ukupno	Područja djelatnosti																
		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q
Pravne osobe																		
Ukupno	13225	84	-	11	1124	37	646	3855	316	490	167	2307	315	233	251	3357	-	32
Centar	329	17	-	-	57	2	22	85	4	15	1	23	20	7	6	70	-	-
Hadžići	1919	16	-	3	237	3	142	773	39	98	3	240	23	22	23	297	-	-
Ilidža	260	8	-	-	48	1	11	58	2	18	-	15	20	8	6	65	-	-
Ilijaš	3980	17	-	3	222	13	126	875	103	97	72	898	133	65	89	1255	-	12
Novi Grad	2206	8	-	1	193	3	130	823	32	129	19	282	37	31	30	486	-	2
N.Sarajevo	2757	7	-	1	195	7	151	800	62	71	55	604	39	61	57	637	-	10
Stari Grad	1307	5	-	2	109	5	44	292	63	45	16	207	27	27	30	427	-	8
Trnovo	37	3	-	-	-	1	-	1	2	2	-	-	6	1	3	18	-	-
Vogošća	430	3	-	1	63	2	20	148	9	15	1	38	10	11	7	102	-	-
Jedinice u sastavu																		
Ukupno	6241	19	1	3	268	28	58	3267	499	279	250	226	130	86	115	1012	-	-
Centar	245	3	1	1	13	-	-	115	20	7	13	4	13	8	7	40	-	-
Hadžići	1059	2	-	1	48	6	20	628	60	50	35	35	19	10	10	135	-	-
Ilidža	173	1	-	1	14	0	1	67	13	9	8	5	9	8	5	32	-	-
Ilijaš	1411	4	-	-	41	6	16	663	150	57	60	59	34	20	25	276	-	-
Novi Grad	1298	4	-	-	56	2	10	752	83	73	43	45	14	7	24	185	-	-
N.Sarajevo	1119	3	-	-	46	6	9	592	81	40	51	49	21	10	19	192	-	-
Stari Grad	604	-	-	-	30	6	1	294	64	30	24	18	7	21	13	96	-	-
Trnovo	29	1	-	-	-	-	-	5	6	-	-	1	1	0	5	10	-	-
Vogošća	303	1	-	-	20	2	1	151	22	13	16	10	12	2	7	46	-	-
Obrt																		
Ukupno	12746	520	4	2	1839	-	568	3192	2072	1816	2	1446	-	52	286	946	1	-
Centar	575	66	1	-	58	-	42	200	99	54	-	23	-	2	1	29	-	-
Hadžići	1871	74	-	-	203	-	100	635	352	240	-	101	-	9	37	120	-	-
Ilidža	468	90	-	-	45	-	21	147	86	33	-	19	-	2	3	22	-	-
Ilijaš	2340	24	1	-	283	-	78	487	421	305	-	464	-	10	82	184	1	-
Novi Grad	2991	71	-	2	428	-	179	831	382	480	1	331	-	14	45	227	-	-
N. Sarajevo	1932	14	-	-	206	-	60	434	368	244	1	313	-	9	75	208	-	-
Stari Grad	1914	24	-	-	551	-	55	326	258	373	-	160	-	5	37	125	-	-
Trnovo	140	112	1	-	-	-	1	1	7	16	-	2	-	-	-	-	-	-
Vogošća	515	45	1	-	65	-	32	131	99	71	-	33	-	1	6	31	-	-

STANOVNIŠTVO

METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o stanovništvu i domaćinstvima/kućanstvima prikupljaju se popisima svakih deset godina prema jedinstvenoj metodologiji na cjelokupnom području Bosne i Hercegovine.

Procjena broja stalnih stanovnika Federacije Bosne i Hercegovine sredinom godine uključuje prisutno stanovništvo i izbjeglice Federacije Bosne i Hercegovine u inozemstvu.

Procjene broja prisutnih stanovnika Federacije Bosne i Hercegovine sredinom godine kao i stope prirodnog kretanja stanovništva temelje se na rezultatima Popisa 1991., podacima o prirodnom priraštaju i podacima o broju raseljenih osoba i izbjeglica i broju povratka u prijeratno mjesto stanovanja, podacima o migracijama stanovništva i o registraciji prebivališta (boravišta) stanovnika FBiH.

Izvori podataka za rođene, umrle i vjenčane su matične knjige, a za razvedene brakove dokumentacija nadležnih sudova. Podaci o rođenim i umrlim osobama te sklopljenim i razvedenim brakovima odnose se na Federaciju BiH i predstavljaju konačne rezultate obrade podataka.

Definicije

Podaci iz popisa odnose se na stalno stanovništvo na području Bosne i Hercegovine. Stalno stanovništvo jednog mjesta čine sve osobe koje u tom mjestu stalno stanuju, tj. imaju prebivalište, bez obzira na to da li su se u trenutku popisa nalazile u mjestu prebivališta ili su bile privremeno odsutne, bilo u zemlji ili inozemstvu. Osobe na privremenom radu kod inozemnih poslodavaca ili na samostalnom radu, kao i članovi obitelji koji s njima borave u inozemstvu popisani su kao stalni stanovnici odgovarajućih naselja u zemlji u kojima je njihovo prebivalište.

Domaćinstvom/kućanstvom se smatra obiteljska ili druga zajednica osoba koje su izjavile da zajednički stanuju i troše prihode za podmirenje osnovnih životnih potreba, kao i svaka osoba koja živi sama (samačko domaćinstvo/kućanstvo) ili stanuje sa drugim osobama s kojima ne troši svoje prihode. U popisima 1961. i 1971. kao stalni stanovnici popisane su sve osobe koje su se zatekle u mjestu rada ukoliko se nisu svakodnevno vraćale u mjesto stanovanja obitelji, dok su 1981. i 1991. te osobe popisane kao stalni stanovnici mjesta u kojima su nastanjene njihove obitelji, čime je smanjen broj samačkih domaćinstava/kućanstava.

Podaci o **etničkim grupama** rezultat su slobodno izražene **etničke** pripadnosti stanovnika preko deset, odnosno petnaest godina starosti, odnosno roditelja (staratelja) kada su u pitanju djeca mlađa od 10, odnosno 15 godina u popisima 1971, 1981. i 1991.

U popisima prije 1981. godine Muslimani su iskazivani pod različitim nazivima. U popisu 1953 godine osobe koje su izjavile da su Muslimani svrstane su u grupu "Jugoslaveni - neopredjeljeni" zajedno sa ostalim osobama jugoslovenskog porijekla/podrijetla koje su izjavile da su Jugoslaveni, dok su u popisu 1961. godine iskazani pod nazivom "Muslimani u etničkom smislu", a 1971. godine kao "Muslimani u smislu narodnosti".

Podaci prema starosti iskazuju se prema navršenim godinama života. Svaka grupa starosti obuhvaća osobe koje su navršile godine života unutar granica intervala. Tako su npr. u skupini 10-14 godina obuhvaćene osobe koje imaju 10 i više godina, ali još nisu navršile 15 godina života.

Pismenost Podaci o pismenosti stanovništva odnose se samo na stanovništvo staro 10 i više godina. Pismenim se smatra ona osoba koja zna pročitati i napisati sastav (tekst) u vezi sa svakidašnjim životom, bez obzira na kojem jeziku čita i piše. Sve ostale osobe, uključujući i one koje samo čitaju smatrane su nepismenim.

Školska sprema je najviši stepen/stupanj obrazovanja koji je osoba stekla po okončanju redovnog/redovitog školovanja ili škole koja zamjenjuje redovne/redovite, polaganjem privatnih ispita u nekoj redovnoj/redovitoj školi, ili pohađanjem kursa za skraćeno završavanje neke škole kojim se po postojećim propisima stječe određena školska sprema.

Prema aktivnostima stanovništvo je razvrstano na aktivno, stanovništvo sa osobnim prihodom i izdržavane/uzdržavane osobe. Aktivno je ono stanovništvo koje obavlja neko zanimanje i tako osigurava sredstva za život. Aktivnim se smatraju i osobe koje traže zaposlenje, služe vojni rok, kao i osobe na izdržavanju kazne. Osobama sa osobnim prihodom smatraju se penzioneri/umirovljenici svih kategorija, osobe koje primaju socijalnu pomoć ili imaju prihode od davanja u zakup zemlje, kuće, radnje i druge imovine.

Izdržanim/Uzdržanim osobama (djeca, učenici, studenti, domaćice/kućanice i dr.) smatraju se osobe koje nemaju vlastitih prihoda ni po kojem osnovu, nego ih izdržavaju/uzdržavaju roditelji, rođaci ili druge osobe, kao i osobe s prihodima koji im ne obezbjeđuju ekonomsku samostalnost.

Poljoprivredno stanovništvo u popisima 1981. i 1991. godine čine sve osobe čija se zanimanja nalaze u skupini "poljoprivrednici" i "ribari i lovci", kao i sve osobe koje oni izdržavaju/uzdržavaju.

Stalnim mjestom stanovanja smatra se ono mjesto u kojem je osoba stalno nastanjena, tj. u kojem ima prebivalište. Stalnim mjestom stanovanja raseljenih osoba i izbjeglica za 1999. godinu smatralo se ono mjesto u kojem je osoba bila nastanjena prije rata. Navedeno treba uzeti u obzir prilikom korišćenja podataka iz dijela "Pregled po kantonima i općinama".

Ako je osoba 2000 - 2011. godine bila prisutna u jednom mjestu stanovanja duže od jedne godine, onda se to mjesto smatralo njenim prebivalištem. Ako je iz navedenog prebivališta bila odsutna duže/dulje od godinu dana u inozemstvu, onda takvi događaji nisu obuhvaćeni podacima za datu godinu.

Podaci o živorođenim i mrtvorodenim osobama svrstavaju se prema mjestu stalnog stanovanja majke, o umrlim prema mjestu stalnog stanovanja umrle osobe, za sklopljene brakove prema mjestu stalnog stanovanja mladoženje, a razvedeni brakovi se svrstavaju prema zadnjem prebivalištu bračnog para.

Podaci o umrlim osobama prema uzroku smrti dati su prema X Reviziji Međunarodne statističke klasifikacije bolesti, povreda i uzroka smrti.

Živorodenim djetetom smatra se svako dijete koje pri rođenju diše i pokazuje druge znakove života kao što su kucanje srca, pulsiranje pupčane vrpce i jasne pokrete voljnih mišića. Ako dijete ubrzo nakon poroda umre, prvo se registruje kao živorođeno, a zatim kao umrlo dojenče.

Mrtvorodenim djetetom smatra se dijete rođeno, odnosno izvađeno iz tijela majke bez ikakvih znakova života, tj. ako nije disalo niti pokazivalo neki drugi znak života, nošeno je duže od 22 sedmice trudnoće i ima 500 grama ili više porođajne težine.

Izbacivanje mrtvog ploda koji je nošen manje od 22 sedmice, smatra se pobačajem (abortusom), bez obzira na to da li je riječ o prirodnom ili namjernom prekidu trudnoće, i ne registruje se u matičnim knjigama, niti su ti podaci iskazani u ukupnom broju mrtvorodenih.

Stručnom pomoći kod rođenja smatra se pomoć doktora medicine ili diplomirane primalje. Da bi se dobio ukupan broj rođenih sa stručnom pomoći, treba zbrojiti rođene u «zdravstvenoj ustanovi» i rođene «na drugom mjestu sa stručnom pomoći».

Prirodni prirast, odnosno prirodni pad stanovništva razlika je između broja živorođene djece i broja umrlih osoba.

Stopa nataliteta predstavlja odnos između broja živorođenih i procijenjenog broja stanovnika na 1000 stanovnika prisutnih sredinom godine.

Stopa prirodnog priraštaja predstavlja razliku stope nataliteta i stope mortaliteta.

Smrt je stalni prestanak svih znakova života u bilo koje vrijeme nakon što se desilo rođenje (prestanak vitalnih funkcija bez mogućnosti oživljavanja). Ova definicija isključuje mrtvorodenja koja se posebno definiraju.

Umrlo dojenčadi smatraju se djeca koja su umrla prije navršene prve godine života.

Uzrok smrti je ona bolest, bolesno stanje ili ozljeda koja za posljedicu ima smrt ili je pridonijela smrti, kao i okolnosti nesretnog slučaja ili nasilja koje su takve ozljede prouzrokovale. Uzroci smrti razvrstani su prema Međunarodnoj klasifikaciji bolesti, povreda i uzroka smrti - X revizija.

Stopa mortaliteta predstavlja odnos između broja umrlih i procijenjenog broja stanovnika na 1000 stanovnika prisutnih sredinom godine.

Stopa smrtnosti dojenčadi predstavlja odnos između broja umrle dojenčadi i broja živorođenih računato na 1000 živorođenih.

Brak je čin, ceremonija ili proces kojim se stvara zakonska veza muža i žene. Zakonitost unije uspostavlja se građanskim, vjerskim ili drugim sredstvima zavisno od toga kako ih definira zakon svake zemlje.

Razvod braka je krajnji zakonski raspad braka tj. ono odvajanje muža i žene koje stranama daje pravo da ponovo stupe u brak po građanskim, vjerskim i/ili drugim odredbama, sukladno sa zakonima svake zemlje.

STAROSNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA , procjena

Općina	Ukupno	0-14	15-64	65 i više
---------------	---------------	-------------	--------------	------------------

stanje 30.06. 2009. godine

Ukupno	423.645	70.573	283.943	69.129
Centar	70.099	10.364	46.714	13.021
Novi Grad	124.035	20.093	85.666	18.276
Novo Sarajevo	73.371	10.137	48.596	14.638
Stari Grad	37.737	5.962	25.460	6.315
Hadžići	22.636	4.571	15.197	2.868
Iliđža	53.600	10.519	35.296	7.785
Ilijaš	18.048	4.282	11.136	2.630
Trnovo	2.524	218	1.588	718
Vogošća	21.595	4.427	14.290	2.878

stanje 30.06. 2010. godine

Ukupno	436.572	72.941	292.544	71.087
Centar	69.889	10.333	46.574	12.982
Novi Grad	124.742	20.208	86.154	18.380
Novo Sarajevo	73.394	10.140	48.611	14.643
Stari Grad	42.580	6.727	28.727	7.126
Hadžići	22.727	4.589	15.258	2.880
Iliđža	59.271	11.632	39.030	8.609
Ilijaš	18.436	4.374	11.375	2.687
Trnovo	2.495	215	1.570	710
Vogošća	23.038	4.723	15.245	3.070

stanje 30.06. 2011. godine

Ukupno	438.757	73.192	294.151	71.414
Centar	69.673	10.301	46.430	12.942
Novi Grad	125.395	20.314	86.605	18.476
Novo Sarajevo	73.584	10.166	48.737	14.681
Stari Grad	42.509	6.716	28.679	7.114
Hadžići	22.705	4.570	15.258	2.877
Iliđža	60.060	11.787	39.549	8.724
Ilijaš	18.928	4.400	11.765	2.763
Trnovo	2.433	198	1.531	704
Vogošća	23.470	4.740	15.597	3.133

PRIRODNO KRETANJE STANOVNIŠTVA

	Godina	Živorodeni	Umrli	Prirodni priraštaj	Umrli dojenčad		Zaključeni brakovi	Razvedeni brakovi	
					ukupno	na 1000 živorođenih		ukupno	na 1000 zaključenih
UKUPNO	2007	4.283	3.825	458	41	9,6	2.938	225	76,6
	2008	4.621	3.839	782	40	8,7	2.993	115	38,4
	2009	4.898	4.013	885	35	7,1	2.804	135	48,1
	2010	4.704	4.137	567	31	6,6	2.782	101	36,3
	2011	4.722	4.119	603	24	5,1	2.655	250	94,2
Grad Sarajevo1)	2007	2.827	2.811	16	29	10,3	1.950	178	91,3
	2008	2.986	2.839	147	25	8,4	1.976	86	43,5
	2009	3.154	2.935	219	24	7,6	1.839	101	54,9
	2010	3.124	2.991	133	24	7,7	1.865	81	43,4
	2011	3.157	2.991	166	17	5,4	1.819	193	106,1
Centar	2007	602	723	-121	16	26,6	419	43	102,6
	2008	651	691	-40	6	9,2	427	18	42,2
	2009	633	760	-127	15	23,7	375	24	64
	2010	658	752	-94	12	18,2	391	12	30,7
	2011	573	815	-242	12	20,9	366	55	150,3
Novi Grad	2007	1.254	952	302	6	4,8	822	59	71,8
	2008	1.326	977	349	9	6,8	815	33	40,5
	2009	1.391	944	447	6	4,3	764	38	49,7
	2010	1.400	1.071	329	4	2,9	734	35	47,7
	2011	1.481	1024	457	3	2,0	743	77	103,6
Novo Sarajevo	2007	618	687	-69	4	6,5	418	40	95,7
	2008	620	712	-92	2	3,2	458	24	52,4
	2009	695	771	-76	3	4,3	433	26	60
	2010	673	721	-48	3	4,5	449	21	46,8
	2011	729	705	24	2	2,7	465	39	83,9
Stari Grad	2007	353	449	-96	3	8,5	291	36	123,7
	2008	389	459	-70	8	20,6	276	11	39,9
	2009	435	460	-25	-	-	267	13	48,7
	2010	393	447	-54	5	12,7	291	13	44,7
	2011	374	429	-55	-	-	245	22	89,8
Hadžići	2007	287	196	91	4	13,9	162	3	18,5
	2008	282	173	109	4	14,2	191	4	20,9
	2009	311	191	120	2	6,4	179	6	33,5
	2010	271	225	46	1	3,7	181	2	11
	2011	268	239	29	2	7,5	149	8	53,7

1) Grad Sarajevo (Općine: Centar Sarajevo, Novi Grad Sarajevo, Novo Sarajevo, Stari Grad Sarajevo)

PRIRODNO KRETANJE STANOVNIŠTVA

	Godina	Živorodeni	Umrli	Prirodni priraštaj	Umrli dojenčad		Zaključeni brakovi	Razvedeni brakovi	
					ukupno	na 1000 Živorodenih		ukupno	na 1000 zaključenih
Iliđa	2007	655	465	190	5	7,6	468	33	70,5
	2008	774	466	308	7	9	484	16	33,1
	2009	774	472	302	3	3,9	446	19	42,6
	2010	723	523	200	4	5,5	426	13	30,5
	2011	714	511	203	5	7,0	425	27	63,5
Ilijaš	2007	228	157	71	1	4,4	169	3	17,8
	2008	260	149	111	1	3,8	146	3	20,5
	2009	285	175	110	2	7	136	1	7,4
	2010	271	172	99	-	-	148	3	20,3
	2011	256	181	75	-	-	108	12	111,1
Trnovo	2007	10	26	-16	-	-	12	1	83
	2008	14	29	-15	-	-	14	1	71,4
	2009	18	35	-17	-	-	14	1	71,4
	2010	19	29	-10	-	-	17	-	-
	2011	9	30	-21	-	-	9	-	-
Vogošća	2007	276	170	106	2	7,2	177	7	39,5
	2008	305	183	122	3	9,8	182	5	27,5
	2009	356	205	151	4	11,2	190	7	36,8
	2010	296	197	99	2	6,8	145	2	13,8
	2011	318	167	151	-	-	145	10	69,0

INVESTICIJE

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i prikaz podataka

Podaci o investicijama su prikupljeni putem slijedećih istraživanja:

- Godišnji izvještaj o investicijama u stalna sredstva (obrazac INV-01) za sve pravne osobe;
- za oblast poljoprivrede individualnog sektora (poljoprivredna gazdinstva) podaci su prikupljeni putem općina, a bazirani/temeljeni su na procjenama općinskih komisija.

Nisu obuhvaćena investiciona ulaganja samostalnih poduzetnika i domaćinstava/kućanstava.

Podaci o investicijama prikazuju ukupne isplate za investicije po osnovnim oblicima finansiranja/ financiranja, ostvarene investicije (nova i polovna/ rabljena stalna sredstva) po tehničkoj strukturi i ostvarene investicije u nova stalna sredstva (nova i polovna/rabljena uvozna stalna sredstva) po tehničkoj strukturi.

Obrada podataka urađena je po dva osnovna principa:

- prema sjedištu i pretežnoj djelatnosti investitora (organizacioni princip) i
- prema lokaciji i djelatnostima kojima su investicije

stvarno namijenjene, bez obzira na to u koju je

djelatnost razvrstan investitor i gdje mu se nalazi

sjedište (princip čistih djelatnosti).

Ostvarene investicije u nova stalna sredstva koje nije moguće rasporediti po kantonima (putevi, pruge i sl.) se prikazuju kao neraspoređene investicije.

Svi podaci su iskazani prema Klasifikaciji djelatnosti koja je usklađena sa evropskom/europskom klasifikacijom NACE – Rev.1.1.

Definicije

Investicijama u stalna sredstva smatraju se nabavke/nabave preduzeća/poduzeća i drugih pravnih osoba radi dobivanja novih stalnih sredstava, povećanja vrijednosti ili zamjene postojećih stalnih sredstava (stambene zgrade, ostale zgrade i građevine, oprema i uređaji trajnijeg karaktera, osnovno stado, pošumljavanje i podizanje dugogodišnjih zasada, softver itd). Nabavljena investicijska dobra mogu biti nova ili polovna/rabljena, kupljena od drugih u zemlji i inozemstvu. Stalna sredstva mogu, također, biti stečena trampom, primljena kao kapitalni transfer u naturi ili proizvedena u vlastitoj režiji.

INVESTICIJE

Obuhvataju se sve vrste ulaganja u nove kapacitete, kao i ulaganja za proširenje, rekonstrukciju i modernizaciju postojećih ili zamjenu zastarjelih, istrošenih ili slučajnom štetom uništenih kapaciteta. Ne obuhvata se redovno i tekuće održavanje stalnih sredstava, ulaganja u obrtna sredstva i vojno oružje za razaranje i oprema koja je potrebna za njegovo odašiljanje, usavršavanje osoblja, ispitivanje tržišta i kupovina zemljišta.

Isplatama za investicije smatraju se novčana ulaganja u toku/tijeku godine u nova i polovna/rabljena stalna sredstva, bez obzira na momenat njihove izgradnje ili nabavke/nabave.

Ostvarene investicije predstavljaju vrijednost fizički realizovane izgradnje, izrade ili nabavke/nabave novih i polovnih/rabljenih stalnih sredstava tokom/tijekom godine, bez obzira na to jesu li završene, je li i kada izvršena njihova isplata.

Ostvarene investicije u nova stalna sredstva odnose se na onaj dio stalnih sredstava koji je nabavljen neposredno od izvođača građevinskih radova, proizvođača opreme ili proizveden u vlastitoj režiji, odnosno ona investicijska dobra koja još nisu bila predmet kupoprodaje između neposrednih korisnika tih dobara. Ovdje se uključuje i polovna/rabljena oprema nabavljena u inozemstvu, budući da izravno utiče na porast nacionalnog bogatstva u zemlji. Ostala polovna stalna sredstva nisu uključena u ostvarene investicije u nova stalna sredstva. U nabavku/nabavu novih stalnih sredstava svrstavaju se i investicije u veća poboljšanja postojećih stalnih sredstava.

U skladu sa SNA-93 metodologijom stalna sredstva se grupišu na:

- **materijalna (opipljiva) stalna sredstva** (građevinski radovi kojima su obuhvaćena i značajnija poboljšanja zemljišta; strojevi, oprema i transportna sredstva; ostala materijalna stalna sredstva koja obuhvataju osnovno stado, pošumljavanje i dugogodišnje zasade);
- **nematerijalna (neopipljiva) stalna sredstva** (rudarska i mineralna istraživanja; softveri; originali na području književnosti, filma, muzike i slično; studije i projekti) i
- **troškove prijenosa vlasništva zemljišta** (svi troškovi radi naknada stručnjacima koji su nastali kod jedinice koja povećava aktivu: naknade pravicima, arhitektima, inženjerima, procjeniteljima; provizije koje se plaćaju posrednicima u prodaji nekretnina i svi porezi na prijenos vlasništva nad zemljištem koje plaća kupac).

**ISPLATE ZA INVESTICIJE PO OSNOVNIM IZVORIMA FINANSIRANJA/FINANCIRANJA
ORGANIZACIONI PRINCIP**

000 KM

	Ukupno	Iz sopstvenih sredstava	Iz udruženih sredstava	Iskorišteni finansijski/financijski krediti	Finansijski/Financijski lizing	Iz sredstava fondova i budžeta/proračuna	Iz ostalih izvora
--	---------------	--------------------------------	-------------------------------	--	---------------------------------------	---	--------------------------

Kanton Sarajevo

2007	1.451.890	785.352	42.660	465.992	45.887	59.869	52.131
2008	1.784.793	990.484	62.104	481.000	89.753	73.194	88.259
2009	1.453.369	897.719	67.888	306.778	54.093	47.420	79.471
2010	1.392.754	857.347	29.512	348.464	34.512	46.828	76.091
2011	1.332.635	811.060	21.519	331.025	39.976	36.586	92.469

**OSTVARENE INVESTICIJE U NOVA STALNA SREDSTVA PO NAMJENI ULAGANJA I
TEHNIČKOJ STRUKTURI (PRINCIP ČISTIH DJELATNOSTI)**

000 KM

	Ukupno	Materijalna stalna sredstva			Nematerijalna stalna sredstva	Troškovi prijenosa vlasništva
		građevinski radovi	strojevi, oprema i transportna sredstva	ostala materijalna stalna sredstva		

Kanton Sarajevo

2007	1.170.736	553.690	521.778	2.883	90.764	1.621
2008	1.499.931	797.119	641.627	3.460	54.713	3.013
2009	1.084.593	552.750	439.741	5.513	85.940	650
2010	1.049.402	582.891	417.821	4.498	42.979	1.214
2011	909.214	308.233	542.410	3.667	54.365	538

**ISPLATE ZA INVESTICIJE PO OSNOVNIM IZVORIMA FINANSIRANJA/FINANCIRANJA
U 2010. GODINI - ORGANIZACIONI PRINCIP**

000 KM

Djelatnost investitora	Ukupno	Iz sopstvenih sredstava	Iz udruženih sredstava	Iskorišteni finans./financ. krediti	Finans./financ. lizing	Iz sredstava fondova i budžeta/proračuna	Iz ostalih izvora
UKUPNO	1.392.754	857.347	29.512	348.464	34.512	46.828	76.091
Pravne osobe-ukupno	1.386.962	854.745	29.512	345.326	34.512	46.828	76.039
A Poljoprivreda, lov i šumarstvo	2.126	1.045	-	1.019	28	15	19
B Ribarstvo	-	-	-	-	-	-	-
C Vađenje ruda i kamena	732	684	-	33	9	-	6
D Prerađivačka industrija	157.346	58.672	1.826	89.509	5.591	-	1.747
E Proiz.snabdijev./opskrba električ. energijom, plinom/gasom i vodom	187.002	146.901	-	13.942	3.408	2.093	20.658
F Građevinarstvo	27.526	21.651	488	1.818	1.454	31	2.084
G Trgov. na veliko i malo; popr.ak motor. vozila i motocikla, predm. za vlastitu upotrebu i domaćin.	245.687	137.416	21.110	70.336	13.167	-	3.657
H Ugostiteljstvo	24.572	15.182	-	8.738	634	-	19
I Prijevoz, skladištenje i komun.	210.334	137.579	-	47.444	5.028	-	20.284
J Finansijsko/Financ. posredovanje	135.350	128.122	46	6.640	64	-	478
K Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	192.342	86.333	5.368	77.940	4.252	10.054	8.395
L Državna uprava i odbrana/odbrana; obavezno/obvezno soc. osiguranje	93.868	81.099	125	5.025	-	2.689	4.929
M Obrazovanje	15.346	5.514	23	-	252	651	8.906
N Zdravstveni i socijalni rad	40.321	7.934	-	2.490	477	26.329	3.091
O Ostale javne, društvene, socijalne i vlastite uslužne djelatnosti	54.410	26.614	526	20.392	148	4.965	1.766
Poljoprivredna gazdinstva-ukupno	5.792	2.602	-	3.138	-	-	52

**OSTVARENE INVESTICIJE U NOVA STALNA SREDSTVA PO NAMJENI ULAGANJA I
TEHNIČKOJ STRUKTURI U 2010.GODINI (PRINCIP ČISTIH DJELATNOSTI)**

000 KM

Namjena ulaganja	Ukupno	Materijalna stalna sredstva			Nematerijalna stalna sredstva	Troškovi prijenosa Vlasništva zemljišta
		građevinski radovi	strojevi, oprema i transportna sredstva	ostala Materijalna stalna sredstva		
UKUPNO	1.049.402	582.891	417.821	4.498	42.979	1.214
Pravne osobe-ukupno	1.043.610	581.684	416.840	894	42.979	1.214
A Poljoprivreda, lov i šumarstvo	2.266	1.168	977	108	12	-
B Ribarstvo	-	-	-	-	-	-
C Vadenje ruda i kamena	426	108	317	-	1	-
D Prerađivačka industrija	138.689	96.603	39.195	697	2.183	12
E Proiz.snabdijevanje/opskrba električ. energijom, plinom/gasom i vodom	40.462	27.450	9.853	-	3.158	1
F Građevinarstvo	65.739	47.917	15.583	17	2.200	23
G Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikla, predmeta za vlastitu upotrebu i domaćinstvo	209.377	125.737	76.828	45	6.210	557
H Ugostiteljstvo	26.544	20.943	5.228	-	372	-
I Prijevoz, skladištenje i veze	185.647	51.458	132.622	-	1.530	36
J Finansijsko/Financijsko posredovanje	104.045	69.405	28.903	-	5.457	279
K Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge	82.468	50.740	26.772	-	4.899	57
L Državan uprava i odbrana/obrana; obavezno/obvezno socijalno osiguranje	71.925	16.402	43.211	25	12.156	131
M Obrazovanje	29.168	21.381	7.696	-	91	-
N Zdravstveni i socijalni rad	40.407	21.815	17.877	-	692	23
O Ostale javne, društvene, socijalne i vlastite uslužne djelatnosti	46.448	30.555	11.777	2	4.018	96
Poljoprivredna gazdinstva-ukupno	5.792	1.207	981	3.604	-	-

INDUSTRIJA

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metodi prikupljanja podataka

Podatke iz ove oblasti, kojoj po KD-u pripadaju područja Vađenje ruda i kamena, Prerađivačka industrija, Proizvodnja i snabdijevanje/opskrba električnom energijom, gasom i vodom prikupio je Federalni zavod za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine, pomoću Mjesečnog izvještaja industrije.

Obuhvat

Mjesečnim izvještajem industrije obuhvaćena su preduzeća/poduzeća koja zapošljavaju 10 i više osoba, a obavljaju jednu ili više djelatnosti iz područja Vađenje ruda i kamena (C), Prerađivačka industrija (D), Proizvodnja i snabdijevanje/opskrba električnom energijom, gasom i vodom (E) po Klasifikaciji djelatnosti.

Definicije

Indeksi fizičkog obima/obujma industrijske proizvodnje izračunavaju se po Laspeyresovoj formuli. Osnov za izračunavanje indeksa su podaci u naturalnom izrazu prema nomenklaturi industrijskih proizvoda i pondera za te proizvode koji predstavljaju dodanu vrijednost za jediničnu proizvodnju. Indeksi fizičkog obima/obujma industrijske proizvodnje za ukupno, izračunati su na temelju indeksa oblasti i stopa učešća kojom oblasti sudjeluju u ukupnoj dodanoj vrijednosti u području industrije (struktura oblasti).

Pod gotovim proizvodom podrazumijeva se svaki proizvod koji je u procesu proizvodnje dostigao određeni stupanj izrade definiran Nomenklaturom industrijskih proizvoda, bez obzira na to izrađuje li se u okviru izvještajne jedinice kao osnovni, sporedni ili pomoćni proizvod, a s obzirom na vlasništvo, je li vlastiti proizvod ili izrađen iz usluge.

INDEKSI INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE

	<u>2008</u>	<u>2009</u>	<u>2010</u>	<u>2011</u>
	<u>2007</u>	<u>2008</u>	<u>2009</u>	<u>2010</u>
INDUSTRIJA - UKUPNO	123,8	94,5	98,2	94,8
PREMA GLAVNIM INDUSTRIJSKIM GRUPACIJAMA				
Energija	100,0	92,8	107,7	100,9
Intermedijarni proizvodi, osim energije	104,6	80,0	85,2	93,2
Kapitalni proizvodi	94,8	15,1	93,3	101,6
Trajni proizvodi za široku potrošnju	78,5	36,9	304,3	94,2
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	130,2	107,5	99,6	106,9
PREMA PODRUČJIMA I OBLASTIMA KD-a				
C VAĐENJE RUDA I KAMENA	101,6	90,8	103,3	104,3
14 Vađenje ostalih ruda i kamena	101,6	90,8	103,3	104,3
D PRERADIVAČKA INDUSTRIJA	126,8	94,6	96,6	93,5
15 Proizvodnja prehrambenih proizvoda i pića	107,6	93,4	98,6	90,6
16 Proizvodnja duhanskih proizvoda	101,0	117,5	82,5	92,0
17 Proizvodnja tekstila	71,8	85,0	105,1	109,7
18 Proizvodnja odjeće; dorada i bojenje krzna	174,4	52,4	173,5	105,4
19 Prerada kože, izrada galanterije, obuće	100,0	96,2	84,0	98,7
20 Prerada drveta/drva i proizvodnja proizvoda od drveta/drva, osim namještaja	95,3	107,2	102,1	126,8
21 Proizvodnja celuloze, papira i proizvoda od papira	128,0	73,8	53,6	51,2
22 Izdavačka, štamparska/tiskarska djelatnost	106,9	92,3	82,1	91,2
23 Proizvodnja koksa, derivata nafte i nukl.goriva	99,8	59,1	107,0	48,5
24 Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizv.	188,3	121,3	106,8	119,7
25 Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	99,5	79,4	95,6	131,7
26 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proiz.	107,6	94,8	62,1	85,8
27 Proizvodnja baznih metala	116,9	37,4	81,5	99,2
28 Proizvodnja proizvoda od metala, osim mašina/strojeva i opreme	135,3	60,7	87,6	126,3
29 Proizvodnja mašina/strojeva i uređaja d.n.	54,5	63,8	32,2	80,0
30 Proizvodnja kanc mašina/strojeva i računara aparata i opreme	71,6	95,8	80,4	65,8
31 Proizvodnja elektičnih mašina/strojeva i aparata	109,7	70,3	130,3	143,8
33 Proizvodnja medicin.preciznih i potičkih insti satova	159,6	90,9	71,2	75,5
34 Proizvodnja mot.vozila, prikolica, poluprik.	91,6	-	-	-
36 Proizvodnja namještaja, preradivačka industrija d.n.	78,4	36,9	302,7	94,1
37 Reciklaža	90,5	124,8	123,7	102,4
E PROIZ.SNABDIJEVANJE/OPSKRBA ELEKTIČ.	100,1	94,6	107,7	102,5
ENERGIJOM GASOM/PLINOM I VODOM				
40 Proiz.snabdijevanje/opskrba elekt. energijom gasom/plinom parom i toplom vodom	100,1	94,6	107,7	102,5

POLJOPRIVREDA, LOV I ŠUMARSTVO

METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

BILJNA PROIZVODNJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o poljoprivrednom zemljištu i prinosima ratarskih i povrtnih kultura, te o broju stabala, čokota/trsova (ukupan broj i broj rodnih stabala, čokota/trsova) i prinosima voća, prikupljaju se redovnim / redovitim statističkim istraživanjem, a za gazdinstva / gospodarstva individualnih poljoprivrednih proizvođača podaci se dobivaju procjenom. Procjenu rade stručne osobe za poljoprivredu u općinama.

Definicije

Poljoprivredno zemljište je zemljišna površina koja se koristi za poljoprivrednu proizvodnju. Poljoprivredno zemljište uključuje obradivo zemljište, pašnjake, ribnjake, trstike i bare.

Obradivo zemljište je zemljišna površina na kojoj se uzgajaju ratarski i povrtni usjevi, višegodišnji zasadi i trave i vrši obrada, kosidba i drugi poljoprivredni radovi i, po pravilu, ubiru prinosi svake godine. Obradivo zemljište čine oranice i bašte/vrtovi, voćnjaci, vinogradi i livade.

Oranica (njiva) je zemljišna površina na kojoj se obavlja ratarska proizvodnja. Na njoj se po utvrđenom redu (plodoredu) siju ratarski usjevi: žita, industrijsko bilje, povrtno bilje i stočno-krmno bilje. U oranično zemljište uključuju se i površine koje su "radi odmora" ostale neobrađene: zeleni ili crni ugar, zaležaji, parlozi i prelozi. Osim toga, oranicama se smatraju i površine pod loznicima i voćnim rasadima, površine pod cvijećem i ukrasnim biljem.

Rodna stabla voća i rodni čokoti/trsovi vinove loze su stabla, odnosno čokoti/trsovi koja su prema svojoj fiziološkoj zrelosti sposobna da pod normalnim uslovima/uvjetima za vegetaciju zametnu plod, bez obzira da li su u toj godini rodila ili ne.

Požnjevena površina je površina sa koje je požnjeven usjev i ubran prinos. Požnjevene površine mogu biti manje od zasijanih površina u slučaju kada su usjevi usljed elementarnih i drugih nepogoda potpuno uništeni, tako da na tim površinama nije obavljena žetva niti ubran prinos.

Prinos/prirod usjeva je iskazan kao hambarski prinos/prirod normalne vlažnosti po odbitku svih gubitaka prilikom žetve (berbe), transporta i vršidbe.

Prinos/prirod po jedinice površine (po ha) obračunat je na požnjevenu površinu.

Prinosi/prirodi po stablu-čokotu/trsu obračunati su po rodnom stablu, odnosno čokotu/trsu vinove loze.

STOČARSTVO

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci se odnose na statistička istraživanja iz područja poljoprivrede – stočarstva i ribarstva.

Statistika stočarstva prati posebno podatke za pravne osobe i dijelove pravnih osoba, a posebno za porodična/ obiteljska poljoprivredna gazdinstva/gospodarstva.

Podaci o broju stoke za pravne osobe i dijelove pravnih osoba prikupljaju se redovnim/redovitim godišnjim izvještajima.

Svi elementi za obračun stočne proizvodnje dobijaju se direktno iz istraživanja, a sadrže podatke o broju i težini stoke i peradi te o proizvodnji mlijeka, jaja, vune i meda.

Podaci o broju i bilansima/bilancama stoke i stočnoj proizvodnji kod porodičnih/obiteljskih poljoprivrednih gazdinstava/ gospodarstava su procijenjeni od strane ovlaštene stručne osobe za poljoprivredu u općinama.

Podaci iz ribarstva prikupljaju se redovnim/redovitim godišnjim istraživanjem i to odvojeno za: pravne osobe i dijelove pravnih osoba i fizičke osobe (obrtnici) koji se bave uzgojem ribe slatkovodne i morske, te za ulov slatkovodne ribe u otvorenim vodama.

Od 2003. godine uključen je ulov u otvorenim vodama (sportska ribolovna društva), a od 2005. godine prati se uzgoj morske ribe. U 2010. godini uključene su fizičke osobe (obrtnici) koji se bave uzgojem i ulovom ribe.

Podaci se odnose na stanje 31 decembra/prosinca prethodne godine.

Bilans/bilanca stoke predstavlja obrt stada u toku/ tijekom godine, u kojem se registriraju promjene u brojnom stanju stoke.

Prirast stoke predstavlja proizvodnju žive mjere stoke u toku/tijeku godine kao rezultat priploda, porasta i tova stoke. Ukupan prirast pojedinih vrsta stoke uključuje živu težinu zaklane stoke, razliku težine izvezene (prodane) stoke i uvezene (kupljene) stoke i razliku težine stoke na kraju i početku godine.

Ukupna proizvodnja mesa uključuje proizvodnju mesa u zemlji (klanje u klaonicama, mesnicama, na poljoprivrednim dobrima i nepoljoprivrednim domaćinstvima / kućanstvima) i izvoz žive stoke preračunat u meso.

Bruto težina stoke predstavlja težinu životinje neposredno pred klanje.

Neto težina stoke predstavlja težinu zaklanih životinja poslije otklanjanja određenih dijelova u zavisnosti od vrste i kategorije stoke, tj. težinu očišćene zaklane životinje.

Proizvodnja mlijeka odnosi se na neto količine, tj. namuzeno mlijeko, ne računajući količine koje posišu telad i janjad.

ŠUMARSTVO

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o posječevoj drvnj masi, podizanju i obnovi šuma, šumskim požarima i štetama u šumama odnose se na državne i privatne šume, a podaci o proizvodnji i prodaji šumskih sortimenata te prijevoznim sredstvima i mehanizaciji u šumarstvu odnose se samo na državne šume. Podaci statistike šumarstva prikupljaju se mjesečnim i godišnjim istraživanjima.

Za državne šume podaci se prikupljaju od poslovnih subjekata koji se bave šumarstvom, a za privatne šume od nadležnog organa uprave.

Podaci o šumskim površinama kao i opći podaci o državnim šumama su preuzeti od Federalnog ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

Proizvodnja i prodaja šumskih sortimenata obuhvaća podatke samo onih poslovnih subjekata koji se bave stalnom proizvodnjom šumskih sortimenata. Ovim podacima nije obuhvaćena proizvodnja i prodaja zadružnih i drugih poslovnih subjekata koji se povremeno bave tom djelatnošću.

Podaci o otkupu i prodaji poljoprivrednih proizvoda dobiveni su iz mjesečnih statističkih izvještaja TRG-31 i TRG-33 koje dostavljaju poslovni subjekti i dijelovi poslovnih subjekata razvrstani u područje A (poljoprivreda, lov i šumarstvo), tj. poslovni subjekti (poljoprivredne zadruge, trgovačke, industrijske i druge organizacije) koji vrše otkup poljoprivrednih proizvoda od individualnih poljoprivrednih proizvođača, kao i poslovni subjekti koji vrše prodaju poljoprivrednih proizvoda iz vlastite poljoprivredne proizvodnje ili ostvarene interne realizacije poljoprivrednih proizvoda u vlastitim pogonima u svrhu proizvodnje.

Podaci o prometu poljoprivrednih proizvoda na pijacama/tržnicama dobiveni su iz mjesečnih statističkih izvještaja TRG-13 koje dostavljaju poslovni subjekti koji pružaju usluge korišćenja prodajnog prostora pijace. Obuhvaćaju se količine proizvoda koje na pijacu iznose individualni poljoprivredni proizvođači (bez poljoprivrednih preduzeća i zemljoradničkih zadruga).

Statistika lovstva svoje istraživanje zasniva na evidencijama koje se formiraju u izvještajnoj jedinici.

Definicije

Pod šumom se smatra svaka površina veća od 500 m², obrasla šumskim drvećem, sa svrhom da služi za proizvodnju šumskih sortimenata ili da ima zaštitnu funkciju ili posebnu namjenu bez obzira na obrast i visinu stabala.

Raznodobne šume su visoke šume koje su nastale uglavnom iz sjemena. U njima se sječa i obnova vrši neprestano na cijeloj površini, pa su im stabla različite starosti i visine izmješana pojedinačno ili u grupama/skupinama.

Jednodobne šume su visoke šume visokog oblika gajenja koje su nastale uglavnom iz sjemena, kao i vještački podignute šume i kulture u kojima su stabla približno jednake visine i starosti.

Izdanačke (niske) šume su šume nastale uglavnom od izdanaka iz panja.

Posječena bruto drvena masa obuhvaća posječene trupce (lišćara/listača i četinar/četinjača), jamsko drvo (lišćara/listača i četinar/četinjača), ostalo dugo drvo (lišćara/listača i četinar/četinjača), prostorno drvo (lišćara/listača i četinar/četinjača), ogrijevno drvo (lišćara/listača i četinar/četinjača) te ostalo grubo obrađeno drvo. U bruto drvenu masu ulazi otpadak (gubitak koji nastaje pri sječi).

Dugo drvo (lišćara/listača i četinar/četinjača) obuhvaća: trupce, jamsko drvo i ostalo dugo drvo.

Trupci (lišćara/listača i četinar/četinjača) su dijelovi debla koji su namijenjeni daljem prerađivanju piljenjem, ponekad rezanjem ili ljuštenjem jer imaju povoljna fizička i kemijska svojstva te su namijenjena za industrijsku preradu. To su trupci za rezanje te trupci za furnir i ljuštenje.

Jamsko drvo (lišćara/listača i četinar/četinjača) namijenjeno je za razne tehničke svrhe jer ima vrlo povoljna fizička i kemijska svojstva. To je drvo koje se upotrebljava za izgradnju i održavanje jamskih rovova i okna, dakle za gradnju u zemlji i pod zemljom.

Ostalo dugo drvo (lišćara/listača i četinar/četinjača) obuhvaća sve vrste drva pogodne za mehaničku preradu, stupove za elektrovodove i TT vodove te ostalo oblo drvo.

Prostorno drvo (lišćara/listača i četinar/četinjača) obuhvaća drvo za drvene ploče (pogodno za mehaničku preradu), a celulozno i taninsko drvo, zbog svog povoljnog kemijskog svojstva, pogodno je za kemijsku preradu. Taninsko drvo je sirovina iz koje se preradom dobivaju taninski ekstrakti.

Industrijsko drvo ima povoljna fizička i kemijska svojstva, a namijenjeno je za industrijsku preradu.

Tehničko drvo je ono drvo koje je zbog povoljnih fizičkih i kemijskih svojstava namijenjeno za industrijsku upotrebu/uporabu i razne tehničke svrhe.

Ogrijevno drvo je namijenjeno neposredno za ogrijev ili za proizvodnju drvenog ugljena.

Ostalo grubo obrađeno drvo obuhvaća sitno tehničko drvo, pogodno za izradu drvenih motki i kolja, raznih letvi i stupova za ogradu, ručica za alat i sl.

Otkup poljoprivrednih proizvoda je kupovina odnosno preuzimanje poljoprivrednih proizvoda neposredno od individualnih proizvođača koje vrše poslovni subjekti radi dalje prodaje ili prerade.

Prodaja poljoprivrednih proizvoda je prodaja, odnosno isporuka poljoprivrednih proizvoda iz vlastite proizvodnje poslovnih subjekata i njihovih dijelova.

PRINOSI USJEVA I VOĆA

2011	Pšenica		Ječam		Kukuruz-zrno		Krompir/Krumpir		Jabuke		Šljive	
	ukupan Prinos tona	prosječan prinos t/ha	ukupan Prinos tona	prosječan prinos t/ha	ukupan Prinos tona	prosječan prinos t/ha	ukupan Prinos tona	prosječan prinos t/ha	ukupan Prinos tona,	prosječan prinos kg/stablu	ukupan Prinos tona	prosječan prinos kg/stablu
Kanton Sarajevo	363	3,6	410	2,6	852	3,5	11.902	10,1	3.498	14,9	1.686	5,7
Centar Sarajevo	-	-	-	-	2	2,0	175	7,0	202	17,0	66	7,0
Hadžići	176	4,3	87	3,8	-	-	5.715	14,9	728	28,0	-	-
Ilidža	52	4,0	45	2,8	136	1,7	2.450	10,2	384	4,0	756	6,0
Ilijaš	88	4,0	225	2,5	650	5,0	640	4,0	1.130	40,0	447	5,0
Novi Grad	38	2,7	10	2,5	53	2,2	695	5,0	245	12,9	199	10,0
Novo Sarajevo	-	-	-	-	3	3,0	150	10,0	121	30,0	13	12,0
Stari Grad Sarajevo	-	-	-	-	-	-	341	11,0	538	15,0	152	5,0
Trnovo	-	-	40	1,9	-	-	341	10,0	29	10,0	19	6,0
Vogošća	9	0,9	3	0,5	8	0,9	1.395	9,0	120	12,0	34	5,0

ORANIČNA POVRŠINA PO NAČINU KORIŠTENJA

2011	Oranice i bašte/ vrtovi	Zasijana površina					Ostalo na orani- cama	Ugari	Neobrađene oranice i bašte
		ukupno	žita	industrijsko bilje	povrtno bilje	stočno krmno bilje			
Kanton Sarajevo	11.123	5.856	996	66	2.872	1.922	150	53	5.064
Centar Sarajevo	303	64	2	-	57	5	-	-	239
Hadžići	2.600	897	252	41	561	43	36	7	1.660
Ilidža	2.228	2.071	120	-	907	1.044	66	31	60
Ilijaš	3.053	999	470	25	354	150	26	15	2.013
Novi Grad Sarajevo	641	624	44	-	474	106	6	-	11
Novo Sarajevo	74	73	1	-	70	2	1	-	-
Stari Grad Sarajevo	203	98	-	-	98	-	-	-	105
Trnovo	1.191	697	51	-	85	561	-	-	494
Vogošća	830	333	56	-	266	11	15	-	482

BROJNO STANJE STOKE I STOČNA PROIZVODNJA

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Brojno stanje stoke na kraju godine						
Goveda	9.172	10.617	9.943	10.423	10.279	9.893
Krave i steone junice	7.204	8.104	7.816	8.130	8.394	7.814
Ovce	36.175	33.388	32.999	38.084	39.046	36.987
Ovce za priplod	24.698	25.584	25.945	27.672	27.699	27.941
Svinje	467	479	482	363	298	290
Krmače i suprasne nazimice	173	176	242	46	62	79
Konji	362	362	400	392	364	364
Kobile i ždrebne omice	151	158	140	105	56	121
Perad (u hilj./tis. grla)	309	405	429	510	637	659
Koke nesilice (u hilj./tis. grla)	59	71	74	79	104	96
Koze	1.904	1.792	1.730	1.816	1.793	1.644
Kunići	475	385	403	330	320	280
Košnice pčela	10.143	10.766	10.226	11.359	13.195	13.063
Proizvodnja mlijeka, vune, jaja i meda						
Kravlje mlijeko (hilj./tis. litara)	18.293	21.099	20.693	21.853	21.569	21.095
Po muženoj kravi (litara)	2.805	3.012	3.013	3.078	3.081	3.172
Ovčije mlijeko (hilj./tis. litara)	399	317	290	293	293	307
Po muženoj ovci (litara)	32	33	34	34	33	32
Kozije mlijeko (hilj./tis. litara)	191	166	164	194	257	175
Po muženoj kozi (litara)	165	162	165	184	255	174
Vuna (tona)	46	44	46	43	45	43
Po ovci (kilograma)	1,6	1,8	1,9	1,8	1,8	1,7
Jaja (hilj./tis. komada)	10.444	12.291	12.453	12.551	17.288	14.309
Po kokoši (komada)	178	181	183	184	180	150
Med (tona)	99	107	83	119	84	96
Po košnici (kilograma)	9,7	10,0	8,2	10,5	6,4	7,4

PROIZVODNJA I PRODAJA ŠUMSKIH SORTIMENATA

u hilj./tis. m³

	Proizvodnja					Prodaja				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
UKUPNO	147	144	117	117	128	151	144	117	117	126
Trupci četinarara/četinjača	65	61	52	50	45	69	60	49	47	45
Jamsko drvo četinarara/četinjača	13	13	11	7	5	7	7	6	8	6
Ostalo dugo drvo četinarara/četinjača	0	0	1	1	1	0	0	1	1	1
Prostorno drvo četinarara/četinjača	7	8	6	13	13	12	15	13	13	13
Trupci liščara/listača	22	22	11	11	14	23	21	10	11	15
Jamsko drvo liščara/listača	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo dugo drvo liščara/listača	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prostorno drvo liščara/listača	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ogrjevno drvo četinarara/četinjača	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ogrevno drvo liščara/listača	39	38	36	36	51	39	40	38	36	46
Ostalo grubo obrađeno drvo ¹⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹⁾ Uključuje sitno tehničko drvo, cijepane drvene motke i kolje

OKOLIS

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

VODA I KANALIZACIJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o javnom vodovodu i javnoj kanalizaciji prikupljaju se redovnim/redovitim godišnjim izvještajima od javnih komunalnih poslovnih subjekata i od općinskih službi koje upravljaju javnim vodovodom, odnosno javnom kanalizacijom u promatranim naseljima. Izvještaji se djelimično zasnivaju na evidenciji i dokumentaciji, a djelimično i na procjeni. Podaci o korištenju voda i zaštiti voda od zagađivanja prikupljaju se redovnim/redovitim godišnjim izvještajima koje dostavljaju poslovni subjekti iz područja vađenja ruda i kamena, prerađivačke industrije i proizvodnje, snabdijevanja električnom energijom i plinom/gasom i vodom.

Podaci o korištenju vode i zaštiti voda od zagađivanja u industriji prikupljaju se kroz redovno/redovito godišnje istraživanje "Godišnji izvještaj o korištenju voda i zaštiti voda od zagađivanja u industriji (VOD-1)", a na temelju Zakona o statistici u Federaciji BiH "Službene novine Federacije BiH" br. 63/03 i 9/09.

Definicije

Javni vodovod je sistem/sustav za snabdijevanje naselja vodom i tu spadaju strogo kontrolirani izvori pitke vode, sabirnici, taložnici i ostala postrojenja za doradu i obradu pitke vode, kao i vodovodna mreža.

Pod **snabdijevanjem vodom** u javnom vodovodu smatra se ukupno zahvaćena količina vode iz podzemnih voda, izvora, vodotoka, akumulacija i jezera, te ukupno zahvaćenih količina vode iz drugih vodovodnih sistema/sustava.

Podzemne vode predstavljaju zalihe vode u podzemnim formacijama.

Površinske vode su sve protočne ili stajaće vode na površini Zemlje. Tu spadaju izvori, rijeke (vodotoci), jezera, akumulacije itd., kao i vještački/umjetno stvoreni vodotoci radi navodnjavanja, stvaranja plodnih kanala i sl.

Pod **isporučenom količinom vode** podrazumijeva se količina vode prodane potrošačima.

Pod **ukupnim gubicima vode** podrazumijevaju se stvarno ustanovljeni gubici u vodovodnoj mreži nastali zbog kvara ili neispravnosti instalacija na mreži.

Dužina glavnog dovoda je dužina cijevi za dovod vode od kaptiranog izvorišta (vodozahvata) do rezervoara, odnosno do uređaja za prečišćavanje vode za piće ili, ukoliko rezervoar ne postoji, od izvorišta do prvog kraka razvodne mreže.

Dužina razvodne mreže je dužina vodovodne mreže koja se pruža od rezervoara do mjesta potrošnje, bez dužine priključaka i mreže u zgradi.

Javna kanalizacija je sistem/sustav kanala, odnosno cijevi za odvođenje otpadnih i atmosferskih voda iz naselja.

Otpadne vode su one količine vode koje se poslije korištenja/upotrebe odvođe do uređaja za prečišćavanje ili se ispuštaju u zemlju, podzemne ili površinske vode. U otpadne vode nisu uključene atmosferske i protočne vode (npr. vode koje pokreću hidroelektrane).

Prečišćene otpadne vode su one količine otpadnih voda koje se u toku/tijeku izvještajne godine pročišćavaju mehaničkim, hemijskim/kemijskim, biološkim ili kombinovanim/kombiniranim načinom.

Javna kanalizacijska mreža je mreža zatvorenih uličnih kanala i kolektora koja služi za odvođenje otpadnih i atmosferskih voda (opći sistem/sustav kanalizacije) ili kao posebna mreža za odvođenje otpadnih voda, a posebno za atmosferske vode (separacijski sistem/sustav kanalizacije).

Glavni kolektor je sabirni kanal koji odvodi vode iz jednog dijela ili cijelog grada do recipijenta ili uređaja za pročišćavanje.

Kanalizacijski priključak je spoj objekata s uličnom kanalizacijom.

Snabdijevanje vode podrazumijeva sve količine vode, i neposredno zahvaćene i osigurane vode, kojom se preduzeće/poduzeće u toku/tijeku izvještajne godine snabdijelo, bez obzira jesu li te količine korištene za vlastite potrebe ili su ustupljene, prodane drugim korisnicima.

Korištene vode obuhvataju sve količine vode koje je preduzeće/poduzeće u toku/tijeku izvještajne godine koristilo za svoje potrebe. Tu pripadaju količine voda korišćene za tehnološki proces (proizvodnju i hlađenje te utrošene - vezane vode u procesu proizvodnje i utrošene - isparene vode u procesu hlađenja), za sanitarne potrebe i ostale namjene.

OTPAD

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o komunalnom otpadu prikupljaju se na osnovu redovnih/redovitih godišnjih izvještaja o prikupljenom i odloženom otpadu koje podnose komunalna preduzeća/poduzeća koja se bave prikupljanjem i odvozom otpada, kao i preduzeća koja upravljaju deponijama i odlagalištima otpada. Izvještaji se zasnivaju na dokumentaciji i evidenciji, a tamo gdje to nije moguće na procjeni.

Podaci o otpadu iz proizvodnih djelatnosti prikupljaju se kroz redovno/redovito godišnje istraživanje "Godišnji izvještaj o nastanku otpada u proizvodnim aktivnostima (OTP)", a na temelju Zakona o statistici u Federaciji BiH "Službene novine Federacije BiH" br. 63/03 i 9/09.

Definicije

Otpad je svaki predmet ili materija koju vlasnik odlaže, namjerava ili mora odložiti u skladu sa jednom od kategorija navedenih u Pravilniku o kategorijama otpada prema listama, ("Službene novine Federacije BiH", broj 9/05).

Inertni otpad je otpad koji ne podliježe bitnim fizikalnim, hemijskim/kemijskim i/ili biološkim promjenama, a određen je propisom iz člana/članka 4. Zakona o upravljanju otpadom Federacije BiH.

Komunalni otpad predstavlja otpad iz domaćinstva/kućanstava, kao i otpad koji je po svojoj prirodi ili sastavu sličan otpadu iz domaćinstva/kućanstava, a potiče iz poslovnih subjekata.

Neopasni otpad je otpad koji je po sastavu i svojstvima određen kao neopasni otpad propisom iz člana/članka 4. Zakona o upravljanju otpadom Federacije BiH.

Opasni otpad je svaki otpad koji je po sastavu i svojstvima određen kao opasni otpad propisom iz člana/članka 4. Zakona o upravljanju otpadom Federacije BiH.

Proizvodni otpad je otpad koji nastaje u proizvodnom procesu u industriji, obrtu i drugim procesima, a po sastavu i svojstvima razlikuje se od komunalnog otpada. Proizvodnim otpadom ne smatraju se ostaci iz proizvodnog procesa koji se koriste u proizvodnom procesu istog proizvođača.

Proizvođač otpada je svaka osoba čijom aktivnošću nastaje otpad (izvorni proizvođač) i/ili koja prethodnom obradom, miješanjem ili drugim postupkom mijenja sastav ili svojstva otpada.

Prikupljanje otpada je djelatnost sistematskog prikupljanja i po mogućnosti sortiranja otpada u cilju olakšanja budućeg tretmana.

Odlaganje otpada je aktivnost koja ima za cilj konačno zbrinjavanje otpada koji se ne može ili ne namjerava ponovo upotrijebiti.

ZAŠTIĆENA PODRUČJA PRIRODE

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o zaštićenim područjima prirode preuzeti su od Federalnog ministarstva okoliša i turizma.

Definicije

Park prirode je prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora s ekološkim obilježjima međunarodne i nacionalne važnosti, s naglašenim pejzažnim, vaspitno/odgojno - obrazovnim, kulturno - povijesnim i turističko - rekreacijskim vrijednostima.

Spomenik prirode je pojedinačni neizmijenjeni dio ili skupina dijelova žive ili nežive prirode koja ima ekološku, znanstvenu, estetsku ili odgojno - obrazovnu vrijednost. Spomenik prirode može biti geološki (paleontološki, mineraloški, hidrogeološki, strukturno - geološki, naftno - geološki, sedimentološki i dr.), geomorfološki (špilja, jama, soliterna stijena i dr.), hidrološki (vodotok, slap, jezero i dr.), botanički (rijedak ili zbog lokacije važan primjerak biljnog svijeta i dr.), prostorno mali botanički i zoološki lokalitet i drugo.

Snabdjevanje/Opskrba vodom u industriji prema KD u 2011.

000 m3

PODRUČJE		Iskorištene količine vode							
		Ukupno	Iz javnog vodovoda	Iz drugih sistema	iz vlastitih vodozahvata				
					Iz podzemnih voda	Iz izvora	Iz vodotoka	Iz akumulacija	Iz jezera
C VAĐENJE RUDE I KAMENA		1.500,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	1.500,000	0,000
14	VAĐENJE RUDA I KAMENA	1.500,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	1.500,000	0,000
D Prerađivačka industrija		96.019,961	89.254,774	1,200	870,000	5.709,800	184,187	0,000	0,000
15	PROIZVODNJA HRANE I PIĆA	11.363,632	7.588,445	0,000	870,000	2.856,000	49,187	0,000	0,000
16	PROIZVODNJA DUHANSKIH PROIZVODA	20.931,000	20.931,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
18	PROIZVODNJA ODJEĆE; DORADA I BOJENJE KRZNA	149,000	0,000	0,000	0,000	149,000	0,000	0,000	0,000
20	PRERADA DRVETA;PROIZVODNJA PROIZV. OD DRVETA,OSIM NAMJEŠTAJA	1,200	1,200	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
24	PROIZVODNJA HEMIKA LIJA, HEMIJSKIH PROIZV. I VJEŠTAČ. VLAKANA	592,800	539,000	0,000	0,000	53,800	0,000	0,000	0,000
25	PROIZVODNJA PROIZVODA OD GUME I PLASTIČNIH MASA	28.567,000	28.567,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
26	PROIZVODNJA OSTALIH NEMETALNIH MINERALNIH PROIZVODA	2.651,000	0,000	0,000	0,000	2.651,000	0,000	0,000	0,000
27	PROIZVODNJA METALA	4.640,000	4.505,000	0,000	0,000	0,000	135,000	0,000	0,000
28	PROIZVODNJA METALNIH PROIZVODA, OSIM MAŠINA I OPREME	8,900	7,700	1,200	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
29	PROIZVODNJA MAŠINA I UREĐAJA	4,000	4,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
30	PROIZVODNJA KANCELARIJSKIH MAŠINA I RAČUNARA	0,250	0,250	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
34	PROIZVODNJA MOTORNH VOZILA, PRIKOLICA I POLUPRIKOLICA	26.595,000	26.595,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
36	PROIZVODNJA NAMJEŠTAJA; OSTALA PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	516,179	516,179	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
E ENERGIJA		17,994	17,994	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
40	SNABDJEVANJE ELEKTRIČ. ENERGIJOM,GASOM,PAROM I TOPLOM VODOM	17,994	17,994	0	0	0	0	0	0
F GRAĐEVINARSTVO		92,000	0,000	0,000	0,000	92,000	0,000	0,000	0,000
45	GRAĐEVINARSTVO	92	0	0	0	92	0	0	0
Ukupno :		97.629,955	89.272,768	1,200	870,000	5.801,800	184,187	1.500,000	0,000

Korišćenje vode u industriji prema namjeni po KD-u u 2011.

PODRUČJE	Ukupno	Za tehnološki proces				za sanitarne potrebe	za ostale namjene	
		za proizvodnju		za hlađenje				
		Ukupno	Od toga utrošena	Ukupno	Od toga utrošena			
D Prerađivačka industrija	44.156,583	20.044,374	140,800	1.550,205	900,865	11.159,104	11.402,900	
15	PROIZVODNJA HRANE I PIĆA	3.781,054	2.323,695	140,800	194,205	0,865	919,454	343,700
16	PROIZVODNJA DUHANSKIH PROIZVODA	20.931,000	10.500,000	0,000	0,000	0,000	0,000	10.431,000
18	PROIZVODNJA ODJEĆE; DORADA I BOJENJE KRZNA	149,000	0,000	0,000	67,000	0,000	82,000	0,000
20	PRERADA DRVETA; PROIZVODNJA PROIZV. OD DRVETA, OSIM NAMJEŠTAJA	0,400	0,000	0,000	0,000	0,000	0,400	0,000
24	PROIZVODNJA HEMIKALIJA, HEMIJSKIH PROIZV. I VJEŠTAČ. VLAKANA	592,800	218,500	0,000	100,000	0,000	261,000	13,300
25	PROIZVODNJA PROIZVODA OD GUME I PLASTIČNIH MASA	4.600,000	4.000,000	0,000	300,000	0,000	0,000	300,000
26	PROIZVODNJA OSTALIH NEMETALNIH MINERALNIH PROIZVODA	2.651,000	1.853,000	0,000	0,000	0,000	590,000	208,000
27	PROIZVODNJA METALA	4.640,000	500,000	0,000	585,000	0,000	3.512,000	43,000
28	PROIZVODNJA METALNIH PROIZVODA, OSIM MAŠINA I OPREME	8,900	2,000	0,000	5,000	0,000	1,000	0,900
29	PROIZVODNJA MAŠINA I UREĐAJA	4,000	1,000	0,000	0,000	0,000	3,000	0,000
30	PROIZVODNJA KANCELARIJSKIH MAŠINA I RAČUNARA	0,250	0,000	0,000	0,000	0,000	0,250	0,000
34	PROIZVODNJA MOTORNIH VOZILA, PRIKOLICA I POLUPRIKOLICA	6.282,000	620,000	0,000	299,000	900,000	5.300,000	63,000
36	PROIZVODNJA NAMJEŠTAJA; OSTALA PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	516,179	26,179	0,000	0,000	0,000	490,000	0,000
E ENERGIJA		17,994	0,000	0,000	0,000	0,000	17,994	0,000
40	SNABDJEVANJE ELEKTRIČ. ENERGIJOM, GASOM, PAROM I TOPLOM VODOM	17,994	0,000	0,000	0,000	0,000	17,994	0,000
F GRAĐEVINARSTVO		92,000	91,000	0,000	0,000	0,000	1,000	0,000
45	GRAĐEVINARSTVO	92,000	91,000	0,000	0,000	0,000	1,000	0,000
Ukupno		44.266,577	20.135,374	140,800	1.550,205	900,865	11.178,098	11.402,900

NEOPASNI I OPASNI OTPAD NASTAO U PROIZVODNIM AKTIVNOSTIMA, 2011

NACE Rev.1.1		Količina otpada u proizvodnim aktivnostima, tona	
		ukupno	od toga: količina opasnog otpada
	UKUPNO	18.424,379	1.097,777
C	VAĐENJE RUDA I KAMENA	359,200	2,200
CB	VAĐENJE RUDA I KAMENA, OSIM ENERGETSKIH SIROVINA	359,2	2,2
D	PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	17.897,123	1.068,100
DA	PROIZVODNJA PREHRAMBENIH PROIZVODA, PIĆA I DUHANA	9734,193	4,428
DD	PROIZVODNJA DRVETA I PROIZVODA OD DRVETA	3834	0
DE	PROIZVODNJA CELULOZE, PAPIRA I PROIZVODA OD PAPIRA; IZDAVAČKA I ŠTAMPARSKA DJELATNOST	567	0
DG	PROIZVODNJA HEMIČKIJA, HEMIJSKIH PROIZVODA I VJEŠTAČKIH VLAKANA	88,62	10,842
DH	PROIZVODNJA PROIZVODA OD GUME I PLASTIČNIH MASA	684	0
DI	PROIZVODNJA OSTALIH PROIZVODA OD NEMETALNIH MINERALA	67,08	0
DJ	PROIZVODNJA BAZNIH METALA I METALNIH PROIZVODA	1306,13	709,43
DL	PROIZVODNJA ELEKTRIČNIH I OPTIČKIH UREĐAJA	0,5	0
DM	PROIZVODNJA SAOBRAĆAJNIH SREDSTAVA	1512,3	343,4
DN	OSTALA PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA, D.N.	103,3	0
E	PROIZVODNJA I SNABDIJEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, GASOM I VODOM	98,056	27,477
F	GRAĐEVINARSTVO	70	0

NEOPASNI I OPASNI OTPAD NASTAO U PROIZVODNIM AKTIVNOSTIMA PO LISTI OTPADA, 2011.

Lista otpada		Količina nastalog otpada, tona	
		Ukupno	Od toga:količina opasnog otpada
UKUPNO		2.086,355	1.098,000
1	Otpad koji nastaje kod istraživanja i kopanja ruda, iskopavanja i drobljenja kamenja i fizičkog i hemijskog obrađivanja ruda	420,000	0,000
2	Otpad iz poljoprivrede, vrtlarstva, proizvodnje vodenih kultura, šumarstva, lova i ribarstva, pripremanja hrane i prerade	6,295	0,000
3	Otpad od prerade drveta i proizvodnje ploča i namještaja, celuloze, papira i kartona	4,481	0,000
7	Otpad iz organskih i hemijskih procesa	5,000	5,000
8	Otpad od proizvodnje, formulacije, prodaje i primjene premaza (boje, lakovi i staklasti emajli), ljepila, sredstva za zaptivanje i štamparskih boja	2,000	2,000
10	Otpad iz termičkih procesa	100,000	0,000
11	Otpad koji potječe od hemijske površinske obrade i zaštite metala: hidrometalurgija obojenih metala	676,000	545,000
12	Otpad od mehaničkog oblikovanja i fizičke i mehaničke površinske obrade metala i plastike	9,000	0,000
13	Otpadna ulja i otpad od tekućih goriva	339,000	339,000
15	Otpadna ambalaža, apsorbenzi, materijali za upijanje, filterski materijali i zaštitna odjeća koja nije specificirana na drugi način	1,105	11,000
16	Otpadna koji nije drugdje specificiran u katalogu	67,000	28,000
17	Građevinski otpad i otpad od rušenja objekata	424,000	0,000
18	Otpad koji nastaje kod zaštite ljudi i životinja ili srodnih istraživanja	28,000	0,000
19	Otpad iz postrojenja za upravljanje otpadom, postrojenja za prečišćavanje gradskih otpadnih voda i pripremu vode za piće i industrijsku upotrebu	1,275	165,000
20	Komunalni otpad (otpad iz domaćinstava i slični otpad iz industrijskih i zanatskih pogona i iz ustanova) uključujući odvojeno prikupljanje sastojaka	3,199	3,000

GRAĐEVINARSTVO

METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Izvor podataka u građevinarstvu su redovna statistička istraživanja:

Godišnji izvještaj za građevinske objekte

Polugodišnji izvještaj o cijenama stanova novogradnje

Tromjesečni izvještaj o građevinskim radovima u inozemstvu.

Obuhvat

Obuhvaćaju se sve djelatnosti opisane u KD-u u području F – Građevinarstvo, koje uključuje pripremne radove na gradilištu (uklanjanje postojećih građevina i zemljane radove), podizanje zgrada i izgradnju ostalih građevina (niskogradnja i dr.), instalacijske i završne radove, te iznajmljivanje građevinskih mašina i opreme s rukovateljem.

Obuhvaćaju se radovi na novim građevinama (novogradnja), rekonstrukcije, veliki popravci i redovno održavanje postojećih građevina.

Razvrstavanje građevina i radova izvršeno je prema Klasifikaciji vrsta građevinskih objekata.

Obje navedene klasifikacije u skladu su s odgovarajućim klasifikacijama koje propisuje Statistički ured EU (NACE Rev. 1, Classification of Types of Construction – CC, final version).

Podaci o vrijednosti izvršenih građevinskih radova, stambenoj izgradnji i završenim građevinama na području F BiH dati su na osnovu rezultata sljedećih istraživanja:

- Godišnjeg izvještaja o građevinskom objektu koji ispunjavaju izvještajne jedinice-pravne osobe koje su po KD-u u Registru poslovnih subjekata razvrstane u područje F – Građevinarstvo, kao i dijelovi pravnih osoba koji nisu razvrstani u to područje ali imaju dijelove koji obavljaju građevinske radove.

Podaci o građevinama koje grade pravne osobe temelje se na tehničkoj dokumentaciji građevina i na godišnjim obračunskim situacijama.

Vrijednost izvršenih građevinskih radova obuhvaća vrijednost rada i utrošenog građevinskog materijala i proizvoda za ugrađivanje, goriva itd. Isključena je vrijednost zemljišta za gradnju, projektantskih usluga, poreza.

Prikupljaju se samo podaci o vrijednosti radova u zemlji i u inozemstvu koje je izvještajna jedinica ostvarila s vlastitim tj. neposredno angažiranim radnicima, bez obzira na to je li radove izvodila kao glavni izvođač radova ili podizvođač drugih poslovnih subjekata, a ne uključuju se radovi vlastitih podizvođača.

Podaci o broju i površini stanova obuhvaćaju: stanove u novim zgradama koje su podignute na gradilištima na kojima nije bilo nikakve građevine ili je postojala, ali je prethodno srušena, nove stanove u dograđenim dijelovima zgrada, te stanove nastale prenamjenom nestambenog prostora u stambeni.

Stanovi koji se obnavljaju zbog ratnih oštećenja prikazuju se kao novi stanovi samo u slučaju ako su građeni od temelja, bilo da su prethodno potpuno porušeni ili da su ostale djelimično sačuvane konstrukcije ili samo pročelja zgrada.

Da ne bi došlo do višestrukog iskazivanja podataka o broju i površini stanova, iskazuju se samo stanovi koje izvještajne jedinice grade kao glavni izvođači, tj. po neposrednom ugovoru sa investitorom ili za vlastite potrebe (prodaja za tržište).

Sa statističkim istraživanjem Polugodišnji izvještaj o cijenama novih stanova pratimo podatke o cijeni kvadratnog metra stambene površine završenih stanova i stanova u gradnji u višestambenim zgradama.

U prosječnu cijenu m² novoizgrađenog stana ulaze prosječne vrijednosti, ne uzimaju se u obzir promjene u gradnji u različitim vremenskim periodima tj. faktori koji utiču na lokaciju objekta, kvalitet gradnje i drugi parametri koji definiraju cijenu.

Podaci o građevinskim radovima u inozemstvu prikupljeni su od izvještajnih jedinica – pravnih osoba koje su po KD u Registru razvrstane u područje F-Građevinarstvo, kao i pravnih osoba koje nisu razvrstane u to područje, ali imaju dijelove koji izvede građevinske radove u inozemstvu.

Vrijednost izvršenih građevinskih radova daje se na bazi obračuna koji se podnose inozemnim investitorima, te evidencije o radnicima na inozemnim gradilištima.

Definicije

Građevine su objekti povezani sa tlom (podzemna i nadzemna gradnja, vodogradnja) za koje se obavljaju građevinski radovi, napravljeni od građevinskih materijala i gotovih proizvoda za ugradnju.

Zgrade su stalne građevine koje imaju krovšte i vanjske zidove, izgrađene su kao samostalne cjeline koje pružaju zaštitu od vremenskih i drugih vanjskih uticaja, a namijenjene su za stanovanje, obavljanje neke djelatnosti ili za smještaj i čuvanje životinja, robe, opreme za različite proizvodne i uslužne djelatnosti.

Stambene zgrade su građevine u kojima je 50% ili više ukupne korisne podne površine zgrade namijenjeno u stambene svrhe.

Nestambene zgrade su građevine koje nemaju stambene površine ili je manje od 50% ukupne korisne podne površine zgrade namijenjeno u stambene svrhe.

Površina zgrade je zbir/zbroj površina svih etaža u zgradi koje su obuhvaćene vanjskim zidovima.

Korisna površina stana je podna površina stana mjerena unutar zidova stana.

Zapremina zgrade je zbir/zbroj zapremina svih natkrivenih dijelova zgrade uključujući vanjske zidove.

Ostale građevine su sve građevine koje nisu zgrade, npr. ceste, mostovi, tuneli, željezničke pruge, luke, brane, magistralni i gradski (lokalni) cjevovodi, električni i telekomunikacijski vodovi, složene građevine za industriju i proizvodnju električne energije, sportski tereni i dr.

Novogradnja je izgradnja nove građevine na mjestu gdje prije nije bilo nikakve građevine ili je postojala, ali je uklonjena.

Rekonstrukcija je izvođenje građevinskih radova na postojećoj građevini radi povećanja postojećeg prostora (dogradnja i nadogradnja) radi povećanja kapaciteta i poboljšanja uvjeta korištenja, radi prilagođavanja novoj namjeni i sl.

Dogradnja i nadogradnja prikazani su zajedno sa radovima novogradnje ukoliko se radi o kompletnoj novoj stambenoj ili poslovnoj jedinici. Dogradnja sobe ili neke druge prostorije, tj proširenje postojećeg stana ili nekog poslovnog prostora iskazuje se zajedno s ostalim rekonstrukcijama samo u vrijedonosnom izrazu.

Veliki popravci su građevinski radovi kojima se obnavljaju dotrajali bitni dijelovi građevina, bez promjene konstrukcijskog sastava, veličine, kapaciteta i namjene objekta ili rasporeda prostorija.

Radovi redovnog održavanja su građevinski radovi manjeg kapaciteta koji se povremeno obavljaju radi osiguranja normalne upotrebe/uporabe građevina.

Stan je građevinska cjelina namijenjena za stanovanje koja se sastoji od jedne ili više soba s pomoćnim prostorijama (kuhinja, kupaonica, ostava/smočnica itd.) ili bez pomoćnih prostorija, te može imati jedan ili više posebnih ulaza sa stubišta ili direktno/izravno s ulice ili dvorišta.

Prilikom razvrstavanja stanova prema broju soba uzete su u obzir prostorije namijenjene za stanovanje koje su od drugih prostorija stana odvojene stalnim zidovima, imaju direktnu/izravnu svjetlost i površina poda iznosi najmanje 4 m². Prostorije koje to nemaju, kao i kuhinje i druge pomoćne prostorije, nisu uračunate u broj soba, ali je njihova površina uračunata u ukupnu korisnu površinu stana.

Stan ima instalacije električne struje, vodovoda ili centralnog grijanja, ako najmanje u jednoj od prostorija stana postoje odgovarajuće instalacije, bez obzira na to jesu li vezane za javnu komunalnu mrežu ili neke druge objekte.

PROSJEČNA CIJENA ZAVRŠENIH STANOVA

	Broj stanova	Površina, m ²	Prosječna cijena 1 m ² , KM		
			ukupno	od ukupnog: troškovi gradnje	
				ukupno	udio u ukupnoj cijeni, %
2007	462	29.452,0	1.460,6	1.068,1	73,1
2008	725	45.499,0	1.668,2	1.257,7	75,4
2009	759	44.469,0	1.706,5	1.271,5	74,4
2010	1.037	56.396,0	1.573,4	1.213,7	77,1
2011	1.043	57.114,0	1.499,3	1.154,2	77,0

Po izabranim općinama

Sarajevo	673	36.418,0	1.593,4	1.215,1	76,3
Ostale općine	370	20.696,0	1.328,2	1.043,6	78,6

PROSJEČNA CIJENA STANOVA U GRADNJI

	Broj stanova	Površina, m ²	Prosječna cijena 1 m ² , KM		
			ukupno	od ukupnog: troškovi gradnje	
				ukupno	udio u ukupnoj cijeni, %
2007	686	42.910,0	1.398,2	1.050,3	74,4
2008	888	57.380,0	1.504,0	1.063,0	70,7
2009	887	48.389,0	1.537,0	1.190,9	77,5
2010	1.084	56.743,0	1.503,8	1.154,8	76,8
2011	1.077	53.400,0	1.450,7	1.102,4	76,0

Po izabranim općinama

Sarajevo	871	42.608,0	1.501,7	1.131,2	75,3
Ostale općine	206	10.792,0	1.234,7	981,0	79,4

PROMET I KOMUNIKACIJE

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o prijevozu, pratećim djelatnostima u prijevozu te poštanskim i telekomunikacijskim uslugama dobiveni su obradom tromjesečnih i godišnjih statističkih izvještaja, prikupljenih od poslovnih subjekata koji su prema Klasifikaciji djelatnosti registrirani u područje I i odnose se na željeznički prijevoz, ostali kopneni prijevoz (cestovni) i zračni prijevoz. Prikazani su i podaci o pratećim djelatnostima u prijevozu (rad aerodroma/zračnih luka) te poštanske i telekomunikacijske usluge.

Podaci o cestovnom prijevozu putnika i robe odnose se na rad poslovnih subjekata koji obavljaju cestovni prijevoz putnika autobusima i cestovni prijevoz robe cestovnim teretnim vozilima.

Podaci o gradskom prijevozu odnose se na rad poslovnih subjekata koji obavljaju gradski prijevoz (tramvajima, autobusima i trolejbusima) u gradskim i prigradskim naseljima.

Podaci o željezničkom prijevozu putnika i robe prikupljeni su od JP Željeznice Federacije Bosne i Hercegovine.

Podaci o poštanskim i telekomunikacijskim uslugama prikupljeni su od poslovnih subjekata razvrstanih u djelatnost poštanske aktivnosti i djelatnost telekomunikacija.

Godišnji izvještaj o telekomunikacijskoj opremi, mreži i uslugama usklađen je sa zahtjevom Statistics on Communication and Information Services (COINS), odnosno preporukama EUROSTAT-a Methodological Manual for Statistics on Telecommunication Services.

Podaci o pratećim djelatnostima u zračnom prijevozu obuhvaćaju rad aerodroma/zračnih luka: prihvat aviona/zrakoplova, putnika i robe. Obuhvaćeni su domaći i strani avioni/zrakoplovi.

Podaci o prometnim nezgodama, poginulim i povrijeđenim osobama, preuzeti su od Kantonalnih ministarstava unutrašnjih/unutarnjih poslova.

Podaci o dužini magistralnih cesta te podaci o broju mostova i tunela na magistralnim cestama prikupljeni su od Direkcije cesta Federacije BiH, a podaci o dužini regionalnih cesta te podaci o broju mostova na regionalnim cestama prikupljeni su od Direkcija cesta pri Kantonalnim ministarstvima.

Federalni zavod za statistiku preuzima od Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH originalnu bazu podataka o registriranim cestovnim motornim vozilima u obliku slogova na magnetnom mediju koju statistički obrađuje i objavljuje.

Definicije

Pod pojmom prijevoz podrazumijeva se kretanje putnika ili robe od jednog mjesta (mjesto ukrcaja/utovara) do drugog mjesta (mjesto iskrcanja/istovara) i predstavlja rad prijevoznih preduzeća/poduzeća.

Putnik je svaka osoba koja putuje u željezničkom, cestovnom i zračnom prijevoznom sredstvu, isključujući uslužno osoblje voza, autobusa, tramvaja, aviona/zrakoplova i teretnih prijevoznih sredstava.

Pod robom se podrazumijeva svaka roba koja se prevozi željezničkim, cestovnim i zračnim prijevoznim sredstvima.

Prijevoz putnika i/ili robe dijeli se na unutrašnji/unutarnji i međunarodni (s obzirom na prijelaz državne granice).

Unutrašnji/Unutarnji prijevoz obuhvaća prijevoz putnika i/ili robe obavljen između mjesta ukrcaja i/ili utovara i mjesta iskrcanja i/ili istovara unutar granica naše zemlje.

Međunarodni prijevoz obuhvaća prijevoz putnika i/ili robe između mjesta ukrcaja i/ili utovara u našoj zemlji i mjesta iskrcanja i/ili istovara u inozemstvu i obrnuto.

Putnički i/ili tonski kilometar je jedinica mjere koja predstavlja prijevoz jednog putnika i/ili jedne tone robe na udaljenosti od jednog kilometra.

Tranzit obuhvaća prijevoz putnika i/ili robe obavljen između mjesta ukrcaja i/ili utovara i mjesta iskrcanja i/ili istovara izvan granica naše zemlje.

Željeznički prijevoz

Željeznički prijevoz je oblik prijevoza koji se odvija željezničkim šinama isključivo uz upotrebu/uporabu željezničkih vozila.

Željeznička pruga je dio prostora opremljen za obavljanje prijevoza.

Kolosijek je par šina po kojima mogu voziti željeznička vozila.

Pruga je jedan ili više susjednih kolosijeka koji čine put između dvije tačke. Gdje se dio mreže sastoji od dvije ili više glavnih pruga koje vode jedna uz drugu, tu ima onoliko pruga koliko i puteva kojima kolosijeci isključivo pripadaju.

Eksploataciona dužina pruge je ukupna dužina pruge za putnički prijevoz, prijevoz robe ili oboje.

Elektrificirana pruga je pruga s jednim ili više elektrificiranih vozničkih kolosijeka.

Dijelovi pruga koji se nalaze uz stanice/postaje koje su elektrificirane samo kako bi se omogućilo manevrisanje i koji nisu elektrificirani do sljedećih stanica/postaja, računaju se kao neelektrificirane pruge.

Željeznička vozila su pokretna vozna sredstva isključivo šinska, koja se kreću ili svojom vlastitom snagom (vučna vozila) ili koja vuče drugo prijevozno sredstvo (putnički vagoni, priključni vagoni, službeni vagoni, teretni vagoni).

Vučno vozilo je prijevozno sredstvo opremljeno sa pogonskim uređajem i motorom, ili samo motorom, namijenjeno jedino za vuču drugih vozila ("lokomotiva") ili i za vuču drugih vozila i za prijevoz putnika i robe ("motorna vozila").

Lokomotiva je vučno željezničko vozilo sa snagom od 110 kW i više na vučnoj kuki opremljeno s pogonskim uređajem i motorom ili samo motorom, isključivo korišteno za vuču željezničkih vozila.

Električna lokomotiva je lokomotiva s jednim električnim motorom ili s više njih koja dobiva struju primarno od nadzemnog kontaktnog voda ili šina za napajanje strujom ili od akumulatora koje nosi lokomotiva.

Dizelska lokomotiva je lokomotiva čiji je glavni izvor snage dizelski motor, bez obzira na vrstu prijenosa.

Motorni vagon (motorna garnitura) je željezničko vozilo (vagon) s motorom namijenjeno za prijevoz putnika ili robe željeznicom.

Putnički vagon je željezničko vozilo za prijevoz putnika koje nije motorno vozilo ili priključno vozilo.

Broj sjedala i ležaja je broj sjedala i ležajeva raspoloživih u putničkom vozilu, kad obavlja uslugu za koju je namijenjeno.

Teretni vagon je željezničko prijevozno sredstvo namijenjeno za prijevoz tereta.

Vagoni koji ne pripadaju željezičkom preduzeću/poduzeću, ali su mu na raspolaganju za vožnju pod određenim uslovima/uvjetima, zajedno s vagonima koje je željezničko preduzeće/poduzeće iznajmilo trećim osobama su vagoni u privatnom vlasništvu.

Voz/Vlak-kilometar je jedinica mjere koja predstavlja kretanje voza/vlaka na udaljenosti od jednog kilometra. Posmatra se udaljenost koja je stvarno prijeđena.

Vučni vozni kilometar je jedinica mjere koja predstavlja svako kretanje vučnog vozila na udaljenosti od jednog kilometra. Uključeno je kretanje samoga vučnog vozila. Manevarska su kretanja isključena.

Vučeni bruto-tonski kilometar je jedinica mjere koja predstavlja kretanje na udaljenosti od jednog kilometra jedne tone vučenog vozila (i motornog vozila) i sadržaja. Uključena je masa motornog vozila, dok je masa lokomotive isključena. Isključeni su manevriranje i druga slična kretanja.

Cestovni prijevoz

Cesta je saobraćajnica/prometnica namijenjena kretanju cestovnih vozila na čvrstoj podlozi, osim šina ili pista za avione/zrakoplove, otvorena za javni promet, u prvom redu namijenjena za kretanje cestovnih motornih vozila na točkovima.

Autocesta je posebno projektovana i izgrađena cestovna saobraćajnica/prometnica sa zaštitnim pojasom u sredini, namijenjena za promet motornih vozila koja:

- ima posebne kolovozne trake za oba smjera kretanja odvojene uskim i dugim razdjelnim pojasom
- ne ukršta se u istom nivou sa drugom cestom, željezničkom ili tramvajskom prugom
- posebno je označena kao autocesta i rezervisana/ rezervirana je za promet određenih kategorija cestovnih motornih vozila.

Od 2009. godine u ukupnu dužinu cesta uključene su i autoceste.

Od 2009. godine u ukupnu dužinu cesta uključene su i autoceste. Magistralna cesta je javna cesta koja povezuje cjelokupan ili veći dio prostora države Bosne i Hercegovine, Federacije BiH i integrira ga u evropsku/europsku mrežu cesta, a čine međusobno zavisnu/ovisnu prometnu mrežu.

Regionalna cesta je javna cesta koja povezuje naselje i lokalitete unutar jednog ili više kantona, integrira cjelokupni prostor kantona i čine međusobno zavisnu/ovisnu prometnu mrežu jednog ili više kantona priključenih na mrežu magistralnih cesta.

E-cesta je međunarodna mreža E-cesta uspostavljena Evropskim/Europskim sporazumom o glavnim cestama za međunarodni prijevoz u Ženevi 15. novembra/studenog 1975. godine i njegovim amandmanima.

Gradski cestovni prijevoz je prijevoz koji se obavlja po gradskim cestama i tramvajskim prugama.

Broj sjedala u autobusima, trolejbusima i tramvajima uključujući vozačevo je broj sjedala koja su na raspolaganju u prijevoznom sredstvu kada ono obavlja prijevoz za koji je u prvom redu namijenjeno.

Cestovno motorno prijevozno sredstvo je cestovno prijevozno sredstvo opremljeno pogonskim motorom koji je njegovo jedino sredstvo pokretanja, obično se koristi za prijevoz osoba ili robe ili za vuču vozila koja se koriste za prijevoz osoba ili roba.

Putničko cestovno motorno prijevozno sredstvo je prijevozno sredstvo namijenjeno u prvom redu za prijevoz jedne ili više osoba.

Putničko vozilo je putničko prijevozno sredstvo, namijenjeno za prijevoz putnika i nema više od devet sjedećih mjesta (uključujući vozačevo).

Autobus je cestovno motorno prijevozno sredstvo namijenjeno prijevozu putnika s više od 9 sjedećih mjesta (uključujući vozačevo sjedalo). Statistika također uključuje minibus namijenjene prijevozu putnika s više od 9 sjedećih mjesta (uključujući vozačevo sjedalo).

Trolejbus je cestovno prijevozno sredstvo namijenjeno prijevozu putnika s više od 9 sjedećih mjesta (uključujući vozačevo) povezano s električnim vodičima.

Tramvaj je prijevozno sredstvo namijenjeno prijevozu putnika s više od 9 sjedećih mjesta (uključujući vozačevo) koje se kreće po tračnicama, povezano s električnim vodičima ili koje pokreće dizelski motor.

Motocikl je prijevozno sredstvo na dva točka s bočnom prikolicom ili bez nje, uključujući motorni skuter ili cestovno prijevozno sredstvo kojemu masa vozila ne prelazi 400 kg. Uključena su i sva vozila sa zapreminom od 50 ccm i više, kao i vozila ispod 50 ccm koja ne odgovaraju definiciji mopeda.

Teretno cestovno motorno prijevozno sredstvo je prijevozno sredstvo namijenjeno za prijevoz robe (kamion) ili bilo koja kombinacija cestovnih vozila namijenjenih za prijevoz robe (tj. kamion s prikolicom ili prikolicama, i cestovni tegljač s poluprikolicom i s prikolicom ili bez nje).

Kamion je cestovno motorno prijevozno sredstvo namijenjeno, u prvom redu, za prijevoz robe.

Cestovni tegljač je cestovno prijevozno sredstvo namijenjeno, u prvom redu, za vuču drugih cestovnih vozila koja nemaju vlastiti pogon (uglavnom poluprikolice).

Broj registriranih cestovnih motornih vozila podrazumijeva ukupan broj motornih vozila sa dozvolom za prometovanje u referentnom periodu. Ukupan broj registriranih cestovnih motornih vozila uključuje: prvu registraciju, nove registracije, pre-registracije i produženje registracije.

Prva registracija uključuje sva vozila prvi put registrirana u zemlji (nova vozila, također i uvezena polovna vozila koja se prvi put registriraju u zemlji).

Nove registracije uključuju prvi put registrirana nova vozila u referentnom periodu. Uvezena polovna vozila nisu uključena.

Prometna nezgoda sa nastradalom osobom je svaka saobraćajna/prometna nesreća/nezgoda koja uključuje najmanje jedno vozilo koje se kreće po javnoj ili privatnoj cesti na kojoj je dozvoljen javni pristup, a čija je posljedica najmanje jedna ozlijeđena ili poginula osoba.

Poginula osoba - Svaka osoba poginula odmah ili umrla unutar 30 dana zbog povrede zadobivene u prometnoj nezgodi.

Ozlijeđena osoba - Svaka osoba koja je preživjela ali koja je zadobila ozljedu zbog nesreće/nezgode i kojoj je potrebno medicinsko liječenje.

Mostovi su građevine za prelaz preko prirodnih (rijeka, jezero, more, doline) ili umjetnih (cesta, željeznica, kanal i sl.) zapreka, tako da prolaz ispod njih bude slobodan.

Zračni prijevoz

Promet aviona/zrakoplova na aerodromima/u zračnim lukama obuhvata broj operacija slijetanja i polijetanja na posmatranim aerodromima/zračnim lukama domaćih i stranih aviona/zrakoplova. Odnosi se samo na usluge komercijalnih letova.

Promet putnika na aerodromima/u zračnim lukama obuhvata broj putnika prispijelih na posmatrane aerodrome/zračne luke i otpremljene domaćim i stranim avionima/zrakoplovima. Obuhvaćeni su putnici i teret čija zračna putovanja počinju ili završavaju na aerodromu/u zračnoj luci koja izvještava. Isključeni su putnici u tranzitu.

Promet tereta na aerodromima/u zračnim lukama obuhvata količinu tereta prispijelu na posmatrane aerodrome/ zračne luke i otpremljenu domaćim i stranim avionima/zrakoplovima. Odnosi se samo na robne i poštanske pošiljke, a isključuje prtljag putnika.

Pošta i telekomunikacije

Pismonosne i paketne pošiljke obuhvaćaju broj pismonosnih pošiljaka prispijelih u unutrašnjem/unutarnjem prometu i prispijelih i otpremljenih u međunarodnom prometu.

Pismonosna pošiljka jest vrsta pošiljke u poštanskom prometu u koju ubrajamo obična pisma, dopisnice, tiskovine, preporučene pismonosne pošiljke i pisma s označenom vrijednošću.

Pošiljka ubrzane pošte (EMS) je posebna poštanska usluga koja korisnicima omogućuje najbrži prijenos pismonosnih i paketnih pošiljaka.

Telekomunikacijska usluga jest usluga prijenosa, slanje ili primanje znakova, signala, pisanog teksta, slika, govora i zvukova ili priopćenja bilo koje prirode koja se pruža žičanim, svjetlosnim, bežičnim ili drugim elektromagnetskim sistemom/sustavom uključujući omogućavanje upotrebe/uporabe tih sistema/sustava kao cjeline ili djelomično davanjem u najam, prodajom ili na drugi način.

Nepokretna mreža jest telekomunikacijska mreža kod koje je međusobna povezanost svih elemenata ostvarena žičano.

Pokretna mreža jest telekomunikacijska mreža kod koje je međusobna povezanost nekih elemenata ostvarena bežično te se time omogućuje uspostavljanje veza i u uvjetima fizičkoga kretanja korisnika usluga te mreže.

SMS poruke (Short Message Service) jesu kratke tekstualne poruke.

PRIJEVOZ PUTNIKA I ROBE

	2007	2008	2009	2010	2011
CESTOVNI PRIJEVOZ ROBE					
Pređeni kilometri vozila, u hilj./tis.	5.469	5.174	4.911	6.306	5.832
Prevezeno tona robe, u hilj./tis.	234	319	163	84	63
Tonski kilometri, u hilj./tis.	38.528	38.992	33.230	42.167	25.036
CESTOVNI PRIJEVOZ PUTNIKA					
Pređeni kilometri vozila, u hilj./tis.	13.124	13.533	11.986	10.343	9.063
Prevezeni putnici, u hilj./tis.	2.736	2.601	2.418	2.568	2.192
Putnički kilometri, u hilj./tis.	333.112	374.188	334.221	316.872	330.275
GRADSKO - PRIGRADSKI PRIJEVOZ					
Pređeni kilometri ukupno, u hilj./tis.	16.015	16.926	16.265	16.040	14.910
Tramvaji	2.776	2.827	2.735	2.789	2.782
Autobusi	11.170	11.967	11.463	11.048	9.973
Trolejbusi	2.069	2.132	2.067	2.203	2.155
Prevezeni putnici, u hilj./tis.	115.262	112.047	112.524	117.058	112.966
Tramvaji	45.921	44.442	46.339	48.497	48.136
Autobusi	50.393	49.268	47.694	49.184	45.865
Trolejbusi	18.948	18.337	18.491	19.377	18.965

REGISTRIRANA CESTOVNA MOTORNA I PRIKLJUČNA VOZILA PREMA GODINAMA STAROSTI

Starost vozila	Ukupno	Putnička vozila	Autobusi	Teretna vozila	Motocikli	Kombinirana	Ostala vozila
----------------	--------	-----------------	----------	----------------	-----------	-------------	---------------

2010

Ukupno	118.007	104.414	450	11.237	1.297	336	273
do 1 godine	3.186	2.691	3	399	87	5	1
1-2	3.340	2.806	26	396	91	7	14
3-5	16.617	13.442	41	2.523	501	52	58
6-10	28.331	24.977	86	2.865	275	82	46
11-15	25.050	21.937	148	2.642	202	75	46
15+	41.483	38.561	146	2.412	141	115	108

2011

Ukupno	118.938	105.606	405	11.293	1.159	301	174
do 1 godine	3.337	2.801	8	406	98	10	14
1-2	3.624	3.056	4	483	59	18	4
3-5	15.274	12.395	59	2.335	409	37	39
6-10	27.673	24.340	82	2.920	262	53	16
11-15	28.991	25.975	107	2.658	172	63	16
15+	40.039	37.039	145	2.491	159	120	85

UNUTRAŠNJA/UNUTARNJA TRGOVINA

METODOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o broju prodavnica/prodavaonica i servisa, broju zaposlenih, ostvarenom prometu i zalihama u distributivnoj trgovini dobiveni su iz istraživanja Tromjesečni izvještaj distributivne trgovine za pravne osobe (obrazac TRG – 2). Istraživanje se provodi na osnovu Zakona o statistici u Federaciji BiH (Sl. Novine FBiH br. 63/03 i 9/09). Jedinice posmatranja su poslovni subjekti - pravne osobe - koji su prema pretežnoj djelatnosti registrirani u području G Klasifikacije djelatnosti - KD BiH (2006). Također, obuhvaćene su izabrane pravne osobe koje su prema pretežnoj djelatnosti registrirane u nekoj od ostalih djelatnosti (industrija, građevinarstvo, ugostiteljstvo itd.) prema KD-u, ali obavljaju neku od trgovačkih djelatnosti. Obrtnici nisu obuhvaćeni ovim istraživanjem.

Podaci o ostvarenom ukupnom prometu poslovnih subjekata i prometu u trgovini na malo dobiveni su iz istraživanja Mjesečni izvještaj trgovine na malo (obrazac TRG – 1), koji podnose poslovni subjekti – pravne osobe registrirani prema pretežnoj djelatnosti u trgovini na malo, tj. u odjeljku 52 i razredu 50.50 Klasifikacije djelatnosti – KD BiH (2006). Također su obuhvaćene izabrane pravne osobe iz ostalih djelatnosti ako obavljaju navedene djelatnosti. Obrtnici su obuhvaćeni ovim istraživanjem.

Od 01. januara 2011. godine iz istraživanja Distributivne trgovine isključena je djelatnost Popravak predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo (52.710; 52.720; 52.730; 52.740 KD - Rev.1.1). Podaci distributivne trgovine uključuju ukupan promet poslovnih subjekata registriranih u FBiH bez obzira da li je promet njihovih lokalnih jedinica ostvaren na teritoriji RS-a i BD-a.

Od 01. januara 2011. godine iz istraživanja Trgovine na malo isključena je djelatnost Trgovina na malo motornim vozilima, motociklima i njihovim dijelovima i priborom (50.102; 50.302; 50.402 KD - Rev.1.1). Podaci za trgovinu na malo uključuju ukupan promet poslovnih subjekata registriranih u FBiH bez obzira da li je promet njihovih lokalnih jedinica ostvaren na teritoriji Republike Srpske i Brčko Distrikta.

Podaci o prometu od trgovine na malo iskazani su na dva načina: prema pretežnoj djelatnosti u koju su registrirani poslovni subjekti (tabela 17.4) i prema trgovačkim strukturama (tabela 17.5).

Podaci o sajmovima dati su na bazi godišnjeg izvještaja organizatora sajma.

Definicije

Distributivna trgovina sastoji se od svih oblika trgovačkih aktivnosti, od nabavke robe od proizvođača do isporuke robe krajnjem potrošaču. Obuhvaća: trgovinu na veliko za svoj račun, posredovanje u trgovini na veliko, trgovinu na malo, te popravak motornih vozila i motocikla.

Trgovina na veliko (na domaćem tržištu) je aktivnost kupovine i preprodaje robe industrijskim, trgovačkim, profesionalnim korisnicima i ustanovama i drugim poslovnim subjektima koji se bave trgovinom na veliko ili na malo. Također, uključuje se i tranzitni promet robe (prodaja robe koja se po nalogu prodavača direktno isporučuje kupcu bez prethodnog uskladištenja te robe kod prodavača).

Posredovanje u trgovini na veliko podrazumijeva obavljanje djelatnosti trgovine na veliko uz naplatu ili po ugovoru. Uključuje se prodaja s konsignacijskih skladišta, usluge komisionara (agenata), posrednika za trgovačku robu i drugih veletrgovaca koji trguju u ime ili za račun drugih te djelatnosti onih koji učestvuju u povezivanju prodavača s kupcima ili poduzimaju trgovačke transakcije u ime vlasnika robe.

Broj zaposlenih uključuje sve osobe koje stvarno rade u preduzeću/poduzeću, a to su: vlasnici, suvlasnici i neplaćeni članovi porodice/obitelji koji redovno/redovito rade u preduzeću/poduzeću; osobe koje rade izvan prostorija matičnog preduzeća/poduzeća (npr. trgovački predstavnici, dostavljači, ekipe za popravke i održavanje); osobe odsutne na kraće vrijeme (npr. zbog bolesti, porodiljskog bolovanja, plaćenog odmora i sl); radnike u štrajku; radnike koji rade skraćeno radno vrijeme; radnike koji obavljaju posao kod kuće; sezonske radnike i pripravnike.

Zalihe se iskazuju sa stanjem na kraju godine po knjigovodstvenoj vrijednosti. Zalihe robe koje se nalaze u skladištima iskazuju se kao zalihe u trgovini na veliko, a zalihe koje se nalaze u prodavnicama/prodavaonicama iskazuju se kao zalihe u trgovini na malo.

Promet od trgovine na malo (sa ili bez PDV-a) obuhvaća vrijednost prodatih roba krajnjim potrošačima odnosno stanovništvu za vlastitu potrošnju ili za upotrebu/uporabu u domaćinstvu/kućanstvu i obavljenih usluga u posmatranom periodu bez obzira da li su naplaćene ili ne.

Ukupan promet (isključujući PDV) obuhvata vrijednost svih ostalih prodanih proizvoda i usluga na tržištu (trgovina na veliko, posredovanje u trgovini na veliko, ugostiteljstvo i ostale djelatnosti). Ovdje se uključuje promet samo onih poslovnih subjekata čija je glavna djelatnost trgovina na malo. Poslovni subjekti čija je glavna djelatnost izvan trgovine na malo iskazuju samo promet od trgovine na malo.

PDV je indirektni porez na potrošnju, koji se naplaćuje pri svakoj određenoj fazi u proizvodnom i distribucijskom lancu. Obuhvaća porez na dodanu vrijednost koji je obračunat kupcu.

Trgovačke struke predstavljaju pretežni robni asortiman prodaje u trgovini na malo. Grupe proizvoda koji se pretežno prodaju razvrstane su na osnovi KD – a.

Pod sajmovima se smatraju sajmovi koji se organiziraju u komercijalne svrhe, a imaju međunarodni, nacionalni ili lokalni karakter. Ne obuhvaćaju se vašari, koji se po narodnoj tradiciji održavaju u pojedinim mjestima.

Promet u trgovini na malo prema trgovačkim strukama

	Promet u trgovini na malo bez PDV 000 KM	Promet u trgovini na malo sa PDV 000 KM	Promet u trgovini na malo bez PDV 000 KM	Promet u trgovini na malo sa PDV 000 KM	Promet u trgovini na malo bez PDV 000 KM	Promet u trgovini na malo sa PDV 000 KM	Promet u trgovini na malo bez PDV 000 KM	Promet u trgovini na malo sa PDV 000 KM	Promet u trgovini na malo bez PDV 000 KM	Promet u trgovini na malo sa PDV 000 KM
	2007		2008		2009		2010		2011	
Motorna vozila	147.926.148	170.553.192	173.297.280	200.112.897	124.433.282	144.250.112				
Dijelovi i pribor za motorna vozila	15.524.935	18.124.374	15.771.997	18.407.052	11.593.521	13.509.732	4.317.963	5.003.485		
Motorna goriva i maziva	330.074.171	384.844.250	657.657.666	766.148.340	462.198.680	539.708.604	658.401.078	769.061.554	786.624.446	918.999.849
Nespecijalizovane prodavnice živežnim namirnicama	727.853.768	851.611.832	839.379.423	982.022.738	891.353.445	1.042.786.565	1.023.586.203	1.197.696.806	1.088.416.918	1.273.566.613
Ostale nespecijalizovane prodavnice	64.791.941	75.769.450	69.147.326	80.893.891	73.807.961	87.762.590	83.568.744	97.763.480	114.415.037	134.019.506
Voće i povrće	3.965.314	4.639.417	5.173.374	6.052.846	5.472.897	6.403.288	3.758.557	4.397.504	5.689.636	6.656.870
Meso i mesni proizvodi	10.675.567	12.490.402	11.622.433	13.598.243	11.000.636	12.870.165	9.632.224	11.269.154	15.992.042	18.710.655
Ribe školjke i rakovi	1.167.025	1.364.879	1.287.364	1.506.207	1.131.695	1.324.081	1.054.085	1.233.280	859.790	1.005.952
Hljeb,pecivo,kolači,tjestenin a,bomboni i slatkiši	33.655.648	39.377.109	38.210.575	44.705.488	36.814.246	43.072.663	30.378.596	35.555.601	24.314.113	28.447.496
Alkohol i druga pića	25.565.724	29.911.472	31.785.879	37.189.394	32.985.396	38.592.906	43.702.650	51.132.072	26.663.422	31.207.776
Duhanski proizvodi	83.672.596	93.188.387	94.280.309	105.115.545	95.764.640	107.295.408	134.368.744	151.265.294	146.939.834	165.722.806
Ostale živežne namirnice u specijalizovanim prodavnicama	26.556.503	31.165.519	15.840.140	18.532.773	12.160.990	14.205.779	11.214.269	13.120.248	7.777.585	9.099.531
Apoteke	83.730.269	97.964.982	89.951.936	105.243.833	87.376.783	102.225.282	76.015.941	88.935.135	85.491.128	100.022.418
Medicinski preparati i ortopedska pomagala	3.245.548	3.792.353	4.425.366	5.177.669	5.239.607	6.130.312	3.990.700	4.668.706	5.105.794	5.973.749
Kozmetički i toaletni proizvodi	39.929.854	46.717.632	65.197.405	76.281.563	66.875.721	78.243.651	82.148.336	96.109.457	92.014.272	107.656.914
Tekstil	17.816.800	20.842.671	25.408.321	29.727.367	27.861.686	32.598.090	34.188.923	40.000.988	39.297.699	45.978.779
Odjevni predmati	48.091.864	56.250.479	50.936.539	59.575.757	36.169.627	42.312.653	46.767.830	54.705.745	59.954.111	70.120.929
Obuća i kožni proizvodi	35.263.500	41.259.570	49.835.738	58.290.324	48.361.477	56.573.826	55.554.551	64.997.961	71.902.892	84.130.919
Namještaj, oprema za rasvjetu i predmeti za domaćinstvo	42.277.069	49.463.253	41.401.790	48.440.081	31.601.475	36.973.236	30.173.040	35.302.895	28.039.850	32.795.666
Električni aparati za domaćinstvo,radio uređaji i TV uređaji	131.899.848	154.305.633	186.816.462	218.537.990	169.077.253	197.813.472	196.587.917	229.991.557	183.755.905	214.989.898
Željezna roba,boje,staklo i ostali građevinski materijal	127.627.269	149.259.097	148.613.360	173.788.083	110.008.415	128.665.782	101.850.878	119.168.445	121.136.930	141.686.165
Knjige,novine,časopisi,papir nata roba i pisači pribor	18.418.611	21.317.553	19.717.906	22.945.001	16.592.026	19.388.772	16.855.931	19.679.522	14.190.372	16.587.497
Ostala trgovina na malo u specijalizovanim prodavnicama	43.620.703	50.998.471	65.961.511	77.150.608	73.150.289	85.337.144	71.953.538	84.155.239	41.677.940	48.761.600
Polovna roba	165.224	193.312	136.556	159.769	436.895	511.168	96.798	113.255	77.529	90.706
Trgovina poštom,preko kataloga,interneta i televizije			6.977.093	8.163.200	4.145.185	4.848.327	3.120.705	3.651.210	1.775.196	2.076.979
Ostala trgovina na malo izvan prodavnica	25.852.447	30.147.852	27.859.709	32.486.561	22.699.887	26.461.271	19.274.592	22.495.083	19.075.500	22.271.774
Ukupno za Kanton	2.089.368.346	2.435.553.141	2.736.693.458	3.190.253.220	2.458.313.715	2.869.864.879	2.742.562.793	3.201.473.676	2.981.187.941	3.480.581.047

**PRODAVNICE/PRODAVAONICE, ZAPOSLENI, PROMET I ZALIHE U DISTRIBUTIVNOJ TRGOVINI
PREMA PRETEŽNOJ DJELATNOSTI, 2011**

	Zaposleni 31.12.2011.	Prodavnice/ prodavaonice i servisi 31.12.2011.	Zalihe, 000 KM 31.12.2011.	Promet bez PDV-a, 000 KM	Promet sa PDV-om, 000 KM
Ukupno	21.586	2.292	738.358	6.169.884	7.194.594
Posredovanje u trgovini motornim vozilima i motociklima	5	-	-	1.019	1.197
Trgovina na veliko motornim vozilima i motociklima	456	-	43.465	367.458	424.455
Trgovina na malo motornim vozilima i motociklima	181	55	10.999	69.121	80.426
Trgovina na malo motornim gorivima i mazivima	1.223	182	22.380	464.800	543.515
Popravci i održavanje motornih vozila i motocikala	141	14	699	10.420	12.178
Posredovanje u trgovini na veliko	250	-	-	307.203	358.457
Trgovina na veliko na domaćem tržištu	5.402	-	291.039	2.875.538	3.363.138
Izvoz	43	-	-	49.959	49.962
Trgovina na malo	12.713	2.041	369.776	1.949.178	2.274.371
Ostale djelatnosti	1.172	-	-	75.188	86.895
50.Trgovina motornim vozilima i motociklima, njihovo održavanje i popravak; trgovina na malo motornim gorivima i mazivima	1.833	147	61.664	778.524	903.240
51.1 Posredovanje u trgovini na veliko	434	45	18.802	128.104	148.473
51.2-51.7 Trgovina na veliko	8.127	557	287.328	3.159.714	3.692.914
52.1-52.6 Trgovina na malo	5.151	1.036	183.326	825.233	958.955
Ostale djelatnosti	6.041	507	187.238	1.278.309	1.491.012

DOMAĆI SAJMOVI, 2011.

Vrsta sajma	Broj sajmova				Izložbeni prostor u m ²	Izlagači na sajmu			Strane zemlje izlagači	Broj posjetitelja
	ukupno	prema značaju				ukupno	domaći	strani		
		Međunarodni	Nacionalni	lokalni						
UKUPNO	14	9	4	1	40.460	808	663	145	59	342.000
specijalizirani	13	9	4	-	38.960	786	642	144	58	337.000
opći	1	0	0	1	1.500	22	21	1	1	5.000

VRIJEDNOST PRODAJE I OTKUPA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA

	Ukupno, KM OTKUP					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
LJEKOVITO BILJE	5.394					
KROMPIR-KRUMPIR MERKANTILNI	7.566	6.070		1.210	1.595	11.500
CRNI LUK(ZRELE GLAVICE)					307	
KUPUS(GLAVICE)	854		865	1.471	2.044	540
MRKVA	66		978	1.367	533	1.100
ZELENA SALATA				1.318	1.107	1.159
ŠPINAT I BLITVA				242		
OSTALO SVJEŽE POVRĆE(peršun, celer i dr.)	286		1.866	117	67	35
ARPADŽIK(LUK ZA SJETVU)				232		277
SJENO LIVADSKO					882	
JABUKE ZA JELO	516					
JABUKE ZA PRERADU	3.300					
OSTALA GOVEDA ZA KLANJE					3.630	
STOKA ZA KLANJE-TOVLJENA JUNAD	519.130	564.245	417.465	491.162	65.669	195.286
OSTALA JUNAD ZA KLANJE	133.509				141.045	
STOKA ZA KLANJE-TOVLJENA TELAD	351.925	485.293	335.707	228.503	307.039	527.126
OSTALA TELAD ZA KLANJE	98.168					
OVCE I ŠILJEŽAD ZA KLANJE	3.525			1.150		9.289
TOVLJENJA JAGNJAD-JANJAD	72.712	105.164	67.269	23.776	26.370	26.363
OSTALA JAGNJAD-JANJAD	35.184	2.255	3.091		5.792	8.576
TOVLJENI PILIĆI(brojleri)	5.266.502	5.725.989	7.258.270	6.400.138	7.303.063	8.214.269
TOVLJENI ČURIĆI-PURIĆI	281.091	383.598	461.258	106.386	127.460	158.008
OSTALA PERAD(kokoške-kokoši,patke,ćurke)	65.624	239.910				
JAJA(konzumna)	3.770	3.542				
SVJEŽE MLIJEKO KRAVLJE	3.413.797	6.491.623	12.539.220	9.627.462	6.935.449	6.708.998
MASLAC(BUTER)	0	0	0			
TVRDI SIREVI(kačkavalj,trapist i dr.)				280		
MED					3.674	2.744
OGRIJEVNO DRVO					657	
CVIJEĆE						
ŠUMSKI PLODOVI(gljive,šišarike,kupine)	111.386	116.018	189.538	298.224	917.536	695.779
OSTALO(sjeme cvijeća,trska,sirće i dr.)					9.044	
Ukupno za Kanton	10.374.305	14.123.707	21.275.527	17.183.038	15.852.963	16.561.049

	Ukupno, KM PRODAJA					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
JEČAM(BEZ PIVARSKOG)					537	
OSTALA ŽITA(HELJDA,KRUPNIK,SURAŽICA i dr)					100	
KROMPIR-KRUMPIR MERKANTILNI					23.667	13.748
CRNI LUK(ZRELE GLAVICE)					1.000	
PARADAJZ-RAJČICA		600			3.342	
SVJEŽA PAPRIKA(BEZ FEFERONA)		211				
KRASTAVCI					285	
OSTALO SVJEŽE POVRĆE(peršun, celer i dr.)		500	854			
JAGODE		1.274			520	
OSTALA GOVEDA ZA KLANJE	98.505	55.530	73.571	61.626	76.036	58.992
STOKA ZA KLANJE-TOVLJENA JUNAD	62.674	50.492	75.728	52.138	87.215	62.521
OSTALA JUNAD ZA KLANJE	995		11.675	8.230	1.949	
JUNAD ZA PRILOD			29.915	10.588	29.920	42.009
TOVLJENA JUNAD ZA TOV I DOTOVLJAVANJE				248.890	43.853	
STOKA ZA KLANJE-TOVLJENA TELAD	9.383	36.251	21.562	33.839		44.500
OSTALA TELAD ZA KLANJE			1.852			
TOVLJENA TELAD ZA TOV I DOTOVLJAVANJE				73.065		
TOVLJENJA JAGNJAD-JANJAD				8.615		
TOVLJENI PILIĆI(brojleri)					221.540	164.624
JAJA(konzumna)					19.901	
JEDNODNEVNI PILIĆI					209.917	231.897
SVJEŽE MLIJEKO KRAVLJE	1.697.464	1.780.112	2.461.622	2.593.703	2.387.651	2.414.345
CVIJEĆE	495.371	568.378	556.170	512.033	438.667	352.291
Ukupno za Kanton	2.364.392	2.493.348	3.232.949	3.602.727	3.546.100	3.384.927

Prodaja poljoprivrednih proizvoda na pijacama za period 2007-2011.

	2007			2008			2009			2010			2011		
	količina	vrijednost u KM	prosječna cijena	količina	vrijednost u KM	prosječna cijena	količina	vrijednost u KM	prosječna cijena	količina	vrijednost u KM	prosječna cijena	količina	vrijednost u KM	prosječna cijena
PŠENICA(MERKANTILNA)													100	200	2,00
RAŽ													250	500	2,00
JEČAM													50	100	2,00
OVAS-ZOB													50	100	2,00
KUKURUZ U ZRNU(MERKANTILNI)													200	200	1,00
OSTALA ŽITA(HELJDA,PROSO,SUR AŽNICA,KRUPNIK)													350	525	1,50
PŠENIČNO BRAŠNO	7.350	10.425,00	1,42	10.300	15.900,00	1,54	8.850	13.850,00	1,56	9.300	14.700,00	1,58	10.650	16.625	1,56
KUKURUZNO BRAŠNO	15.050	20.450,00	1,36	14.000	20.850,00	1,49	10.150	15.650,00	1,54	11.400	17.850,00	1,57	12.700	19.700	1,55
OSTALE VRSTE BRAŠNA	5.250	7.700,00	1,47	6.000	10.725,00	1,79	4.650	10.450,00	2,25	7.000	18.900,00	2,70	8.700	17.850	2,05
KROMPIR-KRUMPIR	1.006.700	808.570,00	0,80	892.300	822.765,00	0,92	665.200	584.475,00	0,88	629.400	537.100,00	0,85	557.200	558.250	1,00
GRAH	57.750	192.775,00	3,34	67.100	263.675,00	3,93	47.030	185.920,00	3,95	51.195	209.765,00	4,10	53.560	211.411	3,95
BORANIJA	47.660	167.990,00	3,52	36.720	120.810,00	3,29	48.360	132.770,00	2,75	39.770	114.435,00	2,88	36.520	102.020	2,79
GRAŠAK(MAHUNA)	20.550	44.300,00	2,16	24.050	68.150,00	2,83	12.590	39.190,00	3,11	16.893	44.248,50	2,62	7.400	20.950	2,83
GRAŠAK, ZRNO							2.719	14.849,00	5,46	4.785	19.897,50	4,16	6.200	24.000	3,87
CRNI LUK(GLAVICE)	322.700	430.700,00	1,33	304.400	479.400,00	1,57	204.800	286.300,00	1,40	216.600	299.700,00	1,38	191.400	274.515	1,43
BIJELI LUK-ČEŠNJAK(GLAVICE)	27.950	111.850,00	4,00	31.010	143.805,00	4,64	23.200	97.745,00	4,21	23.577	114.543,00	4,86	19.370	125.245	6,47
KUPUS(SVJEŽ)	372.650	292.095,00	0,78	483.400	410.965,00	0,85	294.300	234.570,00	0,80	237.600	225.070,00	0,95	209.440	187.381	0,89
OSTALE KUPUSNJAČE (PROKULICE, BROKULI, RAŠTIKA)							29.100	62.950,00	2,16	7.160	22.350,00	3,12	9.900	34.450	3,48
KELJ	57.600	113.500,00	1,97	50.290	118.390,00	2,35	41.425	80.965,00	1,95	35.260	71.855,00	2,04	33.700	67.200	1,99
KARFIOL	69.800	170.200,00	2,44	64.470	180.535,00	2,80	49.770	130.535,00	2,62	45.746	124.672,50	2,73	46.750	121.875	2,61
MRKVA	169.600	286.385,00	1,69	190.850	361.250,00	1,89	158.250	280.900,00	1,78	155.950	251.475,00	1,61	156.950	265.870	1,69
PARADAJZ-RAJČICE	496.700	1.081.075,00	2,18	381.250	816.725,00	2,14	289.020	635.630,00	2,20	182.075	444.230,00	2,44	171.200	335.520	1,96
PAPRIKA-SVJEŽA(BEZ FEFERONA)	305.500	737.350,00	2,41	235.920	634.300,00	2,69	209.450	508.500,00	2,43	157.420	401.105,00	2,55	151.030	334.355	2,21
PLAVI PATLIDŽAN	69.600	154.275,00	2,22	49.260	130.175,00	2,64	42.520	115.635,00	2,72	38.590	111.215,00	2,88	43.450	110.050	2,53
SPANJAČ/ŠPINAT	199.900	425.400,00	2,13	170.100	429.925,00	2,53	152.800	387.625,00	2,54	142.800	438.225,00	3,07	126.680	367.210	2,90
ZELENA SALATA	84.070	198.715,00	2,36	70.300	194.400,00	2,77	69.120	193.590,00	2,80	66.030	204.720,00	3,10	58.850	161.950	2,75
KRASTAVCI	219.700	336.265,00	1,53	179.480	333.820,00	1,86	186.020	373.922,50	2,01	127.555	274.847,50	2,15	134.390	281.060	2,09
TIKVICE	58.320	136.920,00	2,35	58.400	151.800,00	2,60	61.400	141.805,00	2,31	49.720	111.945,00	2,25	46.180	101.130	2,19
CVEKLA	33.450	50.275,00	1,50	34.180	67.430,00	1,97	39.050	79.425,00	2,03	31.560	68.145,00	2,16	31.360	64.040	2,04
LUBENICE I DINJE	291.740	286.020,00	0,98	278.450	288.315,00	1,04	200.600	185.600,00	0,93	107.005	120.502,50	1,13	106.500	90.710	0,85

OSTALO SVJEŽE POVRČE(KELERABA,ŠPARGLA,ZEL.LUK,FEFERONI,ROTKVICE I DR.)	16.500	29.050,00	1,76	14.700	40.100,00	2,73	4.000	12.000,00	3,00	1.250	5.650,00	4,52			
SVJEŽE ŠLJIVE	103.450	146.650,00	1,42	47.050	92.500,00	1,97	57.350	80.900,00	1,41	49.100	79.800,00	1,63	41.600	58.460	1,41
SUHE ŠLJIVE	15.880	61.770,00	3,89	18.300	80.125,00	4,38	9.960	47.500,00	4,77	11.020	51.925,00	4,71	8.700	48.750	5,60
JABUKE ZA JELO	509.450	729.225,00	1,43	396.300	696.250,00	1,76	383.500	596.450,00	1,56	391.650	561.425,00	1,43	281.300	442.650	1,57
KRUŠKE	94.750	238.750,00	2,52	95.220	261.495,00	2,75	120.470	299.645,00	2,49	97.880	250.440,00	2,56	93.200	236.350	2,54
DUNJE	8.900	16.750,00	1,88	1.500	3.250,00	2,17	3.200	5.725,00	1,79	300	600,00	2,00	1.550	3.650	2,35
TREŠNJE	47.970	141.300,00	2,95	27.000	93.800,00	3,47	26.300	72.500,00	2,76	35.500	106.900,00	3,01	40.300	121.950	3,03
VIŠNJE	13.300	31.850,00	2,39	4.400	12.750,00	2,90	9.650	25.350,00	2,63	9.150	29.050,00	3,17	10.000	29.700	2,97
KAJSIJE	20.200	62.350,00	3,09	15.500	59.100,00	3,81	13.350	39.575,00	2,96	11.900	42.030,00	3,53	14.600	48.600	3,33
BRESKVE	71.400	169.200,00	2,37	47.700	134.700,00	2,82	51.450	114.450,00	2,22	40.690	111.185,00	2,73	34.550	77.950	2,26
ORASI U LJUSCI	10.070	36.160,00	3,59	10.060	40.245,00	4,00	7.940	44.455,00	5,60	6.650	37.070,00	5,57	7.750	52.700	6,80
ORASI BEZ LJUSKE	42.475	529.300,00	12,46	38.960	579.175,00	14,87	30.340	428.500,00	14,12	30.825	441.602,50	14,33	26.780	502.440	18,76
LJEŠNICI-LJEŠNJACI I BADEMI U LJUSCI			0,00	100	2.450,00	24,50			0,00	50	1.100,00	22,00			
LJEŠNICI-LJEŠNJACI I BADEMI BEZ LJUSKE	20	240,00	12,00	1.050	14.250,00	13,57	150	2.600,00	17,33	0	0,00	0,00	100	2.000	20,00
KESTENI	23.400	54.750,00	2,34	14.220	45.115,00	3,17	9.720	25.535,00	2,63	7.665	18.870,00	2,46	8.300	21.200	2,55
JAGODE	64.950	166.700,00	2,57	51.800	174.840,00	3,38	31.800	116.250,00	3,66	38.510	141.350,00	3,67	32.400	108.900	3,36
MALINE	24.650	69.850,00	2,83	14.200	70.900,00	4,99	8.470	37.280,00	4,40	9.258	45.009,00	4,86	9.950	48.100	4,83
BOROVNICE, BRUSNICE I OSTALO VOĆE IZ RODA VACCINI			0,00			0,00	20.730	93.035,00	4,49	9.020	46.130,00	5,11	6.100	45.150	7,40
POMORANDŽE-NARANČE I MANDARINE-MANDARINKE	396.700	746.750,00	1,88	334.150	704.050,00	2,11	177.700	358.700,00	2,02	133.800	283.850,00	2,12	110.100	218.200	1,98
LIMUNI	185.400	419.450,00	2,26	157.800	500.200,00	3,17	135.050	348.650,00	2,58	128.285	336.105,00	2,62	120.450	313.090	2,60
SVJEŽE SMOKVE	18.100	52.650,00	2,91	23.240	79.360,00	3,41	14.600	34.500,00	2,36	19.520	58.900,00	3,02	16.800	45.600	2,71
SUHE SMOKVE	7.150	35.200,00	4,92	5.860	34.685,00	5,92	5.330	33.630,00	6,31	5.300	34.280,00	6,47	5.450	38.250	7,02
OSTALO SVJEŽE VOĆE(MUŠMULE,RIBIZLE I DR.)			0,00	150	333.080,00	2220,53			0,00	100	150,00	1,50			
GROŽĐE(SVJEŽE)	91.370	313.370,00	3,43	96.330	1.200,00	0,01	98.050	329.100,00	3,36	71.125	268.480,00	3,77	72.900	254.450	3,49
ZAKLANA I OČIŠĆENA PRASAD	100	650,00	6,50			0,00			0,00	0	0,00	0,00			
OSTALA STOKA (ZAKLANA I OČIŠĆENA)	1.000	8.000,00	8,00			0,00			0,00	0	0,00	0,00			
ZAKLANA I OČIŠĆENA KOKOŠ	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	5.000	23.250,00	4,65	15.000	74.000	4,93
JAJA(KONZUMNA)	5.948.280	1.287.838,40	0,22	6.159.380	1.337.290,00	0,22	4.836.160	1.096.862,00	0,23	4.576.100	1.054.170,00	0,23	4.604.600	1.008.370	0,22
SVJEŽE MLIJEKO	48.550	48.600,00	1,00	18.900	25.585,00	1,35	22.300	31.030,00	1,39	26.630	35.245,00	1,32	27.600	35.470	1,29
MASLAC(BUTER)	15.340	111.200,00	7,25	12.295	101.415,00	8,25	9.950	86.900,00	8,73	7.900	70.500,00	8,92	10.850	93.900	8,65
KAJMAK(SKORUP)	27.630	406.460,00	14,71	25.195	397.545,00	15,78	22.820	357.900,00	15,68	20.930	333.770,00	15,95	23.150	365.560	15,79
SIR(SVE VRSTE)	344.300	1.532.450,00	4,45	282.850	1.551.450,00	5,49	350.800	1.903.600,00	5,43	314.700	1.696.300,00	5,39	246.800	1.292.000	5,24
MILERAM-VRHNJE	35.560	193.510,00	5,44	41.295	276.675,00	6,70	32.940	216.920,00	6,59	48.475	328.100,00	6,77	66.850	457.100	6,84
OSTALI MLIJEČNI PROIZVODI(MASLO,KISELO MLIJEKO I DR.)	100	1.400,00	14,00	100	1.000,00	10,00	11.200	61.200,00	5,46	690	5.520,00	8,00	5.680	45.440	8,00
MED	12.900	129.250,00	10,02	13.545	145.690,00	10,76	23.935	290.440,00	12,13	26.355	325.370,00	12,35	22.610	292.850	12,95
MORSKA RIBA	56.930	446.750,00	7,85	40.500	324.000,00	8,00			0,00	950	13.300,00	14,00	1.650	23.750	14,39

RIJEČNA I JEZERSKA RIBA	63.550	506.800,00	7,97	37.500	300.000,00	8,00			0,00	3.400	30.600,00	9,00	3.700	33.300	9,00
SUHO MESO(PRŠUTA,SLANINA I SL.)	221.820	2.885.460,00	13,01	186.950	2.898.550,00	15,50	157.410	2.952.270,00	18,76	153.050	2.871.290,00	18,76	135110	2683910	19,86
MASLINOVO ULJE	840	7.640,00	9,10	400	4.120,00	10,30	164	2.097,00	12,79	0	0,00	0,00			
KISELI KUPUS	5.800	11.550,00	1,99	7.150	14.500,00	2,03	300	550,00	1,83	400	720,00	1,80			
CVIJEĆE	1.484.000	1.588.500,00	1,07	1.937.000	1.989.000,00	1,03	1.321.000	1.321.000,00	1,00	983.700	995.700,00	1,01	1.307.700	1.307.700	1,00
OSTALO(LJEKOVITO BILJE, GLJIVE, SJEME POVRČA I CVIJEĆA, BUNDEVE, KIS. REPA I DR)	234.500	234.500,00	1,00	13.300	13.300,00	1,00	20.500	20.500,00	1,00	2.630	2.630,00	1,00	1.250	1.250	1,00
Ukupno za Kanton		19.515.108,40			19.497.850,00			16.280.450,50			14.999.863,00			14.327.732	

VANJSKA TRGOVINA

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Prema konceptima, definicijama i preporukama UN¹⁾ kao izvor podataka za statistiku vanjske trgovine mogu se koristiti: carinske deklaracije, anketiranje preduzeća, registri Porezne uprave, administrativni registri, registri deviznog tržišta i slično.

Osnovni izvor podataka za statistiku vanjske trgovine Federacije BiH je Jedinstvena carinska isprava (JCI) koju deklarant (poslovni subjekt ili druga ovlaštena osoba, npr špediter) podnosi carinarnici prilikom carinjenja robe. Za prikupljanje i kontrolu ispravnosti carinskih deklaracija odgovorna je Uprava za indirektno/neizravno oporezivanje BiH, koja propisuje oblik, sadržaj, način ispunjavanja i podnošenja isprava u carinskom postupku.

Federalni zavod za statistiku preuzima od Agencije za statistiku BiH, originalnu carinsku bazu podataka Uprave za indirektno / neizravno oporezivanje BiH u obliku slogova na magnetnom mediju i dalje ih statistički obrađuje i publicira.

Obuhvat podataka

U praćenju tokova međunarodne trgovine robama postoje dva pristupa, koji su blisko povezani sa konceptima ekonomske i statističke teritorije i korišćenja carinskih procedura. Kako se prikupljanje podataka temelji na carinskim procedurama, u mnogim zemljama usvojen je princip da se statistička granica podudara sa carinskom granicom, odnosno da statistička teritorija koincidira sa carinskom teritorijom.

Postoje dva trgovinska sistema i to: Sistem opće trgovine (General Trade System) i Sistem specijalne trgovine (Special Trade System). Glavna razlika između dva koncepta leži u tretiranju roba koje prolaze kroz carinska skladišta i komercijalne slobodne zone.

U statistici vanjske trgovine Federacije BiH koristi se proširena definicija Specijalnog sistema trgovine što je u punom skladu sa preporukama Eurostata.²⁾ Prema ovom sistemu u statistiku vanjske trgovine uključuju se: redovan izvoz i uvoz, unutarnja i vanjska obrada, te robe koje ulaze ili napuštaju slobodne industrijske zone.

Prema sistemu specijalne trgovine robe koje iz inozemstva ulaze u carinska skladišta, slobodne komercijalne zone ili na druge prostore pod carinskom kontrolom i nadzorom neće biti registrirane kao uvoz, niti će biti registrirane kao izvoz ukoliko odatle budu ponovo izvezene. Robe iz carinskih skladišta, slobodnih komercijalnih zona i ostalih prostora pod carinskom kontrolom, prema sistemu specijalne trgovine, bit će registrirane kao redovan uvoz tek onda kada uđu na slobodno unutarnje tržište.

U statistiku vanjske trgovine ne uključuju se robe u tranzitu, niti privremeni izvoz i uvoz bez promjene vrijednosti.

Prema tome, u podatke o izvozu i uvozu robe uključeni su:

- redovan izvoz
- izvoz na vanjsku obradu
- izvoz nakon unutarnje obrade
- redovan uvoz
- uvoz nakon vanjske obrade
- uvoz na unutarnju obradu

Nomenklature i klasifikacije

• Harmonizirani sistem - HS

Prikupljanje statističkih podataka o vanjskotrgovinskom prometu zasniva se na međunarodnoj nomenklaturi robe: Harmonizirani sistem–HS, koju je razradila Svjetska carinska organizacija WCO.³⁾ Tarifna oznaka HS ima šest cifara. Prva i druga cifra su redni broj glave, treća i četvrta su redni broj tarifnog broja unutar glave, a peta i šesta su konkretnija oznaka vrste robe. Svaki pet godina radi se revizija HS.

• Kombinirana nomenklatura CN

Države Evropske unije proširile su HS 6 uvođenjem sedme i osme cifre tako da je CN kodirana osmocifarskim arapskim brojevima i primjenjuje se od 1991. godine. Za razliku od HS, CN se mijenja svake kalendarske godine.

• Carinska tarifa BiH

Zakonom o carinskoj tarifi BiH, član 2 (Službeni glasnik BiH, broj 1/98) BiH je prihvatila nomenklaturu HS 6. Odlukom o primjeni člana 2 Zakona o carinskoj tarifi BiH (Službeni glasnik BiH, broj 6/98) tarifna oznaka carinske tarife BiH ima deset cifara.

Istom je odlukom prihvaćena i usklađenost sedme i osme cifre sa nomenklaturom EU, dok deveta i deseta cifra služe za potrebe daljnega raščlanjivanja u okviru specifičnih potreba BiH. HS, odnosno CN integrisane su u strukturi carinske baze podataka i vezane su sa: Standardnom međunarodnom trgovinskom klasifikacijom – SMTK Rev. 4,⁴⁾ Klasifikacijom djelatnosti KD BiH 2010 koja je usklađena sa statističkom klasifikacijom ekonomskih aktivnosti EU - NACE Rev. 2⁵⁾ i sa Međunarodnom klasifikacijom ekonomske namjene proizvoda - BEC Rev. 4. CT BiH podliježe godišnjoj reviziji u cilju usklađivanja sa izmjenama CN-a.

• Geonomenklatura EU

U skladu sa međunarodnim standardima kao nomenklatura država koristi se Geonomenklatura EU, ISO (alfa kod) 3166.

Podaci o izvozu iskazani su prema zemlji namjene / odredišta robe, a u uvozu prema zemlji porijekla robe. To znači da se kod izvoza registrira zemlja posljednjeg odredišta (destinacije) u kojoj se roba troši ili dalje potpuno prerađuje, a kod uvoza ona zemlja u kojoj je roba proizvodnjom ili doradom dovedena u stanje u kom se uvozi.

Obrada podataka o vanjskotrgovinskoj razmjeni Federacije BiH radi se prema Klasifikaciji djelatnosti, SMTK, BEC i ISO 3166.

Način transporta na granici

U BiH se koristi zvanična lista transportnih šifara koja je u skladu sa transportnim šiframa EU prema Regulativi Evropskoga povjerenstva (EC) br. 1917/2000 od 07.09.2000., član 10, paragrafi 1 do 4.

Transportne šifre se odnose na način transporta na granici, odnosno na aktivno sredstvo transporta kojim:

- robe napuštaju statističku teritoriju BiH u slučaju izvoza,
- ulaze na statističku teritoriju BiH u slučaju uvoza.

Konverzija valute

Podaci o izvozu i uvozu izraženi su vrijednosno u konvertibilnim markama i u EUR-ima. Vrijednosti izražene u drugim valutama preračunavaju se u konvertibilne marke i EUR-e primjenom tekućih dnevnih kurseva/tečajeva koji vrijede na dan carinjenja, a utvrđuje ih Centralna banka BIH. Sve su vrijednosti obračunate na osnovi pariteta franko BiH granica: FOB cijene za izvoz i CIF cijene za uvoz.

¹⁾ UN, International Merchandise Trade Statistics: Concepts and Definitions, United Nations Statistical Papers, Series M, No. 52, Rev 2, New York, 1998.

²⁾ Statistics on the Trading of Goods: User guide, EC, Eurostat, November 2002.

³⁾ World Customs Organization (WCO)

⁴⁾ Standard International Trade Classification (SITC), Rev. 4

⁵⁾ Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE), Rev. 2

IZVOZ I UVOZ PO SEKTORIMA I ODSJECIMA SMTK - Rev 4
u hilj./tis. KM

	2011	
	Izvoz	Uvoz
UKUPNO	787.345	3.548.671
0 Hrana i žive životinje	71.995	407.943
1 Pića i duhan	15.866	134.884
2 Sirove materije nejestive osim goriva	178.134	18.615
3 Mineralna goriva i maziva	162.675	757.202
4 Životinjska i biljna ulja i masti	166	28.544
5 Hemijski/Kemijski proizvodi	79.351	440.505
Industrijski proizvodi razvrstani prema materijalu	64.984	443.027
6		
7 Mašine/strojevi i transportni uređaji	73.303	947.227
8 Razni industrijski proizvodi	139.175	370.676
Proizvodi i transakcije, nerazvrstani po kategorijama	1.696	49
9		

Izvor podataka:

Uprava za indirektno/neizravno oporezivanje BiH posredovanjem Agencije za statistiku

ZEMLJE U KOJE SE NAJVIŠE IZVOZILO - TOP 10

	2011	
	KM0,00	Struktura u %
Ukupno	787.345	100,0
Njemačka	166.930	21,2
Hrvatska	120.200	15,3
Srbija	102.423	13,0
Crna Gora	63.455	8,1
Slovenija	60.047	7,6
Rusija	55.640	7,1
Libija	41787	5,3
Kosovo	23.552	3,0
Rumunija	16.713	2,1
Poljska	15.502	2,0
Sve ostale zemlje	121.096	15,4

ZEMLJE IZ KOJIH SE NAJVIŠE UVOZILO - TOP 10

	2011	
	KM0,00	Struktura u %
Ukupno	3.548.671	100,0
Hrvatska	797.097	22,5
Njemačka	380.890	10,7
Italija	275.843	7,8
Kina	243.107	6,9
Slovenija	219.813	6,2
Srbija	219.670	6,2
Rusija	190.292	5,4
Španija	135.884	3,8
Turska	120.916	3,4
Češka Republika	115.790	3,3
Sve ostale zemlje	849.368	23,9

Izvor podataka:**Uprava za indirektno/neizravno oporezivanje BiH posredovanjem Agencije za statistiku BiH.**

Pokrivenost uvoza izvozom u procentima

	Izvoz		Uvoz		Trgovinski bilans u hilj./tis. KM	Pokrivenost uvoza izvozom u procentima
	000 KM	Struktura u %	000 KM	Struktura u %		
Kanton Sarajevo	787.345	14,5	3.548.671	34,9	-2.761.326	22,2

Izvor podataka: Uprava za indirektno/neizravno oporezivanje BiH posredovanjem Agencije za statistiku BiH.

CIJENE

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Za indeks potrošačkih cijena cijene se prikupljaju na pet lokacija (gradova) u Federaciji Bosne i Hercegovine (Bihać, Mostar, Sarajevo, Tuzla i Zenica) odabranih prema kriteriju broja stanovnika i njihovoj ulozi u geografskom području kojem pripadaju.

Sve cijene prikupljaju uposlenici Federalnog zavoda za statistiku prema utvrđenom vremenskom rasporedu i unaprijed odabranom uzorku prodavnica/prodavaonica, tržnica i ustanova koje pružaju različite usluge stanovništvu. Snimatelji cijena dobivaju jasne specifikacije naziva proizvoda, njegove COICOP šifre i jedinice mjere i na osnovu/temelju tih informacija samostalno biraju konkretan proizvod čiju će cijenu snimati na određenom prodajnom mjestu, u skladu/sukladno sa kriterijem najprodavanijeg proizvoda na datom prodajnom mjestu. Kako bi se osiguralo da snimatelji iz mjeseca u mjesec snimaju cijene istih proizvoda, te kako bi se moglo pratiti koje proizvode snimatelji posmatraju na terenu, u upitnik se unose karakteristike proizvoda, kao što su marka, vrsta i količina proizvoda koji se snima, te informacije o eventualnim zamjenama ovih karakteristika ukoliko ih bude.

Takav način snimanja omogućuje praćenje promjene kretanja cijena između dva perioda, tj. praćenje dinamike kretanja cijena.

Za potrebe indeksa potrošačkih cijena snimanje cijena se vrši sljedećih dana u mjesecu:

- za poljoprivredne proizvode koji se prodaju na tržnicama cijene se prikupljaju dva puta mjesečno, i to u prvoj i trećoj sedmici/tjednu u mjesecu;
- za sve ostale proizvode cijene se, u skladu/sukladno sa važećim Evropskim/Europskim regulativama, prikupljaju jedanput mjesečno (između 1. i 21. u mjesecu), s tim da se nužno održava isti interval između prikupljanja.

Indeks potrošačkih cijena u Federaciji Bosne i Hercegovine izračunava se na osnovu/temelju reprezentativne liste proizvoda koju u 2011. godini čine oko 599 proizvoda. Svakog mjeseca prikuplja se oko 10.000 cijena na unaprijed definiranom uzorku prodajnih mjesta i geografskih lokacija.

Za obračun indeksa potrošačkih cijena upotrebljava se Klasifikacija proizvoda i usluga za ličnu/osobnu potrošnju razvrstanih prema namjeni potrošnje (Classification of Individual Consumption by Purpose-COICOP) na dvanaest osnovnih odjeljaka za koje se izračunavaju indeksi.

Za indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda cijene se prikupljaju od industrijskih preduzeća/poduzeća, mjesečno putem obrasca C-41.

Obuhvat proizvoda - Obuhvaćeni su najvažniji proizvodi i usluge koje se proizvode i prodaju na domaćem tržištu.

Obuhvat izvještajnih jedinica - U 2011. godini cijene su se prikupljale od oko 250 proizvodnih subjekata, za oko 380 proizvoda. Svakog mjeseca se, od izabranih preduzeća/poduzeća, prikuplja oko 1300 pojedinačnih cijena za izabrane proizvode.

Za obračun indeksa cijena proizvođača industrijskih proizvoda upotrebljava se Klasifikacija djelatnosti (KD) prema kojoj se poslovni subjekti razvrstavaju u područja C, D i E i Nomenklatura industrijskih proizvoda (NIP).

Definicije

Indeks potrošačkih cijena predstavlja mjeru promjena cijena proizvoda i usluga koje rezidentna domaćinstva/kućanstava kupuju radi zadovoljenja svojih vlastitih potreba.

Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda predstavlja mjeru promjena cijena proizvoda koje industrijska preduzeća/poduzeća proizvode i prodaju na domaćem tržištu.

Ponderi

Ponderi koji se primjenjuju za izračunavanje **indeksa potrošačkih cijena** su koeficijenti koji odražavaju relativnu važnost odabranih proizvoda i usluga u ukupnoj potrošnji domaćinstava/kućanstva na domaćem teritoriju. Pomoću njih se izračunavaju elementarni indeksi kao ponderisani/ponderirani prosjeci. Bazirani su na podacima povezanim sa finalnom potrošnjom domaćinstava/kućanstva i na podacima o broju stanovnika.

Osnovni izvor podataka za izradu pondera za obračun indeksa potrošačkih cijena je Anketa o potrošnji domaćinstava/kućanstva. Za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena u 2011. godini primjenjuju se ponderi koji se baziraju/temelje na podacima iz Ankete o potrošnji domaćinstava/kućanstva iz 2007. godine. Ponderi se svake godine korigiraju indeksom kretanja cijena u prethodnoj godini.

Ponderi koji se primjenjuju za izračunavanje **indeksa cijena proizvođača industrijskih proizvoda** su koeficijenti koji odražavaju relativno učešće vrijednosti prodaje pojedinog proizvoda u ukupnoj vrijednosti prodaje svih proizvoda na domaćem tržištu. Osnovni izvor podataka za izradu pondera je Godišnji izvještaj industrije - IND-21 za 2006. godinu.

Pregled kretanja cijena izabranih proizvoda na području Kantona Sarajevo za 2011. godinu

PROIZVOD	Mjesec												Index										
	Januar	Februar	Mart	April	Maj	Juni	Juli	August	Septembar	Oktobar	Novembar	Decembar	II-2011 I-2011	III-2011 II-2011	IV-2011 III-2011	V-2011 IV-2011	VI-2011 V-2011	VII-2011 VI-2011	VIII-2011 VII-2011	IX-2011 VIII-2011	X-2011 IX-2011	XI-2011 X-2011	XII-2011 XI-2011
Riža	3,75	3,75	3,75	3,83	3,83	3,83	3,69	3,69	3,63	3,76	3,75	3,81	100,0	100,0	102,1	100,0	100,0	96,3	100,0	98,4	103,6	99,7	101,6
Pšenično brašno bijelo, svi tipovi	1,30	1,40	1,62	1,73	1,66	1,65	1,66	1,52	1,51	1,48	1,48	1,11	107,7	115,7	106,8	96,0	99,4	100,6	91,6	99,3	98,0	100,0	75,0
Hljeb polubijeli od pšeničnog brašna ili crni, svi tipovi	2,72	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25	2,88	2,88	2,50	2,50	2,50	119,5	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	88,6	100,0	86,8	100,0	100,0
Mlijeko- tetra pakovanje	1,42	1,42	1,43	1,43	1,43	1,44	1,42	1,45	1,46	1,46	1,44	1,44	100,0	100,7	100,0	100,0	100,7	98,6	102,1	100,7	100,0	98,6	100,0
Maslac	15,73	15,69	15,69	15,80	16,04	16,54	16,39	16,47	16,21	16,11	16,24	16,16	102,1	100,0	100,7	101,5	103,1	99,1	100,5	98,4	99,4	100,8	99,5
Jestivo ulje	2,87	2,93	3,00	3,01	3,02	3,00	2,99	2,96	3,00	2,88	2,86	2,80	102,1	102,4	100,3	100,3	99,3	99,7	99,0	101,4	96,0	99,3	97,9
Šećer	1,88	1,94	2,03	2,07	2,02	2,01	2,03	2,05	2,09	2,06	2,06	2,00	103,2	104,6	102,0	97,6	99,5	101,0	101,0	102,0	98,6	100,0	97,1
Kuhinjska so	0,79	0,79	0,79	0,79	0,77	0,78	0,79	0,79	0,78	0,79	0,79	0,79	100,0	100,0	100,0	97,5	101,3	101,3	100,0	98,7	101,3	100,0	100,0
Deterđent za mašinsko pranje rublja	3,18	3,17	3,18	3,16	3,19	3,23	3,23	3,40	3,51	3,51	3,54	3,54	99,7	100,3	99,4	100,9	101,3	100,0	105,3	103,2	100,0	100,9	100,0

Napomena: Indeksi su dati u odnosu na prethodni mjesec 2011. godine

UGOSTITELJSTVO

METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o ugostiteljstvu prikupljeni su tromjesečnim izvještajem (obrazac UG-11) kojim su obuhvaćene pravne osobe i njihovi dijelovi koji obavljaju ugostiteljsku djelatnost.

Definicije

Ugostiteljska djelatnost je djelatnost pripremanja hrane i pružanja usluga prehrane, pripremanja i usluživanja pića i napitaka i pružanja smještajnih usluga. Prema Klasifikaciji djelatnosti to su sve djelatnosti iz područja H Hoteli i restorani (osim djelatnosti studentskih i učeničkih domova i ostalog neturističkog smještaja koji se također razvrstavaju u područje H). U skladu sa definicijom ugostiteljske djelatnosti obuhvaćene su i djelatnosti pružanja smještajnih usluga turistima koje se obavljaju u kupališnim i klimatskim lječilištima.

Ugostiteljskim objektom smatra se ugostiteljska poslovna jedinica koja u poslovnom, građevinskom i funkcionalnom pogledu čini cjelinu ili koja, u okviru šire građevinske cjeline, ima izdvojeni prostor i potrebnu funkcionalnost. Ugostiteljski objekti klasificiraju se u odgovarajuću vrstu, a određene vrste ugostiteljskih objekata u odgovarajuću kategoriju. Ugostiteljski objekti klasificiraju se kao objekt za smještaj (hoteli, moteli, pansioni itd.) i objekti za prehranu, kafane/kavane, snack-barovi).

Promet u ugostiteljstvu obuhvaća vrijednost izvršenih ugostiteljskih usluga (posluživanja hranom i pićima, usluge smještaja i ostalih usluga koje se uobičajno pružaju uz osnovne ugostiteljske usluge).

PROMET U UGOSTITELJSTVU

000 KM

	2007	2008	2009	2010	2011
--	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Prema vrstama ugostiteljskih objekata

UKUPNO	55.772	68.779	62.758	65.396	60.456
Hoteli	38.852	43.757	47.928	51.912	48.789
Restorani	8.531	15.555	6.981	6.663	5.662
Kafane/Kavane	2.415	2.321	2.261	1.352	924
Bifei	3.681	5.288	3.214	2.883	2.777
Kampovi i druge vrste ugostiteljskih objekata za smještaj	1.322	756	1.021	1.181	787
Kantine i pripremnice obroka	971	-	1.353	1.405	1.517
Ostali ugostiteljski objekti	-	1102	-	-	-

Prema vrstama usluga

Pivo	2.306	3.255	2.129	1.963	1.979
Vino	1.367	2.201	1.296	1.576	1.200
Rakija	166	212	293	386	247
Ostala žestoka pića	1.231	2.078	1.256	980	832
Voćni sokovi	1.709	1.372	1.536	1.563	1.335
Ostala bezalkoholna pića	1.889	2.211	1.820	1.392	1.367
Mineralana voda i soda - voda	1.050	1.440	788	851	724
Hrana	13.023	21.336	13.579	14.041	13.273
Napici	2.930	3.229	3.847	3.340	3.261
Duhan i šibice	141	136	147	122	158
Ostali robni promet	20	85	95	57	156
Ostali nerobni promet	3.378	3.685	1.821	2.102	1.993
Noćenja	26.562	27.539	34.151	37.023	33.931

TURIZAM

METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Izvor podataka o turizmu je redovno/redovito istraživanje Mjesečni izvještaj o dolascima i noćenjima turista (TU-11).

Podaci o broju dolazaka i noćenja turista prikupljeni su putem mjesečnih izvještaja koje dostavljaju poslovni subjekti i dijelovi poslovnih subjekata koji se bave pružanjem smještajnih usluga turistima ili samo posreduju u pružanju tih usluga. Izvještaji se sastavljaju na osnovu/temelju evidencija u knjigama gostiju.

Definicije

Turist je svaka osoba koja u mjestu izvan svog prebivališta provede najmanje jednu noć u ugostiteljskom ili drugom objektu za smještaj gostiju, radi odmora ili rekreacije, zdravlja, studija, sporta, religije, porodice/obitelji, poslova, javnih misija i skupova.

Domaći turist je svaka osoba sa prebivalištem u Bosni i Hercegovini koja u nekom mjestu u Federaciji Bosne i Hercegovine, izvan mjesta svog prebivališta, provede najmanje jednu noć u ugostiteljskom ili drugom objektu za smještaj gostiju u Federaciji BiH.

Stranim turistima smatraju se sve osobe koje u Bosni i Hercegovini nemaju stalno prebivalište, a provedu najmanje jednu noć u ugostiteljskom ili drugom objektu za smještaj gostiju.

Vrsta mjesta. Turističkim mjestom u ovom istraživanju smatra se ono mjesto koje ispunjava sljedeće osnovne uvjete: atraktivne (prirodne ljepote, ljekoviti izvori, kulturno-historijski/povijesni spomenici, razne kulturne, zabavne i sportske priredbe), komunikativne (mogućnost pristupa, prometne veze) i receptivne (objekti za smještaj i uz njih potrebni prateći objekti za pružanje raznih usluga - trgovinskih, zanatskih/obrtničkih, poštanskih i sl., zatim parkovi, kupališta, šetališta itd.).

Turistička se mjesta razvrstavaju u sljedeće vrste:

Sarajevo je mjesto koje posjetitelje privlači prvenstveno kao administrativno-politički centar, a zatim i svojim historijskim/povjesnim, etničkim, ekonomskim, urbanističko-administrativnim i drugim svojstvima.

Banjska mjesta su mjesta kod kojih je ljekovitost termalnih ili mineralnih voda i ostalih geološko-mineraloških sastojaka naučno/znanstveno-medicinski ili empirijski utvrđena i koja imaju odgovarajuće objekte s uređajima za liječenje i oporavak posjetitelja.

Primorska mjesta su mjesta duž morske obale.

Ostala turistička mjesta su mjesta koja imaju atraktivne faktore (npr. klimatske, zatim kulturno-historijske/povijesne spomenike i sl.), riječna i jezerska mjesta i dr., a koja se ne mogu razvrstati u naprijed navedena mjesta.

Neturistička mjesta su sva ostala mjesta koja se ne mogu razvrstati ni u jednu od prethodnih vrsta, a raspolažu ugostiteljskim objektima za smještaj.

DOLASCI I NOĆENJA TURISTA PREMA VRSTAMA OBJEKATA

	DOLASCI TURISTA			NOĆENJA TURISTA		
	Ukupno	Domaći	Strani	Ukupno	Domaćih turista	Stranih turista
2008	166.309	44.600	121.709	324.250	79.567	244.683
Hoteli	156.200	41.752	114.448	302.886	74.624	228.262
Moteli	1.154	488	666	2.817	822	1.995
Pansioni i prenoćišta	3.856	1.604	2.252	7.446	2.826	4.620
Domaćin./Kućan.	1.289	47	1.242	3.341	84	3.257
Ostalo	3.810	709	3.101	7.760	1.211	6.549
Broj ležaja	5.483					
2009	170.469	42.905	127.564	324.677	75.793	248.884
Hoteli	158.267	38.547	119.720	298.759	66.948	231.811
Moteli	978	398	580	2.143	647	1.496
Pansioni i prenoćišta	2.869	957	1.912	5.512	2.011	3.501
Domaćin./Kućan.	1.778	79	1.699	4.133	177	3.956
Ostalo	6.577	2.924	3.653	14.130	6.010	8.120
Broj ležaja	6.123					
2010	205.392	44.504	160.888	384.977	80.431	304.546
Hoteli	193.635	41.240	152.395	358.488	73.319	285.169
Moteli	904	327	577	1.812	523	1.289
Pansioni i prenoćišta	2.164	487	1.677	4.684	1.045	3.639
Domaćin./Kućan.	828	37	791	2.097	49	2.048
Ostalo	7.861	2.413	5.448	17.896	5.495	12.401
Broj ležaja	5.809					
2011	225.644	47.543	178.101	427.208	88.838	338.370
Hoteli	216.192	45.583	170.609	407.091	84.922	322.169
Moteli	1.260	374	886	2.970	528	2.442
Pansioni i prenoćišta	1.093	280	813	2.341	561	1.780
Domaćin./Kućan.	669	18	651	1.512	19	1.493
Ostalo	6.430	1.288	5.142	13.294	2.808	10.486
Broj ležaja	6.421					

DOLASCI I NOĆENJA TURISTA PREMA ZEMLJAMA PREBIVALIŠTA

	DOLASCI TURISTA				NOĆENJA TURISTA			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
UKUPNO	121.709	127.564	160.888	178.101	244.683	248.884	304.546	338.370
Hrvatska	24.349	24.139	27.066	32.755	42.640	41.013	45.199	55.080
Slovenija	16.786	15.597	20.251	18.849	26.350	24.492	29.616	28.320
Srbija	8.003	9.560	9.529	10.488	15.392	17.638	17.675	20.236
Crna Gora	2.401	2.317	2.256	2.638	4.413	4.012	4.034	4.732
Austrija	4.866	6.127	6.768	6.904	8.852	9.417	10.316	10.610
Belgija	865	1.051	993	914	1.913	2.291	2.329	2.041
Danska	955	933	965	820	2.422	2.246	2.491	2.275
Francuska	2.510	3.125	4.413	4.280	5.436	5.972	7.564	7.215
Holandija/Nizoz..	2.383	2.472	2.959	2.846	5.444	5.760	7.240	6.379
Italija	3.992	4.658	6.846	7.109	7.808	8.958	12.430	13.431
Mađarska	1.950	2.095	2.375	2.448	3.425	3.799	4.470	4.555
Njemačka	7.038	7.514	7.403	8.285	13.880	15.364	15.265	16.489
Švajcarska/Švicar.	795	1.021	1.227	1.496	1.843	2.404	2.537	3.449
Velika Britanija	3.291	2.941	3.250	3.680	8.294	6.778	6.976	7.971
Japan	1.316	1.446	2.637	2.426	2.057	2.314	3.770	3.524
SAD	4.941	4.186	5.388	5.646	14.592	13.455	16.181	14.576
Makedonija	1.730	2.348	2.098	2.897	3.874	4.717	4.423	6.460
Švedska	1.812	1.661	2.004	2.221	4.004	4.035	5.450	5.120
Turska	10.085	11.453	21.086	23.024	24.619	25.072	39.525	44.338
Ostale	21.641	22.920	31.374	38.375	47.425	49.147	67.055	81.569

ZAPOSLENOST, NEZAPOSLENOST I PLAĆE

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o broju zaposlenih prikupljaju se provođenjem redovnog/redovitog Mjesečnog istraživanja o zaposlenima i plaći (Rad-1) u pravnim osobama, i istraživanja o fizičkim osobama - vlasnicima koji samostalno obavljaju djelatnost - profesiju i osobama koje su kod njih zaposlene (Rad-15).

Broj zaposlenih u pravnim osobama rezultat je obrade podataka iz redovnog/redovitog Mjesečnog istraživanja (Rad-1), koji pravne osobe popunjavaju na osnovu propisanih evidencija. Istraživanjem su obuhvaćene pravne osobe svih oblika vlasništva, tijela državne vlasti svih nivoa/razine, ustanove i druge organizacije.

Podaci o broju zaposlenih u obrtu i djelatnostima slobodnih profesija rezultat su obrade Istraživanja (Rad-15), i preuzimaju se od Porezne uprave Federacije BiH.

U podatke o zaposlenima uključeni su zaposlenici u pravnim osobama (uključujući zaposlenike u odbrani/obrani i policiji), zaposlenici u obrtu i slobodnim profesijama, kao i vlasnici kojima je obrt osnovno zanimanje.

Podaci o zaposlenima prema stepenu/stupnju stručnog obrazovanja, starosnim grupama kao i podaci o zaposlenima prema visini plaća dobiveni su na osnovu Godišnjeg istraživanja o zaposlenima i plaći u pravnim osobama (Rad-1G), sa stanjem 31. mart/ožujak. Ovim istraživanjem ne obuhvaćaju se zaposleni u odbrani/obrani, kao ni zaposleni u obrtu.

Podaci o nezaposlenima preuzimaju se od Federalnog Zavoda za zapošljavanje.

Podaci o prosječnoj neto-plaći po zaposlenom obračunavaju se na osnovu podataka redovnog/redovitog Mjesečnog istraživanja o zaposlenima i plaći (Rad-1), koje se provodi na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine. Istraživanjem su obuhvaćene pravne osobe svih oblika vlasništva, tijela državne vlasti svih nivoa/razina, ustanove i druge organizacije, po organizaciono teritorijalnom principu na nivou/razini općine.

Ovim istraživanjem obuhvaćene su neto-plaće zaposlenih u pravnim osobama koji imaju zasnovan radni odnos, bez obzira na vrstu radnog odnosa i dužinu radnog vremena.

Nisu obuhvaćene plaće zaposlenih u odbrani/obrani kao ni plaće zaposlenih u obrtu.

Definicije

Pod pojmom zaposleni obuhvataju se zaposlenici i vlasnici.

Zaposlenik je fizička osoba koja ima zasnovan radni odnos s poslodavcem na neodređeno ili određeno vrijeme, a poslove obavlja u punom, nepunom ili skraćenom radnom vremenu.

Vlasnici su osobe koje imaju vlastiti obrt ili samostalno obavljaju profesionalnu aktivnost sa ili bez zaposlenika.

Godišnji prosjek broja zaposlenih izračunat je kao aritmetička sredina mjesečnih stanja.

Nezaposlene osobe predstavljaju ukupan broj osoba koje traže zaposlenje prijavljenih Zavodu za zapošljavanje.

Osobe koje prvi put traže zaposlenje čine prosječan broj nezaposlenih osoba tokom/tijekom godine koje ranije nisu bile u radnom odnosu.

Korisnici novčane naknade predstavljaju prosječan mjesečni broj korisnika novčane naknade za vrijeme nezaposlenosti u toku/tijeku godine.

Korisnici zdravstvenog osiguranja predstavljaju prosječan mjesečni broj korisnika zdravstvenog osiguranja za vrijeme nezaposlenosti u toku/tijeku godine.

Prosječna mjesečna neto-plaća je prosječan iznos koji zaposlenici primaju kao plaću za izvršene poslove po osnovi radnog odnosa i naknade za: godišnji odmor, državne praznike, plaćeni dopust, čekanje i zastoj bez krivnje zaposlenog, bolovanje na teret poslodavca i sl.

Ne obuhvaća primanja koja terete materijalne troškove, naknade za bolovanje koje ne snosi poslodavac i primanja po osnovu ugovora o djelu.

Nominalni indeksi neto plaća izračunati su iz apsolutnih podataka o prosječnim neto plaćama.

Realni indeksi neto plaća izračunati su dijeljenjem nominalnih indeksa neto plaća sa indeksom potrošačkih cijena.

ZAPOSLENOST I PLAĆE PO PODRUČJIMA KD

	Prosječan broj zaposlenih				Prosječna neto plaća u KM			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
UKUPNO	118.418	119.532	126.546	126.068	941,34	972,85	979,84	1.000,60
A Poljopriv. lov i šumar.	1.346	1.339	1.231	1.251	844,62	779,41	841,08	855,38
C Vađenje ruda i kam.	127	133	201	204	690,64	752,11	631,21	595,84
D Prerađivačka industrija	14.300	14.247	15.233	14.498	726,56	752,22	743,14	743,91
E Proiz.snbd./opskrba el.energ.gas./plinom i vodom	3.304	3.138	3.105	3.113	1.205,34	1.272,83	1.307,61	1.305,44
F Građevinarstvo	8.527	8.074	8.387	7.857	586,42	583,78	596,26	655,59
G Trgov.popr.motor.vozila,	22.416	22.395	24.856	25.051	653,63	680,78	716,33	724,96
H Ugostiteljstvo	4.934	5.306	5.673	5.649	607,39	636,62	591,08	582,62
I Prijevoz, skladištenje i veze	10.073	10.064	10.684	10.238	1.061,33	1.085,84	1.092,54	1.084,22
J Finans./Financ.posred.	5.045	5.131	5.673	5.628	1.419,31	1.425,45	1.480,10	1.513,21
K Poslovanje nekretn. iznajmlj.i poslovne djelatnosti	7.760	7.649	8.962	9.388	860,12	908,58	903,59	892,28
L Državna uprava i odbrana obavezno/obvezno soc. osiguranje	12.939	13.633	14.086	14.340	1.243,80	1.305,88	1.297,71	1.356,62
M Obrazovanje	8.822	9.180	9.183	9.637	957,55	951,41	970,16	965,18
N Zdravs.i socijalni rad	8.512	9.029	9.049	9.132	1.009,60	1.028,45	1.006,84	1.000,37
O Ostale javne,komun i vlastite uslužne djelatnosti	7.414	7.470	7.692	7.803	875,19	920,55	926,09	917,02
P Privatna domaćinstva	83	-	-	-	-	-	-	-
Q Eksterit. organizacije	1.279	889	768	683	-	-	-	-
0 Neraspořeđ. po KD	1.537	1.855	1.763	1.596	-	-	-	-

ZAPOSLENE, NEZAPOSLENE OSOBE I NETO PLAĆE PO OPĆINAMA - godišnji prosjek 2011. godine

	Broj zaposlenih	Nezaposlene osobe, stanje, 31.12.2011	Neto plaća u KM
UKUPNO	126.068	69.842	1000,60
Centar Sarajevo	40.414	7.697	1167,01
Novi Grad Sarajevo	21.855	19.283	875,08
Novo Sarajevo	24.749	8.641	1053,37
Stari grad Sarajevo	9.868	6.493	942,58
Hadžići	3.862	5.642	805,39
Iliđža	18.406	11.129	770,32
Ilijaš	2.286	5.270	669,68
Trnovo	377	470	797,24
Vogošća	4.251	5.217	729,30

OBRAZOVANJE

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o dječijim vrtićima, djeci i odgojiteljima prikupljaju se godišnjim izvještajima sa stanjem 30. septembar/rujan tekuće godine.

Podaci o školama, učenicima i nastavnicima u osnovnim i srednjim školama prikupljaju se godišnjim izvještajima na početku i na kraju svake školske godine.

Podaci o upisanim studentima na visokoškolskim ustanovama prikupljaju se na osnovu/temelju obrazaca koje popunjavaju studenti prilikom upisa u zimski semestar svake školske godine.

Podaci o studentima koji su diplomirali, te o broju kandidata koji su stekli naslov magistra ili doktora nauka/znanosti tokom/tijekom kalendarske godine prikupljaju se također na osnovu/temelju obrazaca koje popunjavaju studenti, odnosno kandidati, prilikom diplomiranja odnosno odbrane/obrane magistarskog rada ili doktorske disertacije.

Podaci za doktore nauka/znanosti odnose se na kalendarsku godinu u kojoj je kandidat odbranio/obranio doktorsku disertaciju, a ne na godinu u kojoj je uveden u registar doktora nauka/znanosti.

Podaci o nastavnicima visokoškolskih ustanova prikupljaju se izvještajima o nastavnom osoblju sa stanjem 31. oktobra/listopada tekuće školske godine.

Podaci o učenicima s teškoćama u razvoju u osnovnim i srednjim školama, o učenicima u osnovnim muzičkim/glazbenim i baletskim/baletnim školama prikupljaju se na posebnim obrascima na početku i na kraju svake školske godine.

Definicije

Obrazovni sistem/sustav Federacije Bosne i Hercegovine uključuje predškolsko (ISCED 0), osnovno (ISCED 1& 2), srednje (ISCED 3) i visoko (ISCED 5A, 5B&6) obrazovanje. Osnovno i srednje obrazovanje organizirano je kao redovno/redovito obrazovanje i posebno obrazovanje koje uključuje obrazovanje djece i omladine/mladeži s teškoćama u razvoju i osnovno umjetničko obrazovanje koje priprema djecu za nastavak školovanja u srednjim umjetničkim školama.

Dječiji vrtići su ustanove koje pružaju usluge njege, odgoja i zaštite djece predškolske dobi.

U statistici obrazovanja školom se smatra skupina učenika koja pohađa nastavu određene vrste i stepena/stupnja po istovrsnom nastavnom planu i programu, bez obzira na to nalazi li se ta skupina učenika pod posrednim ili neposrednim rukovodstvom jedne uprave ili ima zajedničku upravu s drugim školskim jedinicama različite vrste i stepena/stupnja obrazovanja. Svaka teritorijalno odvojena jedinica (razredni odjel) iste vrste smatra se također školom (školskom jedinicom).

Obzirom da se u osnovnim školama izvodi istovremeno nastava po osmogodišnjem i devetogodišnjem programu obrazovanja, a u nekim kantonima isključivo se obavlja nastava po osmogodišnjem programu, nije izvršena podjela škola na osnovu programa rada. Iz tih razloga prikazuje se broj škola po programu osmogodišnjeg obrazovanja.

Kod redovnih/redovitih srednjih škola broj škola prikazan je u ukupnom zbiru redovnih/redovitih srednjih škola. Broj škola po vrstama (gimnazije, tehničke i srodne, stručne/strukovne i umjetničke škole) nismo u mogućnosti iskazati, jer jedna mješovita škola, kao pravni subjekt, može u svom sastavu imati više vrsta škola.

Visokoškolske ustanove su univerziteti /sveučilišta, /fakultet i umjetnička akademija kao jedinice u njenom sastavu/ i visoke škole. Univerzitet/Sveučilište je ustanova koja osniva i provodi univerzitetske/sveučilišne studije u najmanje dva naučna/znanstvena ili umjetnička područja u većem broju polja te interdisciplinarne studije kao autonomni i integrirani proces, neposredno ili putem jedinica u sastavu /fakulteta, umjetničkih akademija, instituta/. Univerzitetski/Sveučilišni studij osposobljava studente za obavljanje poslova u nauci/znanosti i visokom obrazovanju, u poslovnom svijetu, javnom sektoru i društvu općenito te ih osposobljava za razvoj i primjenu naučnih/znanstvenih i stručnih dostignuća.

Univerzitetsko/Sveučilišno obrazovanje obuhvaća dodiplomski, diplomski i poslijediplomski studij. U skladu/sukladno s europskim sistemom prijenosa bodova (ECTS) jednom godinom studija se u pravilu stječe 60 ECTS bodova.

Dodiplomski univerzitetski/sveučilišni studij, koji u pravilu traje tri do četiri godine i kojim se stječe od 180 do 240 ECTS bodova, osposobljava studente za diplomski studij, te im daje mogućnost zapošljavanja na određenim stručnim poslovima.

Diplomski univerzitetski/sveučilišni studij traje u pravilu jednu do dvije godine. Njime se stječe 60 do 120 ECTS bodova, te ukupan broj bodova koji se stječu na dodiplomskom i diplomskom studiju iznosi najmanje 300 ECTS bodova.

ISCED 97 – International Standard Classification of Education – Međunarodna standardizirana klasifikacija obrazovanja koristi se prema preporuci UNESCO-a, OECD-a, EUROSTAT-a i drugih međunarodnih organizacija za prikazivanje svih podataka o obrazovanju i omogućuje usporedivost podataka o obrazovanju na međunarodnom nivou/razini.

ISCED ima dvije glavne ukrštene varijable: stepen/stupanj obrazovanja i područje obrazovanja.

Stepeni/Stupnjevi obrazovanja, koji odgovaraju u školskom sistemu/sustavu Federacije Bosne i Hercegovine jesu:

ISCED 0 – predškolsko obrazovanje djece od treće godine do polaska u osnovnu školu;

ISCED 1 – niže osnovno obrazovanje od I-IV razreda prema osmogodišnjem programu, odnosno od I-V prema devetogodišnjem programu obrazovanja.

ISCED 2 – više osnovno obrazovanje od V-VIII razreda prema osmogodišnjem programu, odnosno od VI-IX prema devetogodišnjem programu obrazovanja.

ISCED 3 - srednje obrazovanje;

ISCED 5 - tercijarno obrazovanje, odnosno više i visoko obrazovanje uključujući postdiplomski magistarski studij;

- ISCED 5A i 5B – visoko i više obrazovanje uključujući i postdiplomski magistarski studij;

ISCED 6 – školovanje za naučni/znanstveni stepen/stupanj – doktorat.

Redovno/Redovito obrazovanje

Predškolsko obrazovanje nije obavezno/obvezno i obuhvaća djecu od treće godine života do polaska u školu.

Osnovno obrazovanje traje devet (osam) godina i obavezno/obvezno je za svu djecu od šeste (ili sedme) do petnaeste godine života. Cilj osnovnog obrazovanja je stjecanje općeg znanja, a ostvaruje se prema jedinstvenom nastavnom programu.

Prelazak na devetogodišnje osnovno obrazovanje počeo je od školske 2004/2005 godine i povezan je sa promjenama u strukturi i organizaciji osnovnog odgoja i obrazovanja. Ovaj sistem/sustav osnovnog obrazovanja još nije zaživio u svim kantonima.

Srednje obrazovanje nakon završetka osnovnog školovanja omogućuje stjecanje znanja i sposobnosti za rad i nastavak školovanja. Srednje obrazovanje nije obavezno/obvezno. Vrste srednjih škola, ovisno o vrsti nastavnog plana i programa jesu:

- gimnazije – izvode nastavni plan i program u trajanju od četiri godine, a mogu biti opće i specijalizirane; pripremaju učenike za nastavak školovanja na visokoškolskim ustanovama;

- stručne/strukovne škole – izvode nastavni plan i program u trajanju od tri (ili četiri) godine. Na kraju svog školovanja učenici ovih škola polažu završni ispit i osposobljavaju se za tržište rada ili da bi nastavili školovanje u visokoškolskom obrazovanju.

- tehničke i srodne škole – školovanje traje četiri godine. Pripremaju učenike za tržište rada i za nastavak školovanja na visokoškolskim institucijama;

- umjetničke škole – školovanje traje četiri godine, a mogu biti muzičke/glazbene, baletne i likovne. Pripremaju učenike za tržište rada i za nastavak školovanja na umjetničkim akademijama;

- vjerske škole – školovanje traje četiri godine. Pripremaju učenike za tržište rada i za nastavak školovanja na visokoškolskim institucijama.

Više i visoko obrazovanje provodi se na visokoškolskim ustanovama nakon završene srednje škole. Organizirano je kao:

- stručni studij, koji osposobljava studenta za visokostručni ili umjetnički rad, a traje dvije do tri godine

- sveučilišni studij, koji osposobljava studenta za visokostručni ili umjetnički rad i priprema ga za naučni/znanstveni rad, a traje najmanje četiri godine

- postdiplomski magistarski studij koji studenta, nakon završenog sveučilišnog studija, priprema za stjecanje akademskog naslova magistra.

Posebno obrazovanje

Osnovne muzičke/glazbene i baletne škole pripremaju učenike za nastavak školovanja u srednjim muzičkim/glazbenim i baletnim školama. Učenici tih škola obavezno/obvezno osnovno školovanje stječu paralelno u redovnim/redovitim osnovnim školama.

Osnovno obrazovanje djece i omladine/mladeži s teškoćama u razvoju provodi se u osnovnoj školi u posebnim odgojno-obrazovnim grupama i razrednim odjelima u okviru škole. Iznimno za djecu s većim teškoćama u razvoju osnovno školovanje obavlja se u posebnim ustanovama odgoja i obrazovanja.

Srednje obrazovanje učenika s teškoćama u razvoju organizira se uz primjenu individualnih postupaka u redovnim/redovitim ili posebnim razrednim odjelima i obrazovnim grupama.

Napomena:

Podaci o dječijim vrtićima, djeci i odgojiteljima su korigirani.

REDOVNO/REDOVITO OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE , kraj školske 2010/11 godine

	Škole	Učenici			Nastavno osoblje	
		Svega	Učenice	Završili školu	Svega	Žene
KANTON SARAJEVO						
Osmogodišnje obrazovanje	68	10.675	5.217	5.900	1.227	847
Devetogodišnje obrazovanje	16	26.877	13.040	-	1.344	1.102
Šk. za djecu sa posebnim potrebama	5	259	92	39	99	77
Redovne srednje škole	35	18.341	9.075	4.225	1.591	1.068
Šk. za učenike sa posebnim potrebama	3	129	54	34	49	29
Vjerske škole	1	429	232	91	29	10
Osnovne muzičke škole	4	1.234	733	182	107	74
Osnovne baletske škole	...	63	61	22	8	7
Centar Sarajevo						
Osmogodišnje obrazovanje	11	1.434	705	799	183	150
Devetogodišnje obrazovanje	...	3.762	1.818	-	166	141
Šk. za djecu sa posebnim potrebama	1	32	10	5	14	11
Redovne srednje škole	13	6.662	3.685	1.438	591	441
Šk. za učenike sa posebnim potrebama	1	18	9	-	6	3
Hadžići						
Osmogodišnje obrazovanje	3	659	301	348	47	31
Devetogodišnje obrazovanje	4	1.686	803	-	103	76
Šk. za djecu sa posebnim potrebama	-	-	-	-	-	-
Redovne srednje škole	1	862	391	196	60	35
Ilidža						
Osmogodišnje obrazovanje	12	1.934	956	1.081	243	161
Devetogodišnje obrazovanje	...	4.628	2.267	-	193	167
Šk. za djecu sa posebnim potrebama	1	7	6	1	1	1
Redovne srednje škole	4	1.644	860	358	142	78
Osnovne muzičke škole	1	352	194	61	32	20
Ilijaš						
Osmogodišnje obrazovanje	4	591	298	308	75	43
Devetogodišnje obrazovanje	8	1.563	764	-	85	61
Redovne srednje škole	2	605	304	157	71	36
Osnovne muzičke škole	1	74	41	13	6	2
Novi grad Sarajevo						
Osmogodišnje obrazovanje	15	2.997	1.451	1.641	272	194
Devetogodišnje obrazovanje	1	7.530	3.625	-	400	323
Šk. za djecu sa posebnim potrebama	1	41	14	9	22	16
Redovne srednje škole	3	1.825	703	424	142	95
Šk. za učenike sa posebnim potrebama	1	37	20	16	22	13
Novo Sarajevo						
Osmogodišnje obrazovanje	10	1.505	756	837	212	143
Devetogodišnje obrazovanje	...	3.894	1.900	-	208	172
Šk. za djecu sa posebnim potrebama	1	83	25	8	36	28
Redovne srednje škole	6	3.317	1.151	801	301	190
Šk. za učenike sa posebnim potrebama	1	74	25	18	21	13
Osnovne muzičke škole	1	448	275	59	37	31
Osnovne baletske škole	...	35	33	6	3	3
Stari grad Sarajevo						
Osmogodišnje obrazovanje	6	760	367	442	100	68
Devetogodišnje obrazovanje	2	1.861	922	-	89	78
Šk. za djecu sa posebnim potrebama	1	96	37	16	26	21
Redovne srednje škole	5	2.789	1.673	676	237	167
Vjerske škole	1	429	232	91	29	10
Osnovne muzičke škole	1	360	223	49	32	21
Osnovne baletske škole	...	28	28	16	5	4
Trnovo						
Osmogodišnje obrazovanje	2	31	16	16	14	7
Devetogodišnje obrazovanje	...	59	30	-	4	4
Vogošća						
Osmogodišnje obrazovanje	5	764	367	428	81	50
Devetogodišnje obrazovanje	1	1.894	911	-	96	80
Redovne srednje škole	1	637	308	175	47	26

Napomena:

Kod škola za djecu sa posebnim potrebama obuhvaćeni su podaci po programu osmogodišnjeg i

Devetogodišnje obrazovanje

VISOKO OBRAZOVANJE

		Broj visoko-školskih ustanova	Upisani studenti			
			Ukupno	Žene	Od toga redovni	
					Ukupno	Žene
SARAJEVO	2009/10	32	32.343	18.025	25.655	14.442
	2010/11	33	32.798	18.295	26.595	14.983
	2011/12	34	33.435	18.528	27.472	15.355
UNIVERZITET SARAJEVO	2009/10	26	30.328	17.049	23.767	13.546
	2010/11	26	30.484	17.198	24.455	13.994
	2011/12	26	30.669	17.279	24.840	14.162
FAKULTETI*	2009/10	20	28.974	16.625	22.860	13.185
	2010/11	20	29.088	16.730	23.485	13.576
	2011/12	20	29.216	16.791	23.860	13.743
Prirodno-matematički fakultet	2009/10	1	1.420	959	1.296	886
	2010/11	1	1.618	1.128	1.458	1.026
	2011/12	1	1.767	1.258	1.593	1.150
Arhitektonski fakultet	2009/10	1	574	318	572	317
	2010/11	1	621	339	620	338
	2011/12	1	660	377	659	376
Građevinski fakultet	2009/10	1	723	255	723	255
	2010/11	1	668	236	668	236
	2011/12	1	739	272	738	272
Mašinski fakultet	2009/10	1	749	163	749	163
	2010/11	1	834	193	834	193
	2011/12	1	988	253	988	253
Fakultet za saobraćaj i komunikacije	2009/10	1	663	220	663	220
	2010/11	1	757	259	757	259
	2011/12	1	803	302	803	302
Elektrotehnički	2009/10	1	1.073	379	1.072	379
	2010/11	1	1.151	427	1.150	427
	2011/12	1	1.225	452	1.225	452
Medicinski	2009/10	1	1.236	793	1.235	793
	2010/11	1	1.142	741	1.142	741
	2011/12	1	1.035	677	1.034	677
Stomatološki	2009/10	1	589	341	589	341
	2010/11	1	572	324	572	324
	2011/12	1	434	249	434	249

VISOKO OBRAZOVANJE (nastavak)

		Broj visoko-školskih ustanova	Upisani studenti			
			Ukupno	Žene	Od toga redovni/redoviti studenti	
					Ukupno	Žene
Farmaceutski	2009/10	1	983	817	981	815
	2010/11	1	967	798	967	798
	2011/12	1	945	781	945	781
Poljoprivredno-prehrambeni	2009/10	1	724	406	605	353
	2010/11	1	852	493	672	395
	2011/12	1	937	540	778	456
Šumarski	2009/10	1	478	155	478	155
	2010/11	1	536	167	532	166
	2011/12	1	563	188	563	188
Veterinarski	2009/10	1	512	164	511	164
	2010/11	1	494	166	494	166
	2011/12	1	537	208	537	208
Pravni	2009/10	1	3.704	2.328	1.899	1.254
	2010/11	1	3.414	2.183	1.849	1.246
	2011/12	1	3.058	2.017	1.554	1.077
Ekonomski	2009/10	1	4.034	2.467	3.962	2.426
	2010/11	1	4.094	2.461	3.958	2.400
	2011/12	1	4.150	2.524	3.999	2.448
Političkih nauka	2009/10	1	4.498	2.572	2.916	1.767
	2010/11	1	4.364	2.525	2.935	1.794
	2011/12	1	4.646	2.701	3.074	1.869
Filozofski	2009/10	1	2.579	2.065	1.956	1.575
	2010/11	1	2.785	2.186	2.174	1.710
	2011/12	1	2.710	2.090	2.164	1.676
Fakultet sporta i tjeles.odgoja	2009/10	1	900	146	534	100
	2010/11	1	966	154	611	122
	2011/12	1	931	164	731	147
Fakultet za kriminalistiku kriminologiju i sigurnosne st.	2009/10	1	1.376	414	907	283
	2010/11	1	1.300	417	924	322
	2011/12	1	1.363	429	992	333
Fakultet zdravstvenih studija	2009/10	1	1.189	760	654	421
	2010/11	1	1.046	678	617	411
	2011/12	1	971	597	592	387
Pedagoški	2009/10	1	970	903	558	518
	2010/11	1	907	835	551	502
	2011/12	1	766	712	457	422

VISOKO OBRAZOVANJE (nastavak)

		Broj visokoškolskih ustanova	Upisani studenti			
			Ukupno	Žene	Od toga redovni/redoviti studenti	
VJERSKI FAKULTETI	2009/10	3	895	178	450	115
	2010/11	3	855	165	432	115
	2011/12	3	873	166	406	118
Islamskih nauka	2009/10	1	750	149	305	86
	2010/11	1	702	137	279	87
	2011/12	1	726	135	259	86
Katolički Bogoslovni fakultet	2009/10	1	68	15	68	15
	2010/11	1	80	14	80	14
	2011/12	1	79	15	79	15
Franjevačka teologija	2009/10	1	77	14	77	14
	2010/11	1	73	14	73	14
	2011/12	1	68	16	68	16
AKADEMIJE	2009/10	3	459	246	457	246
	2010/11	3	541	303	538	303
	2011/12	3	580	322	574	322
Likovnih umjetnosti	2009/10	1	189	100	189	100
	2010/11	1	229	126	227	126
	2011/12	1	275	156	275	156
Muzička	2009/10	1	225	129	223	129
	2010/11	1	256	153	255	153
	2011/12	1	246	147	246	147
Scenskih umjetnosti	2009/10	1	45	17	45	17
	2010/11	1	56	24	56	24
	2011/12	1	59	19	53	19
PRIVATNE VISOKOŠKOLSKE ORGANIZACIJE						
UKUPNO	2009/10	6	2.015	976	1.888	896
	2010/11	7	2.314	1.097	2.140	989
	2011/12	8	2.766	1.249	2.632	1.172
INTERNACIONALNI STUDIJ	2009/10	4	1.725	794	1.714	789
	2010/11	5	2.009	908	1.965	885
	2011/12	5	2.373	1.020	2.370	1.017
Saraj.škola za nauku i tehnol.	2009/10	1	325	143	325	143
	2010/11	1	332	145	326	142
	2011/12	1	320	147	319	146

Internacionalni univerzitet	2009/10	1	1.018	452	1.018	452
	2010/11	1	995	437	965	424
	2011/12	1	1.219	494	1.217	492
INTERNACIONALNI BURCH UNIVERZITET	2009/10	1	301	156	301	156
	2010/11	1	575	270	575	270
	2011/12	3	834	379	834	379
Ekonomski fakultet	2011/12	1	209	56	209	56
Fakultet za inženjering i informacijske studije	2011/12	1	240	75	240	75
Edukacijski fakultet	2011/12	1	385	248	385	248
PRIVATNI FAKULTETI	2009/10	2	290	182	174	107
	2010/11	2	305	189	175	104
	2011/12	3	393	229	262	155
Fakultet za javnu upravu	2009/10	1	261	162	145	87
	2010/11	1	246	142	116	57
	2011/12	1	296	171	165	97
Interdisciplinarne postdiplomske studije	2009/10	1	29	20	29	20
	2010/11	1	59	47	59	47
	2011/12	1	65	44	65	44
Fakultet međunarodnih finansija i bankarstva	2011/12	1	32	14	32	14

KULTURA, UMJETNOST I SPORT

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci iz područja kulture i umjetnosti pružaju informacije o broju, prostornoj mreži, djelovanju i radu pojedinih institucija. Podaci se prikupljaju periodično: godišnje i trogodišnje od izvještajnih jedinica. Na kalendarsku godinu odnose se podaci za filmsku djelatnost, radio i televiziju i biblioteke/knjižnice, a na sezonsku godinu podaci za pozorišta/kazališta.

Podaci iz oblasti sporta rezultat su obrade statističkih izvještaja koje popunjavaju sportske, šahovske, lovačke organizacije te centri za sport i rekreaciju na obrascima Statistički izvještaj sportskih organizacija (SPORT), Statistički izvještaj šahovskih organizacija (ŠAH), Statistički izvještaj lovačkih društava (LOV) i Statistički izvještaj centara za sport i rekreaciju (SPORT-4). Podaci se prikupljaju svake treće godine.

Statističkim istraživanjem obuhvaćene su sve sportske, šahovske, lovačke organizacije te centri za sport i rekreaciju koji su bili aktivni u 2008.

Definicije

Filmska djelatnost obuhvaća snimanje, distribuciju te prikazivanje filmova.

Kino je dvorana ili otvoreni prostor opremljen uređajima za javno prikazivanje filmova. Kina rade kao stalna u dvorani, pokretna (putujuća) i ljetna. Mogu biti samostalna, u sastavu preduzeća/poduzeća za prikazivanje filmova, u sastavu drugog preduzeća/ poduzeća, kulturno-obrazovne ustanove te privatna.

Radijska i televizijska djelatnost obuhvaća ustanove koje preko odašiljača stvaraju i emitiraju program namijenjen javnosti.

Pozorišta/kazališta obuhvaćaju rad profesionalnih, amaterskih, dječijih i eksperimentalnih pozorišta/kazališta.

Profesionalna pozorišta/kazališta su kulturno-umjetničke ustanove sa stalnim profesionalnim ansambлом i dvoranom u kojoj daju predstave.

Dječija pozorišta/kazališta su profesionalna pozorišta/kazališta koja redovno daju predstave za djecu.

Amaterska pozorišta/kazališta su kulturno-umjetničke ustanove u čijem ansamblu su pretežno amateri, a mogu biti samostalna ili u sastavu udruženja kulturno-umjetničkog amaterizma.

Kapacitet pozorišta/kazališta i kina je broj raspoloživih sjedala za posjetitelje u stalnoj dvorani pozorišta/kazališta, odnosno kina.

Profesionalni orkestri su muzički/glazbeni sastavi profesionalnih muzičara/glazbenika koji izvode simfonijsku i koncertnu muziku/glazbu.

Bibliotekom/knjižnicom se smatra svaka sređena zbirka štampanog ili drugim sredstvom umnoženog materijala (knjiga i periodike) i drugih dokumenata uključivši grafičke i audiovizuelne. Osoblje biblioteke/knjižnice korisnicima olakšava korišćenje knjižne građe radi informiranja, istraživanja i obrazovanja.

Prema namjeni biblioteke/knjižnice mogu biti nacionalna, visokoškolske, specijalne, javne i biblioteke osnovnih i srednjih škola koje su namijenjene prvenstveno učenicima i nastavnicima.

Sportske organizacije su dobrovoljne organizacije građana koje se osnivaju radi bavljenja sportom, sudjelovanja na sportskim natjecanjima, sportske rekreacije i obuke. Registrirane su kod zakonom određenog tijela državne uprave, odnosno lokalne samouprave navedenih sportskih grana i organizacija .

Šahovske organizacije su dobrovoljne organizacije građana koje su osnovane radi bavljenja šahom, sudjelovanja na šahovskim natjecanjima i afirmacije šaha, a registrirane su kod šahovskog saveza Bosne i Hercegovine .

Lovačka društva su dobrovoljne organizacije građana koje se bave lovom, uzgojem i zaštitom divljači te očuvanjem biološke ravnoteže u prirodnim staništima divljači. Registrirana su kod lovačkog saveza Federacije BiH.

Centri za sport i rekreaciju pružaju usluge građanima s područja sporta i rekreacije, upravljaju sportskim objektima i održavaju ih.

Sportski objekti su zatvoreni i otvoreni bazeni, dvorane, stadioni i drugi objekti te prirodne uređene površine koje udovoljavaju uvjetima za bavljenje određenom granom (ili granama) sporta.

Sportski objekti prve kategorije su objekti koji ispunjavaju uvjete određene propisima o sportskim natjecanjima, za održavanje međunarodnih natjecanja te Evropskih/Europskih i svjetskih prvenstava.

EMITIRANI PROGRAM RADIO STANICA/POSTAJA, u satima, 2011.

Radio stanice/postaje	Ukupno	Informat. program	Dokument. program	Dramski program	Nauka kultura, Umjet.	Obrazov. program	Muzički program	Zabavni program	Sportski program	Komercijalni program
UKUPNO	105.890	15.562	4.359	688	4.010	6.000	49.807	14.103	3.136	8.225
Centar Sarajevo	43.103	5.914	2.962	384	948	1.195	19.903	5.700	1.218	4.879
Hadžići	8.760	1.460	720	-	1.460	1.460	2.930	365	183	182
Iliđža	6.195	365	-	-	365	365	2.190	1.825	365	720
Ilijaš	4.032	1.488	-	-	96	144	1.632	288	96	288
Novi Grad Sarajevo	17.520	2.462	312	304	364	679	10.799	1.672	617	311
Novo Sarajevo	17.520	1.245	365	-	725	1.500	8.850	3.115	605	1.115
Vogošća	8.760	2.628	-	-	52	657	3.503	1.138	52	730

EMITIRANI PROGRAM TV STANICA/POSTAJA, 2011.

TV stanice/postaje	Emisije u satima	Informat. program	Dokument. program	Obrazov. program	Igrani program	Muzički program	Zabavni program	Program za djecu i omladinu/m la.	Komercijalni program	Specijalni program	Sportski program	Drugo
UKUPNO	68.859	12.522	3.778	4.742	16.914	8.441	6.720	4.546	5.585	1.168	3.231	1.212
Centar Sarajevo	16.351	2.886	1.077	1.654	2.234	3.800	1.822	1.017	1.133	304	386	38
Hadžići	5.111	1.095	365	730	548	730	730	548	182	-	183	-
Iliđža	5.477	1.415	-	959	1.369	1.369	-	-	228	-	137	-
Novi Grad Sarajevo	14.302	2.074	842	400	4.924	160	1.802	1.352	1.020	207	899	622
Novo Sarajevo	8.760	380	500	218	4.006	188	601	876	1.489	32	400	70
Vogošća	18.858	4.672	994	781	3.833	2.194	1.765	753	1.533	625	1.226	482

SOCIJALNI RAD

METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o korisnicima, pravima, uslugama i mjerama socijalne zaštite/skrbi rezultat su obrade godišnjih izvještaja centara za socijalni rad, odnosno službi socijalne zaštite/skrbi.

Podaci o ustanovama za socijalnu zaštitu/skrb sa smještajem rezultat su obrade statističkih izvještaja ustanova za socijalnu zaštitu/skrb o djeci, omladini/mladeži i odraslima, a prikupljaju se svake godine.

Podaci o socijalnoj pomoći preuzeti su od Ministarstva rada i socijalne politike.

Definicije

Centri za socijalni rad, odnosno službe za socijalnu zaštitu/skrb ustanove su koje pružaju stručnu i socijalnu pomoć u raznim oblicima osobama kojima je pomoć potrebna. Pomoć može biti materijalna (jednokratna ili pomoć za uzdržavanje), pomoć u osposobljavanju za rad i rehabilitaciju, pomoć u smještaju u razne ustanove socijalne zaštite/skrbi itd. Rad centara odnosno službi odvija se timski, tj. u radu sudjeluju socijalni radnici, psiholozi, pedagozi, defektolozi, liječnici, pravnici i drugi stručni radnici.

Domovi za socijalnu zaštitu/skrb o djeci i omladini/mladeži su domovi koji pružaju smještaj, prehranu, zbrinjavanje, odgoj, zdravstvenu zaštitu, školovanje, osposobljavanje za rad, te odgovarajuće oblike stručne pomoći djeci i omladini/mladeži bez oditeljske zaštite, mentalno i tjelesno invalidnoj djeci, te djeci i omladini/mladeži društveno neprihvatljivog ponašanja.

Ustanove za socijalnu zaštitu/skrb o odraslim i starijim osobama su ustanove koje pružaju organizirano stanovanje, prehranu, pomoć i njegu, zdravstvenu zaštitu, odmor i rekreaciju i druge razne aktivnosti stručnog tretmana bolesnim osobama, ovisnicima o alkoholu, te starim i nemoćnim osobama.

Korisnik socijalne pomoći je osoba kojoj je zbog određenih životnih uvjeta ili zbog posebnog duševnog ili tjelesnog stanja dodijeljen neki oblik socijalne pomoći. Korisnici socijalne pomoći utvrđuju se zakonom.

Usluge socijalne pomoći su oblici i aktivnosti koje se poduzimaju u svrhu sprečavanja, uklanjanja ili ublažavanja stanja socijalno-zaštitne potrebe, kao što su: osposobljavanje za rad i privređivanje, pomoć pri rješavanju sukoba u porodici/obitelji ili na radnom mjestu, pomoć pri rješavanju stambenog pitanja, smještaj u druge porodice/obitelji ili ustanove socijalne skrbi te različiti oblici materijalne pomoći u novcu ili naturi.

SOCIJALNA ZAŠTITA

	2007	2008	2009	2010	2011
Broj centara za socijalni rad	9	9	9	9	9
Obrađeni slučajevi u centrima					
Ukupno	42.679	33.076	51.027	44.310	33.948
žene	18.298	16.567	24.569	20.664	16.339
Djeca i omladina/mladež	2.785	3.127	3.914	3.695	3.430
žene	998	1.167	1.539	1.492	1.510
Odrasli	39.894	29.949	47.113	40.615	30.518
žene	17.300	15.400	23.030	19.172	14.829
Broj intervencija socijalne zaštite/skrbi					
Ukupno	144.940	152.336	188.504	164.918	137.012
žene	51.235	55.665	90.725	76.539	65.503
Djeca i omladina/mladež	10.450	10.206	14.834	14.156	13.515
žene	3.946	4.078	5.765	5.674	5.987
Odrasli	134.490	142.130	173.670	150.762	123.497
žene	47.289	51.587	84.960	70.865	59.516
Zaposleni u centrima - ukupno	132	132	131	132	131
Socijalni radnici	65	67	67	67	67
Defektolozi	-	-	-	-	-
Pedagozi	15	10	9	9	9
Psiholozi	5	8	8	8	8
Pravnici	23	22	22	22	22
Administrativno osoblje	16	17	16	18	17
Ostali	8	8	9	8	8

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Prikupljanje zdravstveno – statističkih podataka obaveza je Zavoda za javno zdravstvo Federacije BiH i kantonalnih zavoda za javno zdravstvo.

Evidencije se vode upisivanjem podataka u osnovnu medicinsku dokumentaciju (obavezni individualni i zbirni obrasci), a služe kao izvor podataka za statistička istraživanja u području zdravstva Federacije BiH za sva tri nivoa/razine: primarni, sekundarni i tercijarni.

Evidencije trebaju da vode zdravstvene ustanove bez obzira na vrstu vlasništva, zdravstveni radnici/djelatnici privatne prakse, apoteke/ljekarne i druge ovlaštene institucije. Podaci se dostavljaju kantonalnim zavodima za javno zdravstvo u pravilu jednom godišnje za proteklu godinu za zbirne izvještaje, a kontinuirano za individualne listiće.

Radi osiguravanja jedinstvenog sistema/sustava statističkih istraživanja pri vođenju evidencija primjenjuju se, na federalnom nivou, jedinstvena metodološka načela i statistički standardi (definicije, klasifikacije, nomenklature).

Podaci se prikupljaju u skladu sa preporukama i definicijama Svjetske zdravstvene organizacije i redovno/redovito objavljuju u međunarodnim zdravstvenim publikacijama.

Podaci o zdravstvenim i drugim radnicima zaposlenim u zdravstvu odnose se samo na one medicinske i nemedicinske radnike koji su zaposleni na neodređeno vrijeme u zdravstvenoj ustanovi koja podnosi izvještaj.

Prema Zakonu o zdravstvenoj zaštiti (Sl.novine FBiH 46/10, član 125) sve privatne stomatološke ordinacije sa područja FBiH obavezne su dostavljati izvještaje o svom radu nadležnoj zdravstvenoj ustanovi, u skladu sa propisima o evidencijama u oblasti zdravstva.

Podaci o zaraznim i parazitarnim oboljenjima u potpunosti su preuzeti od Službe za epidemiologiju Zavoda za javno zdravstvo FBiH, a registrirani broj oboljelih se temelji na «Prijavi oboljelog – umrlog od zarazne bolesti».

Definicije

Zdravstvena djelatnost na primarnom nivou/razini obuhvaća djelatnost opće medicine, zdravstvenu zaštitu predškolske i školske djece, higijensko-epidemiološku zaštitu, zaštitu zdravlja usta i zuba, hitnu medicinsku pomoć, medicinu rada, zaštitu zdravlja žena, patronažnu i farmaceutsku djelatnost.

Obavlja se u zdravstvenim ustanovama bez obzira na vrstu vlasništva: domovima zdravlja, ustanovama za hitnu medicinsku pomoć, ustanovama za zdravstvenu njegu u kući, apotekama/ljekarnama te ordinacijama privatne prakse.

Zdravstvena djelatnost na sekundarnom nivou/razini obuhvaća specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu te bolničku zdravstvenu zaštitu koja se provodi u općim i specijalnim bolnicama i lječilištima.

Zdravstvena djelatnost na tercijarnom nivou/razini obuhvaća obavljanje najsloženijih oblika zdravstvene zaštite iz specijalističkih djelatnosti u kliničkim ustanovama i državnim zdravstvenim zavodima.

Zdravstveni radnici/djelatnici su osobe koje imaju obrazovanje stečeno na medicinskom, stomatološkom ili farmaceutsko-biokemijskom fakultetu te na višim i srednjim školama zdravstvenog usmjerenja.

Bolnica je zdravstvena ustanova opremljena za 24-časovnu ljekarsku i sestrinsku njegu bolesnika, uspostavljanje dijagnoze, tretman i rehabilitaciju oboljelih i povrijeđenih osoba, obično oba, i medicinske i hirurške slučajeve; opremljena sa profesionalno obučanim medicinskim osobljem u čijem sastavu se obično nalazi bar jedan ljekar. Bolnice mogu, mada nije neophodno, pružati usluge i vanbolničkim pacijentima.

Broj bolnica uključuje opće bolnice, specijalne bolnice, akutne i hronične bolnice.

Prema kriterijima OECD akutna bolnica je bolnica sa prosječnim brojem dana ležanja 30 ili manje (Indikator Svjetske zdravstvene organizacije br: 992760).

Pod bolničkom posteljom smatra se postelja opremljena za potpuni cjelodnevni smještaj pacijenata, smještena u dijelovima bolnice u kojima je obezbjeđena kontinuirana zdravstvena njega pacijenata. Broj bolničkih postelja predstavlja mjerilo kapaciteta bolnice.

DJELATNOST OPĆE MEDICINE, 2011.

	Zdravstveni radnici/djelatnici				Posjete-pregledi, hilj./tis.		
	Ljekari	Ljekari specijalisti	sa višom stručnom spremom	sa srednjom stručnom spremom	Prva posjeta	Ponovna posjeta	Kućne posjete ljekara

Zdravstveni radnici

DJELATNOST ZAŠTITE PREDŠKOLSKE DJECE, 2011.

	Zdravstveni radnici/djelatnici				Posjete-pregledi, hilj./tis.			
	Ljekari	Ljekari specijalisti	sa višom stručnom spremom	sa srednjom stručnom spremom	Prva posjeta	Ponovna posjeta	Sistematski pregledi	Kontrolni pregled

Zdravstveni radnici

35 33 11 67 109.094 110.556 40.510 7.975

DJELATNOST ZAŠTITE ŠKOLSKE DJECE, 2011

	Zdravstveni radnici/djelatnici				Posjete-pregledi, hilj./tis.			
	ljekari	ljekari specijalisti	sa višom stručnom spremom	sa srednjom stručnom spremom	prva posjeta	ponovna posjeta	sistematski pregledi	kontrolni pregled
Kanton Sarajevo	26	19	8	41	99.602	93.791	14.099	649

BROJ BOLNIČKIH I STACIONARNIH POSTELJA

	2007		2008		2009		2010		2011	
	bolničke postelje	stacionari	bolničke postelje	stacionari	bolničke postelje	stacionari	bolničke postelje	stacionari	bolničke postelje	stacionari
Kanton Sarajevo	2.384	-	2.395	-	2.439	-	2.465	-	2384	-

RADNICI ZAPOSLENI U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA PREMA STEPENU STRUČNE SPREME I PROFILU

	2007	2008	2009	2010	2011
KANTON SARAJEVO					
Ukupno zaposleni	7.958	7.388	7.551	7.486	7.744
Dr medicine	1.451	1.380	1.416	1.384	1.384
od toga specijalisti	1.110	1.076	1.103	1.103	1.133
Dr stomatologije	264	177	195	191	272
Mr farmacije	215	194	181	169	186
Zdravstveni radnici sa VSS¹⁾	-	-	13	42	25
Zdravstveni tehničari	3.497	3.485	3.581	3.596	3.678
Zdravstveni suradnici	229	156	142	143	143
Administrativno osoblje	1.161	965	992	976	1.097
Niža sprema	1.141	1.031	1.031	985	959

1) Odnosi se na zdravstvene radnike sa završenim fakultetom zdravstvenih studija.

PRAVOSUĐE

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o učiniteljima kaznenih/krivičnih djela, učiniteljima privrednih/gospodarskih prijestupa i privrednih/gospodarskih sporova rezultat su redovnih/redovitih statističkih istraživanja iz oblasti pravosuđa. Podaci o sudovima i sudijama, tužiteljstvima, tužiteljima, advokatima/odvjetnicima i advokatskim pripravnicima/odvjetničkim vježbenicima dobijeni su od Visokog sudskog i tužilačkog vijeća, Ustavnog suda Federacije BiH i Advokatske komore FBiH.

Obuhvatnost podataka je potpuna, jer se statističkim istraživanjima obuhvaćaju svi punoljetni i maloljetni učinitelji kaznenih djela, učinitelji privrednih/gospodarskih prijestupa i privrednih/gospodarskih sporova uključujući kaznena djela učinjena od nepoznatih učinitelja protiv kojih je podnijeta prijava nadležnom tužiteljstvu/tužilaštvu.

Definicije

Punoljetni učinitelji kaznenih djela su osobe koje su u vrijeme učinjenja kaznenog/krivičnog djela imale navršених 18 godina života, protiv kojih je postupak po kaznenoj/krivičnoj prijavi i prethodni postupak završen i optužene osobe protiv kojih je kazneni/krivični postupak pravomoćno završen.

Optužene punoljetne osobe protiv kojih je podnesena optužnica, optužni prijedlog ili privatna tužba i protiv kojih je kazneni/krivični postupak pravomoćno završen odlukom suda kojom se obustavlja postupak, donosi oslobađajuća ili odbijajuća presuda, određuje se prisilni smještaj za neuračunljivu osobu ili se počinitelj proglašava krivim.

Osuđena osoba jest punoljetna osoba proglašena krivom prema kojoj su izrečene kaznene sankcije: zatvor, novčana kazna, mjere sigurnosti, sudska opomena i osoba proglašena krivom bez izricanja kazne.

Maloljetni učinitelji kaznenih/krivičnih djela su osobe koje su u vrijeme učinjenja kaznenog/krivičnog djela imale navršених 14, a nisu navršile 18 godina života, prema kojima postupak po kaznenoj/krivičnoj prijavi nije pokrenut (prijava odbačena) ili je pripremljen postupak obustavljen.

Optužena osoba jest maloljetna osoba prema kojoj je kazneni/krivični postupak pred vijećem pravomoćno završen odlukom kojom je obustavljen postupak pred vijećem pravomoćno završen odlukom kojom je obustavljen postupak pred vijećem ili je izrečena sankcija (maloljetnički zatvor ili odgojne mjere).

Odgovorne osobe učinitelji privrednih/gospodarskih prijestupa smatraju se odgovorne osobe učinitelji privrednih/gospodarskih prijestupa u pravnoj osobi koje su povrijedile pravila o finansijskom/financijskom poslovanju protiv kojih je prijava za privredni/gospodarski prijestup odbačena, podnijet optužni prijedlog kojim je postupak završen odlukom: prekinut postupak, optužni prijedlog odbačen ili odbijen, oslobođena optužbe ili se proglašava odgovornom uz izricanje sankcije.

Pravne osobe učinitelji privrednih/gospodarskih prijestupa smatraju se pravne osobe koje su povrijedile pravila o finansijskom/financijskom poslovanju protiv kojih je postupak okončan na naprijed navedeni način.

Pravila o postupku o privrednim/gospodarskim sporovima primjenjuju se u sporovima koji proizilaze iz međusobnih privrednih/gospodarskih odnosa imatelja radnji i drugih pojedinaca koji u obliku registriranog zanimanja obavljaju neku privrednu/gospodarsku djelatnost, odnosno iz međusobnih privrednih/gospodarskih odnosa tih osoba i pravnih osoba.

**OPTUŽENE I OSUĐENE PUNOLJETNE I MALOLJETNE OSOBE
PREMA KAZNENOM DJELU**

Kaznena djela protiv	Punoljetni počinitelji				Maloljetni počinitelji			
	Kaznene prijave		Optužbe		Kaznene prijave		Optužbe	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
UKUPNO	2.059	835	1.607	1.976	178	43	75	199
Života i tijela	137	45	111	162	24	7	14	21
Slobode i prava građana	212	52	52	88	8	-	-	6
Radnih odnosa	3	-	-	3	-	-	-	-
Časti i ugleda	-	-	-	-	-	-	-	-
Dostojanstva osobe i morala	13	9	9	6	-	1	2	3
Braka i obitelji	140	45	92	95	3	1	-	3
Zdravlja ljudi	139	50	245	227	7	3	2	6
Privrede/Gospodarstva	21	15	11	17	-	-	-	-
Okoliša	67	29	49	69	-	-	-	2
Imovine	855	353	538	737	112	24	38	110
Opće sigurnosti ljudi i imovine	37	16	37	60	1	1	1	10
Sigurnosti javnog prometa	76	34	139	117	-	-	-	1
Pravosuda	21	16	14	16	5	-	1	6
Javnog reda i pravnog prometa	245	128	232	292	11	5	17	27
Podmićivanja i službene i druge odg.	23	11	18	13	-	-	-	-
Poreza	15	-	2	9	-	-	-	-
Ostala kaznena djela	45	13	57	64	3	1	-	3
Oružanih snaga FBiH	9	-	-	-	-	-	-	-
Terorizam	1	-	-	-	-	-	-	-
Čovječnosti i međunarodnog prava	-	12	1	-	-	-	-	-
Sistem elektronske obr.podat.	-	-	-	-	4	-	-	-
Ustavnog poretka	-	7	-	1	-	-	-	1

Vrsta odluke	Punoljetne osobe		Vrsta odluke	Maloljetne osobe	
	2010	2011		2010	2011
UKUPNO	1.607	1.976	UKUPNO	75	199
Proglašene odgovornim	1.373	1.764	Obustavljen postupak	56	155
Odbačenih privatnih tužbi	1	1	Izrečena mjera	-	2
Obustavljen postupak	80	70	sigurnosti		
Oslobođene od optužbe	90	76	Izrečena sankcija	19	42
Optužba odbijena	58	64			
Mjere sigurnosti	5	1			
Ustupljen predmet	-	-			